

3

લોડન રાજ-રાહસ્ય

અથવા

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

૧૨૩૫૪

રેનોલ્ડસ.

વગર ઈજાએ વાળ કાઢવા માટે

બાદશાહી સાબુ.

સકાલથી વાળ દુર કરવા માટેજ છે. ચામડીના અસહી રંગ રાખે છે. કાળી પડતી નથી હીંદુસ્થાનમાં હજારો દુકાનો પર મળે છે. વાપરનારાઓ સબુલ સતોષ પામ્યા છે. હર હપતે વાપરવાથી લુકશાન થતુજ નથી. ગુપ્ત ભાંગાના વાળ સારી રીતે કાઢે છે. ત્રણ સાબુના બોક્સ એકનો રૂ. ૧) ધો. ચાર આના ત્રણ સાબુના બોક્સ ચારના રૂ. ૪ ધો. માક.

દરેક ઢેકાણે વેચાય છે.

નકલી માલથી સાવચેત રહેજો ઉપરનો ટ્રેડ માર્ક તપાસી બોક્સ ખરીદ કરવું.

સી. સી. મહાજન એન્ડ કું.

શેખ મેમણ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૨.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૯૨૩૫૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ લંડન ૨૧૭ ૨૯૨૫

વિષય ૬૪૬૬:૩

લંડન રાજ-રહસ્ય

અથવા

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

(ભાગ ૩)

મુળ લેખક:

સ્વર્ગસ્થ મી૦ જ્યોજ વીલીયમ રેનાલ્ડસ

અનુવાદક:

સાકરલાલ મગનલાલ કોપડિયા.

૭, કુભારદુકડા, મુંબઈ.

પ્રકાશક:

હરિલાલ વલ્લભદાસ બ્રહ્મકર્તી

૯૮, હોળીચર્ચ, કોટ, મુંબઈ,

આવૃત્તિ પહેલી

(સર્વ હક્ક સ્વાધીન)

સને ૧૯૨૫

કિંમત: રૂ. ૦-૧૪-૦

આ ચોપડી કોટ હોળી ચકલામા આવેલા આ હરિ-હર પ્રીન્ટીંગ
પ્રેસમાં હરિલાલ વલ્લભદાસે છાપી છે.

અનુક્રમણિકા.

૧૨૩૪૫

૧૨૩૪૫

પ્રકરણ.

વિષય.

પાન.

૩૨ મું.	...	પાપ પર પ્રકાશ	...	૧
૩૩ મું.	...	ગુન્દા પર ગુન્દો	...	૧૦
૩૪ મું.	...	ભયકર સાહસ	...	૧૪
૩૫ મું.	...	બાહ્ય બગીચો ગામ...	...	૨૦
૩૬ મું.	...	બેસ અને મવાલી...	...	૨૫
૩૭ મું.	...	આશક માશૂક	...	૩૩
૩૮ મું.	...	મોઝાના ઘરની મોટી પોત	...	૩૮
૩૯ મું.	...	પ્રિન્સનો નવો શિકાર	...	૫૧
૪૦ મું.	...	બે ઝેરીશી રમણી...	...	૫૯
૪૧ મું.	...	ઝેરનો ઉતાર	...	૬૫
૪૨ મું.	...	પ્રિન્સની પત્ની કે રખાત ?...	...	૭૫
૪૩ મું.	...	નાયની પાર્ટી	...	૮૨
૪૪ મું.	...	ગુલીયાની ચાલાકી...	...	૮૬
૪૫ મું.	...	પોલીસ ઓફીસર...	...	૯૨
૪૬ મું.	...	ખુનની તૈયારી	...	૯૬
૪૭ મું.	...	બદમાસો ગીરફતાર	...	૧૦૦
૪૮ મું.	...	રંગમાં ભગ	...	૧૦૫
૪૯ મું.	...	પાપનો ઘડો	...	૧૧૫

તમારા લાભ માટે.

પ્રભુ કૃપાથી અમે “લંડન રહસ્ય” અથવા ગોરા વિધાયતના કાળાં ભોપાળાં ખુલ્લાં કરનારો મરહુમ મીઝ રેતોલ્ડસની જગવિખ્યાત નવલકથા “ધી મીસ્ટરીઝ ઓફ ધો કોર્ટ ઓફ લંડન” નો ત્રીજો ભાગ પ્રગટ થાય છે. અતે હવે પછીના ભાગો ઝડપથી પ્રગટ થતાજ રહેશે. મહેરબાન વાંચકોએ અમારા આ સાહસને વધાવી લઈ અમને ઉત્તેજન આપ્યું છે તે માટે અમે તેમનો દિલોગ્ગન અમાર મનીએ છીએ.

જેઓ આ વારતા સમ્પૂર્ણ વાંચવાની અનુપમ મોજ મેળવવા માગતા હોય તેમના લાભ માટે નીચેની યોજના પર ધ્યાન આપવાની અમે અમારા વાંચકોને અરજ કરીએ છીએ. જેઓ દર અડવાડિયે આ વારતા વાંચવા ચાહતા હોય અને પુસ્તક પ્રગટ થાય ત્યાં સુધી રાહ જોવા ન માગતા હોય તેઓએ “વિલાસ” ના ગ્રાહક થઈ વર્ષે ફક્ત રૂ. ૩ ભરી એક અપ-ટુ-ડેટ અડવાડિક મેળવવા સાથે આ મહાન વારતાનો સ્વાદ ચાખવાની મહેરવાની કરવી. પણ જેઓ “વિલાસ” ના ગ્રાહક હોય વા ન હોય પણ આ ઉમદા નવલકથા પહેલેથી છેવટે સુધી સધરીને પોતાની લાયબ્રેરીમાં એક અમૂલ્ય ઝવેરાત ઉમેરવા માગતા હોય તેમના લાભ માટે તેમને નીચેની યોજનાનો લાભ લેવાની અમે અરજ કરીએ છીએ:-

(૧) ફક્ત આઠ આના ભરી લંડન રાજરહસ્ય સીરીઝ ના ગ્રાહક તરીકે નામો નોંધાવી દેવા.

(૨) આવી રીતે નામ નોંધાવનારને દરેક ભાગ દશ આનાની કિંમતે (પાંચેજ જુદું) મળશે.

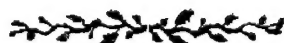
(૩) દરેક નવો ભાગ પ્રગટ થતાં તે આવા ગ્રાહકો પર વી, પી, થી મોકલવામાં આવશે ને જો વી, પી, સ્વીકાર-

વામાં ન આવે તો એવા આહુકે ભરેલા આઠ આના જપત કરવામાં આવશે.

(૪) તમે ત્રીજા ભાગથી આહુક તરીકે નામ નોંધાવશો તો પણ બાકીના ભાગે દશ દશ આનાની કિંમતે મેળવવાનો તમને હક રહેશે.

આ તકનો લાભ ગુમાવશો તો ભવિષ્યમાં બમણી કે ત્રણ ગણી કિંમતે પણ તમને આ વારતાના ભાગે મેળવતાં મુશ્કેલી પડશે એવી અમારી ખાતરી છે.

ટીકાણું:-
૯૮, હોળી ચકલા, કેટ
મુંબઈ. } વિલાસ ઓફીસ.

લંડન રાજ-રહસ્ય

અથવા

મિસ્ટ્રીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

(ભાગ ૩ જો.)

પ્રકરણ ૩૨ મું.

પાપ પર પ્રકાશ.

રામસેને ટેમ્સ નદીના અગાધ જળમાં ફેંકી દઈ હોર્સલી ડાઉનના મવાલીઓ ખીંગ બેગરમેન, ફેરેટ્ટી પોલ અને કીમીન ગ્રેડ બેગર્સ સ્ટાફમાં આવ્યા. અરધો કલાક શરાબની પ્યાલી ઉડાવવામાં વડી ગયો એટલામાં અચાનક આગલુ દાર ખોલી મીગલ્સ અને એમેઝોન અંદર દાખલ થયાં. તેમનાં પગ અંદર પડતાજ બધા ચીનના સાહુકારોની નજર તેમના પર પડી પણ મીગલ્સનો હસમુખો ચહેરો જોઇ બધા શાંત થઈ ગયા પછી લેડી લીટીશીઆ-એમેઝોન-પર બધાની નજર ગઇ તે મરદાના પોષાકમાં હતી પણ તેની ઉન્નત છાતીએ તેને દગો દીધો અને બધા મવાલીઓ સમજી ગયા કે તે કોઇ સુંદર યુવતી છે. બધા એ ઉમરાવ પત્નીને ફાટી આંખે જોઇ રહ્યા. આવી મનમોહક રમણી તેઓએ આ ઘરમાં કદી જોઇ નહોતી. રાતની ઠંડી હવા લાગવાથી એમેઝોનના મદીલાં નેત્રોની શોભા વધી ગઇ હતી. તેની કાળી કાળી ભમરો તેના ગોર પ્રશસ્ત લલાટની સુદરતા વધારી દેતી હતી. મંદ મૃદુ મુસ્કેરાટથી તેની દાડમકણિ જેવી દંત પકિતની બહુક બમણી થઇ જતી હતી. તેના કાળા ભોર વાળની લટો તેના ખભાં પર ઝુલી રહી હતી. તેના હાવભાવ એવા મદીલા હતા, તેના વસ્ત્રો એટલા કિમતી હતા તથા તેનું શરીર એવું સુડોળ હતું કે પુરૂષ વેષમાં પણ તેનામાં કામીનીસુલભ કમનીયતા સ્પષ્ટ જણાઇ આવતી.

આરણ્યમાં પગ મૂકતાં જ ચારે તરફ જોતી એ મદમાતી રમણી એક પણ સ્થીર ઉભી રહી તેની રમણિય છટા જોઇ સઘળા

હર્ષ પામ્યા અને એમેઝોને આગળ વધી ટેબલ પર પર ત્રણ ચાર ગીની નાખી બધાને મોજ ઉડાવવા માટે તૈયાર થવાનું કહી કેરોટી પોલને શરણ લાવવાનો હુકમ કર્યો ત્યારે તો બેગર્સ સ્ટાફના બધા મવાલીઓના આનંદનો પાર રહ્યો નહિ. આખો હોલ અપુર્વ આનંદના કોલાહલથી ગાજી ઉઠ્યો. બદમાસેને આ રીતે રાજી કરી લેડી લીટીશીઆ અને મીગલ્સ અંદરના ઝોરડામાં ગયાં. ત્યાં બીગ બેગરમેનને જોઈ મીગલ્સ બોલ્યો: “કેમ સાહેબ ! મને ઝોળખો છો કે ?”

“કેમ નહિ ઝોળખુ ?” બેગરમેન બોલ્યો. “છ સાત મહિના પહેલાં તમે અને કોઈ કાગળ માટે મેગ્સમેન પાસે આવ્યાં હતાં. એ કાગળ જુદા લાઈટફુટ પાસે હતો. મને એ કાગળની બધી વાત યાદ છે અને તમને બંનેને હું સારી રીતે ઝોળખું છું. તમારું નામ મી. મીગલ્સ અને આ બાનુનું નામ લેડી લીટીશીઆ લીડ છે. ખરી વાત ને ?” કહી તેણે લેડી લીટીશીઆને ઝુકી ઝુકીને સલામ કરી.

“તમારી સ્મરણ શક્તિ બહુ સારી છે હો !-” લેડી લીટીશીઆ હસીને બોલી. “અમે ફરીથી મેગ્સમેનને એજ કાગળ માટે મળવા આવ્યાં છીએ. વોરન મેગ્સમેન અહિંજ છે ને ?”

“હ નહિ, તે અહિં નથી અને આજે આવે એમ પણ નથી. આ વખતે તે નદીની પેલીપારના મકાનમાં છે...”

“અમે ત્યાં જઈને આવ્યા પણ તે મળ્યો નહિ ક્ષીગ્સને કહ્યા વિના તે ક્યાંક ચાલ્યો ગયો છે તેથી અમને બેગર્સ સ્ટાફમાં આવવાની ફરજ પડી. અમે જલદી આવત પણ એક બનાવને લીધે જરા ઢીલ થઈ ગઈ. હવે રાત બહુ વીતી ગઈ છે એટલે વધુવાર અમે થોભી શકીએ એમ નથી. હમણાં અમે જે કામ માટે મેગ્સમેનને મળવા આવ્યા છીએ તેની તમને ખબર છે એટલે મને આશા છે કે તમે અમને થોડી ખબર આપી શકશો.”

“જો મારાથી બની શકે એવું હોય તો સેવક તમારી તહેનાતમાં હાજર છે.” આ લોકોની ઉદારતા બેગરમેન સારી પેઠે જાણતો હોવાથી તે બોલ્યો.

“તમે જાણો છો કે લાઘટકુટની પાસે જે કાગળ છે તે માટે અમે છ સાત મહિના પહેલાં અહિં આપ્યા હતા. તે વખતે વોરન સાથે બીજાં દિને તે બુઢાને ઘેર મળવાની જોડવણ થઈ હતી અને અમે તે પ્રમાણે તેને મળવા ગયા હતા પણ અમારું કામ થયું નહોતું ત્યાર પછી લેડી લીટીશીઆએ એક પત્રમાં સવળી બીના સ્પષ્ટ લખી જણાવી હતી પણ એ પત્રનો જવાબ હજી સુધી મળ્યો નથી.”

“મેક્સમેને એ ઠીક ન કર્યું” એણે જવાબ તો આપવો જોઈતો હતો આવી અગત્યની બાબતમાં ફીલ કરવી ન જોઈએ. મને લાગે છે કે કોઈ બીજા કામમાં ગુથાવાથી એ એ પત્રનો જવાબ લખવો જુલો ગયો હશે.”

“કેવાક કામમાં ગુથાયો હશે !”

“લેડી લીટીશીઆએ એ પત્રમાં લખ્યું હતું કે ગમે ને રીતે એ કાગળ મેળવવો જોઈએ. એપરથી હું, મેક્સમેન અને બ્રીગ્સ રાતે લાઘટકુટના ઘરની ઝડતી લેવા ગયા હતા પણ અમારું કંઈ વળ્યું નહિ. એ વાત મેક્સમેને તમને જણાવવામાં સાર ન જોયો હોય.”

“લાઘટકુટ એજ મકાનમાં હમણાં રહે છે ?” લીટીશીઆએ પૂછ્યું.

“અરે ! એ બુઢો તો મરી ગયો.”

“મરી ગયો !” લેડી લીટીશીઆ અને મીગલ્સ બંને એકી સાથે બોલી ઉઠ્યાં. બંનેના ચહેરા આ બીના સાંભળતાં ઉદાસ થઈ ગયા તેમને લાગ્યું કે એક સોનાની ચક્લી હાથમાંથી ઉડી ગઈ. ટીમ મીગલ્સ ધીમા સ્વરે બોલ્યો : “એ ક્યારે મરી ગયો ?”

“એને મરી ગયાને આજે ચાર દિવસ થયા, એની છોકરી પણ નાસી ગઈ છે. મને લાગે છે કે બુઢા બાપની લાશ દફનાવવાનો બોજો સરકારપર નાખીને સવળા પત્રો લઈ તે નાસી ગઈ હશે !” મેગરમેને જવાબ આપ્યો.

“ત્યારે તો બધી આશાપર પાણી ફરી વળ્યું. બ્રીગ્સ પણ કેવો

માણસ છે ! તેણે આ બુઢાના મોતની જરા પણ વાત ન કરી.” ટીમ મીગલ્સ વિરકત સ્વરે બોલ્યો.

“આપણા કામની એને શી ખબર હોય ? એની સાથે આપણને વાતચીત પણ થઈ ન હતી. ગયા જુન યા જુલાઈ મહિનામાં વોરને આપણને કહ્યું હતું કે તેને મળવાની જરૂર પડે તો બ્રીગ્સને પૂછી લેવું. અથવા અહિં આવવું. એ શિવાય બ્રીગ્સનું નામ પણ આપણે કદિ સાંભળ્યું નહોતું એટલે તે શા માટે લાઇટફુટની વાત આપણને કહે ?” લેડી લીટીશીઆએ ટીમનો બ્રમ બાગ્યો.

“જી, તમારી વાત સાચી છે. બ્રીગ્સ અમારો વિશ્વાસ પાત્ર માણસ છે” બેગરમેન બોલ્યો.

“કદાચ તપાસ કરતા લાઇટફુટની દીકરીનો પતો મળી જશે” ટીમે સૂચના કરી.

‘તમારો હુકમ હોય તો હું તેની તપાસ કરીશ અને પતો મળશે તો તમને તરત ખબર કરીશ.” પછા તેણે લીટીશીઆ તરફ જોઈ કહ્યું: “મેગ્સમેનને લાગ્યે આપી તમે જે બેદી શાહીની અનાવટ શીખી ગયા છો તે શાહીયાં તમને પત્ર લખું તો કંઈ વાંધો નથીને ?”

“નહિ. પણ ક્વર પર શીરનામું એ શાહીયાં ના લખતા” કહી લીટીશીઆ હસી

“નહિ. નહિ. હું એટલો બધો મુખં નથી.” બેગરમેન બોલ્યો.

“દીક લારે. હવે અમે જઈશું. તમે લાઇટફુટની પુત્રીની તપાસ કરશો ખરા ને ? ચાલ એમેઝોન ! જતી વખતે પહેલાના જેવો અનાવ બની જાય તો વળા પચાત થશે.” કહી ટીમે બક્ષીસ આપતો હોય તેમ પાંચ ગીની ટેબલ પર મુકી દીધી.

“તમને રસ્તામાં અડચણ નડી હતી ?” બેગરમેને આ પ્રશ્ન કુતુહલથી ‘કર્ચો’ નહોતો. પણ શિષ્ટાચારને ખાતરજ કર્યો હતો. ટીમના મનમાં પણ કંઈ ખાસ શકા નહોતી એટલે તે બોલ્યો.

“સાંભળો, મેં તમને અત્યાર અગાઉ કહી દીધું છે કે મેગ્સમેનને મળવાને અમે નદિ પારના મકાનમાં ગયા હતા પણ ત્યાં તે ન મળ્યો ત્યારે અમે ફાંસીઘાટ પર નાવ બાંડે દરવા માટે ગયા હતા—”

“એ સ્થલ સાફ નથી.” બેગરમેન બબડ્યો.

“હા. અત્યંત ભયંકર સ્થળ છે. ત્યાં કોઇની લાશ દોરી પર લટકી રહી હતી. પવનમાં લાશ આમથી તેમ હાલતી હતી અને શબનો ચહેરો અતિ વિકરાળ લાગતો હતો. તે જોઇ અમને કંઈનું કંઈ ધક્કે ગયું. જલદી જલદી હોડી બાંડે કરી અમે આ પાર આવતા હતા. ચારે તરફ ઘેર અધકાર છવાયો હતો. ભયાનકતાનું સામ્રાજ્ય વ્યાપી ગયું હતું...”

“પછી શું થયું ?” બેગરમેનની ઉત્કંઠા વધવા લાગી. હવે તેના મનમાં સંદેહ પેદા થયો.

“હજી હોડી છુટી ન છુટી એટલામાં કોઇની કંઈ ચીચીઆરી સંભળાઇ. જાણે નદીના મધ્ય ભાગમાંથી કોઇની ચીસ આવતી હોય એમ મને લાગ્યું.”

આ વાત સાંભળી લીટીશીઆ ચરચરી ગઇ. “ઓ રામ ! કેવો કંઈ આતંક ! કેવી ભયંકર ચીચીઆરી ! હજી પણ એ ચીસ મારા કાનમાં ગુંજી રહી છે.” તે બબડી.

“પછી શું થયું ?” બેગરમેનના કાનમાં પણ હજી રામસેની કંઈ ચીસ ગુંજી રહી હતી. તે મીગલ્સની કથા સાંભળવાને તણ પાપડ થઇ ગયો.

“અવાજ પરથી મને એમ લાગ્યું કે કાંતો કોઇ કુખી જાય છે યા કોઇનું ખુન થાય છે.” મીગલ્સ બોલ્યો.

“ખુનનો ખ્યાલ શી રીતે આવ્યો ?” હવે બેગરમેનના સ્વરમાં ગભરાટની છટા આવી.

“ઓહ ! એ ભયાનક ચીસ તમે સાંભળી હોત તો કદિ ન બૂલત. મેં જલદીથી ખલાસીને જે દિશાથી અવાજ આવતો હતો

તે તરફ હોડી લઈ જનાનું કહ્યું પણ અંધારું એટલું ધીર હતું કે કંઈ દેખાયું નહિ.”

“તમે કંઈ જોયું ?”

“અરે! અધકાર એવો ભયંકર હતો કે હું મારો હાથ લાખો કડ તો તે પણ ન દેખાયો! એવા અંધારામાં મેં ફારી ઘાટપરની લાશ જોઈ હતી. પરમાત્માની કરુણ એવી છે કે અદમાશોના બુરા કામો અધકારમાં પણ છૂપા રહેતા નથી.” ટીમના સ્વરમાં તિરસ્કારની છાયા આવી. તે પરમાત્માની ગેમી શક્તિ પર બીજું વિવેચન કરવા જતો હતો એવામાં લેડી લીટીથીઆ વચ્ચે પૂરાઈ.

“ટીમ! તું પણ બધો માણસ છે આ મિત્રારો તારી વાત સામળવાને આતુર થઈ રહ્યો છે ને તું ભળતીજ લવારી કરે છે. તું ચુપ રહે. હું અધુરી વાત પૂરી કર .” ફક્ત તે બેગરમેન તરફ જોઈ બોલી: “સાંભળો, ખલાસીએ ત્યાર પછી જોસથી હોડી મારી મૂકી. હું અને મીગલ્સ નદિની બંને બાજુએ મ્હો કરી બેઠાં. એટલામાં કંઈ સફેદ વસ્તુ મારી નજરે પડી નદીના પ્રવહમાં તે હોડીની પાસે આવી. અને મને જણાયું કે તે કોઈ મનુષ્યની લાશ છે.”

“મનુષ્ય!—” બેગરમેન ગમરાઈને બોલ્યો.

“હા તરત મેં તેના વાળ પકડી લીધા.”

“પછી તમે તેને હોડીમાં લઈ લીધો ને ?”

“હા. મી. મીગલ્સ તરત મને મદદ કરવા દોડી આવ્યા. ખલાસી પણ કામ લાગ્યો. અમે ત્રણે જણે તેને હોડી પર લઈ લીધો એ સમયે હોડી એટલી ઢાલી ગઈ કે અમને અમારા જાનતો ડર લાગ્યો. પણ પ્રભુકૃપાએ કંઈ થયું નહિ.”

“તે સખસ મરી ગયો હતો કે જીવતો ?” બેગરમેન અત્યંત આતુરતાથી પૂછવા લાગ્યો. તેના હોસકોસ ઉડી ગયા હતા. એ ઘડી પહેલાં તે સોના મહોરની લાલચે જે પાપ કરી આવ્યો હતો તે આમ અચાનક પ્રકાશમાં આવી જવાથી તેના ભયનો પાર રહ્યો.

નહોતો. મીગલ્સ અને લીટીશીઆ તેનો મનોભાવ હજી સુધી સમજી શક્યા નહોતાં.

“એ બિચારો તદ્દન બેહોશ હતો.” લીટીશીઆ બોલી: “અમે સમજ્યા કે તે નહિ જાયે. અમે માંજીને હોડી ફાંસીવાટ પર લેવાનું કહ્યું. માર્ગમાં મા. મીગલ્સે અને હાથો પેલા સખસની હયેલી પર ચોખ્ખા અને હું તેની બંને નમો ધસવા લાગી. ઓટલામાં હોડી કિનારે જઈ પહોંચી. અને એ સખસની દેહ પણ કંઈક ગરમ થઈ. તે મરી ગયો નથી તે જોઈને અમને આનંદ થયો.”

“તમ પુણ્યનું કામ ક્યું.” જેમ તેમ બેગરમેન બોલ્યો. જો એનું ચાલતું હોત તો રામસેને બચાવવા માટે તે ટીમ અને લીટીશીઆને આજ જગ્યાએ પુરા કરી નાખત.

“પછી અમે તેને નજીકના એક હોટલમાં લઈ ગયા.”

“મરીનર્સ આર્મ્સ હોટલમાં ?”

“હા અમે તેને એક રૂમમાં સુવાડ્યો ત્યાં સુધી તે બેહોશ પડી રહ્યો હતો. મીગલ્સ અને હોટલનો માલીક તેના કપડાં બદલી તેને બીજાના પર નાખવાની કોશિષ કરવા લાગ્યા અને હું ડોક્ટરને બોલાવવા દોડી. હું કદિ એ મહોલ્લામાં ગઈ નહોતી, કોઈને પીછાનતી નહોતી; છતાં મેં એક ડોક્ટર શોધી કાઢ્યો.”

“પરમાત્મા તમારે બહુ કરશે. ડોક્ટરે તેને સારો કર્યો ને !”

“ડોક્ટર સાથે હું હોટલમાં ગઈ ત્યારે તે સખસ કંઈક હોસમાં આવ્યો હતો. ઓરડામાં થતી વાતચીત તે સમજતો હતો પણ કંઈ બોલી શકતો ન હતો. ડોક્ટરે કહ્યું કે એક બે દિવસમાં તેની વાચા ખુલશે”

એ રોગી શીક્ષીપ રામ્સેજ હતો એવી ખાતરી થઈ ગયા છતાં બેગરમેને પુછ્યું: “એનો દેખાવ કેવો હતો ?”

“ફાંકડો, ખુબસુરત અને આકર્ષક ! બાંધો એકવડો અને આકૃતિ

લાંબી! ભાગ્યે ત્રીસ વર્ષની ઉમ્મર હશે! બિચારો અચી જાય તો સાફ—”

“શું એ બચે એમ નથી?”

“ડાક્ટરની વાત પરથી લાગે છે કે તે બચી જશે. પણ હજી ખાતરી નથી. અમારાથી જન્યુ તેટલું અમે કયું. અમે તેના ખર્ચ માટે હોટલવાળાને પૈસા આપી આવ્યા છીએ તેમાથી તેનો ખર્ચ ચાલશે. એક બે દિવસમાં હું પાછો તેની ખબર લઇ આવીશ.”

“તમે તેને પીછાતતા નથી?”

“નહિ. તેની પાસે કંઈજ નહોતું તેના નામનો કાર્ડ પણ નહોતો એટલે તેના નામ ટેકાણાની કંઈજ ખબર પડી નથી. ચહેરા અને વસ્ત્રપરથી કાંઈ ખાતદાન માણસ લાગે છે.”

રામસે બચી ગયો એ વાત સાબળીને બેગરમેન મનમા ને મનમા બળી જળી ગયો. હવે શું કરવું તે માટે તેણે થોડીવાર વિચાર કર્યો અને પછી કહ્યું; “અજબ જેવી વાત છે સાહેબ! આવી અધારી રાતે તમે ભારી તકલીફ વેડી આવ્યા. જરા નાસ્તો કરીને પછી જાઓ.”

“નહિ. નાસ્તાની જરૂર નથી. હવે અમે જઈશું. ચાલો લીટીશીઆ!” ટીમ બોલ્યો.

તેમને જવા માટે દરવાજો ખોલવાને બહાને બેગરમેન દરવાજા સુધી ગયો અને તરત પાછો ફરી બોલ્યો.

“લો, મેગસમેન આવી પહોંચ્યો.”

“તો તેને મળાનેજ જઈશું” મીગસ્ટ ખુશી થઇ બોલ્યો.

“પધારો—” કહી બેગરમેને લાથમાં બતી લીધી અને અમે અગાઉ જે સાંકડી સીડીની વાત કરી ગયા છીએ તે સીડી દ્વારા બંનેને ઉપર લઇ ગયો. ત્રણે જણુ ગુપ્તગુપ્ત ઉપર જવા લાગ્યા. આતે ત્રણે જણુ સૌથી ઉપરની ખોલીમાં ગયા ત્યાં પડેલું ઘાસ બેગરમેને

દૂર ક્યું તો નીચે ઉતરવાની બીજી સીડી જણાઈ તે જોઈ મીંગલસ બોલ્યો: “શું? પાછા નીચે જવા માટે અમે ઉપર આવ્યા છીએ ”

“જુઓ સાહેબ! મેગસમેનને પકડાવી આપવા માટે ભારી ધનામ જાહેર કરવામાં આવ્યું છે. કોન્સ્ટેબલોને ખબર છે કે તે કોઈ કોઈ વાર આ મકાનમાં આવે છે તેથી તે પોતાનું સ્થાન અત્યંત ગુપ્ત રાખે છે. જો તમારા પર મને વિશ્વાસ ન હોત તો આ છૂપી જગ્યા તમને કદિ પણ ખતાવત નહિ.” બેગરમેન હસીને બોલ્યો.

“અમારાથી તમારે લેશમાત્ર ડરવાની જરૂર નથી.”

“તે હું સારી પેઢે જાણું છું તેથીજ તમને આ દાદર ઉતરવાની અરજ કરું છું. નીચે મેગસમેનની બોલી છે.”

ટીમ અને લીટીશીઆને કંઈ પણ શક ન હોવાથી બંને દાદર ઉતરી ગયા. નીચે જઈ બેગરમેને એક ઝોરડી બોલી અને બંનેને અદર જવા દીધા. તેણે બતી જરા ઉપર પકડી. મેગસમેન ત્યાં ન જણાવાથી ટીમ બેગરમેનને કંઈ પૂછવા જતો હતો પણ એજ પગે ઝોરડીના બારણા બધ થઈ ગયા અને આગળથી સાડળ વાસી દેવામાં આવી. ત્યાર પછી બંનેએ બેગરમેનના પગલાંનો અવાજ સાંભળ્યો. ધીમે ધીમે તેના પગલાંનો અવાજ બધ પડ્યો અને બંને તે અંધારી કોટડીમાં કેદ થઈ ગયા.

“ટીમ ! આ તો દગો થયો.” અંધારામાં ટીમનો હાથ પકડી લીટીશીઆ બોલી.

“હા. પણ તારે ડરવાની જરૂર નથી. જો એ બદમાસને એના પાપનું ફળ કોઈ દિવસ ન ચખાડું તો માફ નામ મીંગલસ નહિ—” ટીમ દાંત કચકચાવી બોલ્યો.

પ્રકરણ ૩૩ મું.

ગુનહા પર ગુનહો.

લેડી લીટીશીઆ અને ટીમ મીગલ્સને પેલી ભેદી ઓરડીમાં દગાથી કેદ કરી બેગરમેન નીચે આવ્યો અને પોતાની બદમાશ દીકરી કેરોટીપોલને રામસે બચી જવાની બધી વાત કહી સંભળાવી. છેવટે તે બોલ્યો. રામસે બચ્યો તો ખરો. પણ તે જીવશે એવી આશા છે.

“ત્યારે હવે શું કરવું ?” કેરોટીપોલ ગંભીર થઈ બોલી.

“મામલો ભયંકર થઈ ગયો છે. પણ મને એક સુકિત મળે છે. જો તું મદદ કરે તો બધું ઠીક થઈ જશે.”

“જો એમ હોય તો હું ગમે તે કરવાને તૈયાર છું. પણ હું તમને એક વાત પૂછું. રામસેની આપણે કરવાની યા જરૂર છે ? એ આપણી વિરૂદ્ધ એક પણ પગલું ભરી શકે એમ છે ? જો એ આપણી વિરૂદ્ધ જશે તો આપણે એની પોલ બોલી એના હાથ જીરવી જકડાવી લઈશું. એણે માર્શન સાથે મળીને જે દગાબાજી કરી છે તેનો છત્રકાર એ કરી શકે એમ નથી. એણે અનેક બનાવટી ગીનીઓ ચલાવી છે તે જાતા એનાથી ડરવાની મને કંઈ જરૂર જણાતી નથી.”

“દીકરી !—” કેરોટીની વાત લક્ષ્યપૂર્વક સાંભળી લઈ બેગરમેન ગંભીરભાવથી બોલ્યો : “મને ઘણી જાતની બીક લાગે છે. હાર કે રામસે બચી જાય અથવા મરવા પહેલાં બાનમાં આવી પાદરી સમક્ષ એકરાર કરી દે તો નક્કી ગીનીઓ, સર રીચર્ડને કેદ કરવાનું કાવત્રું અને આજે રાતે આપણે નદીમાં કરેલું કામ—એ સર્વ બીના ખુલ્લી થઈ જશે ને આપણા ખાર વાગી જશે.”

• ‘તમારી વાત સાચી છે.’

“વળી ધારી લે કે એવું ન થાય. અને એ બચી જાય તો પહેલી તકે એ આપણી વાત મેગ્સમેનને કહ્યા વિના રહેવાનો છે ?

અને મેગસમેન કહી જાતનો માણસ છે તે તો તું સારી રીતે જાણે છે આપણે એની રજા શિવાય આજે રાતે રામમે સાથે દગો કર્યો હતો તે માટે એ આપણને છોડી દે એવો નથી મેગસમેનને શુભી પર લટકવું પડે તો પણ તે આપણને આ દગાખાજી માટે સજા કરશે અને જો તેમ ન થાય તો આપણો સાથ છોડી દેશે. પછી આપણે એકલા શું કરીશું ? એની મદદ વિના આપણું ગુજરાન થાય એમ નથી. બીજી વાત એ છે કે કાલે મીગલ્સ અને લીટીશીઆ રામસેની ખબર લેતા જશે. તે વખતે તેઓ તેને બધી હકીકત પૂછી શકશે અને તે વાત તેઓ કોઈ માણસને નહિ કહે પણ મેગસમેનને તો જરૂર કહેશે.”

“તો હવે શું કરવું છે ?”

“એજ કહ્યું છું. કાલ રહવાર સુધી મીગલ્સ અને લીટીશીઆને કેદ રાખવા પડશે—”

“ને એટલામાં મેગસમેન આવી પોતાની ઝોરડીમા જવા આડે તો ?” કેરોલીએ વચ્ચે પૂછ્યું.

“તો તેને ભય બતાવીશ કે બે ત્રણ દિવસ સુધી ત્યાં નહિ જાય કારણ કે પોલીસ તેની પાછળ ખાધ પીને ઘુમી રહી છે.”

“વાર. પછી ?”

“પછી શું ? તું ઝટપટ કપડાં પહેરી નદીની પેલી પાર જા. રામસે “મરીનસ આમ્સ” માં પડ્યો છે. ત્યાં તને કોઈ ઓળખતું નથી. ત્યાં જઈ તું રામસેની બહેન, બૈરી યા ગમે તે બની જાશે અને કહેજે કે ‘મારો ભાઈ’ યા પતિ શુભ થઈ ગયો છે. તપાસ કરતાં ખબર મળી છે કે એવા દેખાવનો એક આદમી કેમ્સ નદીમાંથી મળી આવ્યો છે. તે સાંભળતાંજ હું પાગલ થઈ ગઈ છું કેમકે તે દિવાનો છે એટલે કદાચ એણે આપઘાતની કોશિષ કરી હશે.”

“સમજી ગયું.”

“પછી તું રામસેને બેહોશ બોધને બધા માણસોને દયા આપે

તેમ કદખાંત કરી મુકળે અને રાતે તેની સારવાર કરવા રહેજે. તેને વારંવાર દવા અને બ્રાંડી પાયા કરજે તથા જ્યારે સંધ્યા આવ્યા જાય અને તું એકલીજ હો ત્યારે “હેર્સકેન્ડ” ના બે ટીપા તેના મ્હોમાં નાખી દેજે એટલે ખેલ ખલાસ !-” વાચનારને યાદ હશે કે પેલા યુદ્ધ લાઇટકુટે “હેર્સકેન્ડ” નામનું કાતિલ જેર બનાવ્યું હતું કે જેની ભયંકર અસર જીલિયાએ પેજ સમક્ષ વર્ણવી હતી. આ બદમાસ ટોળીમાં બેગરમેન પણ સામેલ હોવાથી તેની પાસે પણ એ બયાનક જેર હતું.

“પછી ?”

“રહવારે તું ખૂબ રાખતે કકળાટ કરી મુકળે એટલે હોટલવાળા દોડી આવશે અને જોશે કે રામસેના આત્મા ઉડી ગયો છે. એ જોઇ તેઓ ડોક્ટરને બોલાવશે તે ડોક્ટર ગમે તે અભિપ્રાય આપશે પછી કોરોનરની તપાસ ન થાય તેની ખાસ કાળજી રાખજે. પાંચ ગીની પકડાવી દેશે તો કામ થઈ જશે પછી કોર્ટની મગાવી, તેમા લાશ નાખી તે બ્રીક્સ પાસે લઇ જજે તે સાવધાનીથી લાશને દફનાવી દેશે. આટલું થઇ જાય કે બેડો પાર ! પછી મીગદસ અને લીટીશીઆ બંને તેની ખબર લેવા જાય !”

“હીક છે પણ તમે એ બે જણને શા બહાને રોકી રાખશો ?”

“આપણે જે કામ માટે એ લોકોને કેદ કર્યા છે તેની તો તેઓને કદપના પણ નથી. એ લોકોને રામસેના ખૂનની કોશિષની જરા પણ ખબર નથી રામસે કોણ છે ? એ જાતે નદીમાં પડ્યો હતો કે કોઇએ તેને ફેંકી દીધો હતો ? તે તેઓ જાણતા નથી. કાલે રાતે હું તેમની પાસે જઈશ કે તમારા પર મને કંઈક શક આવ્યો હતો. તમે મેક્સમેનને ફસાવવા માટે જાળ બીઠાવી રહ્યા છો એમ લાગવાથી મારે તમને ઓરડીમા પૂરવા પડ્યા હતા પણ વિચાર કરતા હવે મારી ખાત્રી થઇ છે કે તમે દગો કરવા માગતા નથી.” બસ, આટલો ખુલાસો કરતાં તેઓને સતોષ થશે. યાદ, હવે ઉત્તરણ કર. સંભાળી સંભાળીને કદમ ભરજે ને બનીઠનીને જજે કે જોથી કોઇને શક ન જાય.”

“તેની તમે ચિતા ન કરો. તમે ક્રીચીનગ્રેંડને કહો કે બહાર ન જાય” એટલું કહી તે વસ્ત્રો બદલવા ગઇ અને બેગરમેને ક્રીચીનગ્રેંડને હોડીમાં કેરોટીપોલને નદીની પેલી પાર લઇ જવાની વાત કરી.

અરધા કલાકમાં કેરોટી સુશોભિત વસ્ત્રોમાં સજ્જ થઇ નીચેના ઓરડામાં આવી. તેનો આપ તેના શણગાર જોઇ ખુશ ખુશ થઇ ગયો. કેરોટીએ આખા શરીર પર પાઉડર લગાવી દીધો હતો. માથાના વાળ ફેશનથી ઓળ્યા હતા અને લવડરથી તેના વસ્ત્રો બહુક બહુક થતા હતા.

“સાચાશ ! દીકરી !—પેલી શીશી સાથે લીધીને ?” બેગરમેને કહ્યું.

“હા. છાતીમાં છૂપાવી દીધી છે. મને ઓવર કોટ પહેરાવો. આઠલી રાતે હું બની ઠનીને બહાર ગઇ છું તે કોઇને કહેતા ના ક્રીચીનગ્રેંડ કયા છે ?”

“એને મે કિનારે મોકલ્યો છે. તે હોડી લઇ ઉભો હશે !” કહી બેગરમેને તેને ઓવરકોટ પહેરાવી દીધો.

“સારું કર્યું.” કેરોટીએ કહ્યું ઓવરકોટને લીધે તેનું મોઢું જરા ઢકાઇ ગયું એટલે તે કોઇની નજરે પડ્યા વિના બેગસ સ્ટાફમાથી બહાર નીકળી ગઇ અને તેનો દુષ્ટ આપ બ્રાંડીની પ્યાલી ઉડાવી ચીરટ પીવા લાગ્યો.”

પ્રિય વાંચનાર ! બેગરમેનના દગાથી મેગસમેનની બોલીમાં કેદ થયલાં ટીમ અને એમેઝોને શુ કર્યું ?

પ્રકરણ ૩૪ મું.

ભયંકર સાહસ.

અધારી કોટડીમાં બેગરમેને ટીમ અને લીટીશીઆને કેદ કર્યા એ ખીના વાતનાર જાણે છે. ટીમે લીટીશીઆને હૃદય સરસી ચાંપીને કહ્યું: ડરતી ના વહાલી ! ”

“ટીમ ! વહાલા તું મને ધીરજ આપે છે પણ ધીરજ રહેતી નથી. આખમ્ આંસુ નથી આવતાં તેમ હું નિરાશ પણ થતી નથી કેમકે તું મારી સાથે છે. પણ એ બદમાસે આપણને શા માટે કેદ કર્યા હશે તેનું કારણ સમજાતું નથી. તને શું લાગે છે ટીમ ? ” લીટીશીઆ ટીમને વહાલથી વળગીને બોલી.

“હજી એનો હેતુ સ્પષ્ટ સમજાતો નથી પણ જે થોડું ઘણું હું સમજ્યો છું તે પરથી મને લાગે છે કે અદ્ય સમયમાં બધો ઘોરાળો ખુલ્લો થઈ જશે ”

“તને શો શક જાય છે ? ”

“આપણે પેલા નદીમાં ડુબી મરતા માણસની વાત કરતા હતા તે વખતે એ બદમાસ કેવી રીતે સાંભળી રહ્યો હતો તે તે જોયું હતું ? ”

“એક બે વાર મને એના મ્હોના લાવ પસારાતા જણાતા હતા પણ આવી અદભૂત વાત સાંભળવાની ઉત્ક્રાંતે લીધે એમ જાણી મેં ધ્યાન આપ્યું નહોતું.”

“પ્રથમ હું પણ એમ માની બેઠો હતો પણ હવે જે બતાવ બન્યો છે તેનું પ્રયત્નકરણ કરતાં મને એવો ભાસ થાય છે કે આપણો ખ્યાલ ભૂલ ભર્યો હતો. નદીમાંના ખુન સાથે બેગરમેનને કંઈને કંઈ સંબંધ હશેજ એમ મને લાગે છે. એ અત્યંત આતુરતાથી એ કમનસિખ માણસ વિષે જે પુછપરછ કરી રહ્યો હતો તે પરથી તેના પર મને શંકા આવે છે. મારી ખાત્રી છે કે જો એ બદમાસ પાછો નદિમાંથી બચાવેલા હતભાગીની વાત આપણે ન કરતો તો આ બધામાં આપણે ન ફસલ.” ટીમ બોલ્યો.

લીટીશીઆ આ સાંભળી જરા ગભરાઈને બોલી. “ટીમ !

જે બદમાસ એ સખસનું ખુન કરી આપ્યો હતો અથવા જેણે ખુન કરવાની કોશિષ કરી હતી તે શુ નહિ કરે ? આપણા આ અંધારી કોટડીમાં શા હાલ થશે ? અહિં આપણુ કોણ બેસી ? ”

“વહાલી ! એ આપણને પણ પુરા કરી નાખે એ વાત હું માની શકતો નથી. “લીટીશીઆને વહાલથી છાતીએ લગાવી તેના માથાના વાળ પર હાથ ફેરવતો દીમ બોલ્યો. હું તારી પાસે છું ત્યાં સુધી તને ડર શો છે ? તારી ખાત્રી હશે કે જ્યાં સુધી મારા દેહમા પ્રાણ છે ત્યાં સુધી તારો વાંકો વાળ પણ થવા દમ્મશ નહિ.”

“તારે માટે મને પુર્ણ વિશ્વાસ છે, દીમ ! વળા હુ પણ નખળી પોચી સ્ત્રી નથી પુરૂષોના જેવી સાહસિક શક્તિ ખુદાએ મને પણ બક્ષી છે મહજમા મારો જન લઈ જાય એવો પુરૂષ કોઈ માએ હજી જણ્યો નથી.” અંધારામાં પણ તે આટલું કહી જરા હસી.

“લીટીશીઆ ! મને લાગે છે કે પોતાના કોઈ હેતુ માટે એ બદમાસ આપણને થોડીકવાર રોકી રાખવા માગે છે. કદાચ ત્રણ ચાર દિવસ પણ આપણે તેના મહેમાન થઈ રહીએ તે સંભવિત છે પણ હું એની મુશ્કેલ પાર પડવા દેવાનો નથી.” તેનો અવાજ ધીમે થયો. ” જોઈએ તો ખરા. અહિંથી ભાગી જવાની કંઈ ખારી છે કે નહિ ? વહાલી ! આવા સાહસમાં પણ આશક માથુકોને મઝા પડે છે-નહિ ! ”

“હા મઝા તો છે. પણ જો હવે મસ્તી કરીને તો બે તમાચા લગાવી દમ્મશ, અને તમાચા મારવાની વાત કરતી વખતેજ તે દીમને વળગી પડી. દીમ ખડ ખડ હસી પડ્યો:-તું નાસી જવાની વાત કરે છે પણ અહિં તો ઘેર અંધારું છવાયું છે. આ કોટડીમાં શું બળ્યું હશે તે પણ જણાતું નથી.”

અંધારામાં હાથ લાંબાવતો લાંબાવતો દીમ. બે ચાર કદમ આગળ ગયો અને પછી બોલ્યો: “આ બાજુ એક ખારી છે બારણા આગળ ઉભા રહી બેગરમેને ફાનસ ઉંચું કર્યું ત્યારે મેં ખારી જોઈ

હતી. હા. જો આ બારી!" બારી પર હાથ પડતાંજ ટીમે તે પરતો પરદો દુર ખસેડી નાખ્યો. અંધકાર જરા કમી થયો. હવે એકમેકની છાયા દેખાવા લાગી. પણ કોઈનું મ્હો સ્પષ્ટ દેખાતું નહોતું.

“સખુર કર લીટી!" ટીમ બોલ્યો: હું એક ખુરશી શોધી કાઢું. તું મારી જોદમાં બેસી રહેજે એટલે હું ભલ ભલી યુક્તિ શોધી કાઢીશ...લે, આ ખુરશી! બેસી જા. અને મને એક ચુંબન આપ—“લીટીશીઆને ખુરશી પર બેસાડી ટીમે તેના હોઠ પર હોઠ દાબી દીધા. પ્રથમ ઇચ્છા શક્તિવાળો પુરુષ આફનમાં પણ પોતાની માથુકનો અધરરસ પીવાનું ભૂલતો નહોતો. અધર રસના પાનથી તેનામાં બેવડું જોર આવ્યું. તેનું મગજ ખીલી ગયું અને તેની કુશાચ બુદ્ધિ ઝડપથી કામ કરવા લાગી. તે બોલ્યો: પ્રથમ આ બારી મકાનના કયા ભાગમાં છે તે જાણવું જોઈએ.”

“આ મકાનનો પાછલો ભાગ છે.” લેડી લીટીશીઆ લીડ બોલી: “આપણે જે રીતે આમ તેમ ફરીને દાદરો ઉતરી આવ્યા છીએ તે પરથી એ બીના સાબીત થાય છે.”

ટીમ જરા વાર વિચારમાં પડ્યો.

“હા. તારી વાત સાચી છે. હવે આપણે કેટલામાં માળ પર છીએ તે જાણવું જોઈએ બહારથી આ ઘર બહુ ઉંચું જણાતું નહોતું આપણે બે દાદર ચઢી ઉપર જે ચોરડીમાં ગયા હતા તે પરથી તે બીજો માળ હતો. પછી એક લેડી દાદર ઉતરી અહિં આવ્યા એટલે આ પહેલો માળ છે એમ લાગે છે પરમાત્માની કૃપા તો આપણે જરૂર છટકી જઈશું. જોઈ, બારી પર સળીઆ છે કે નહિ?"

ટીમ ઉભો થયો. બારી ખેલી અને તેના મ્હોં પર આનંદની છટા આવી. બારીને મળીઆ નહોતા. રસ્તો સાફ હતો. કંઈ નડતર નહોતી. અંધારામાં આંખ ફાડીને મીગલ્સે જોયું કે આસ-પાસના મકાનોના પાછલા ભાગની દીવાલો નજરે પડતી હતી અને

લીટીશીઆ ટીમને વ્હાત્રયા વળગીને બોલી.

(પા. ૧૪.)

સહેલાઈથી વાળ કાઢવા માટે
જગપ્રસિદ્ધ અસલી

રાજરાણી સાબુ વાપરો.

નકલી માલથી
સંભાળજો.

ત્રણ ગોટીના
ફ્રેન્સી બાક્સ ૧
ની કી. રૂ. ૧-૦-૦
પોસ્ટ જુદું.

મળવાનું

ઢેકાણું-

ટી. પી. લાલની કું.

આય-ન. ૪૬, ઈંગ્લેન્ડ સ્ટ્રીટ, કલકત્તા.

૬૧, પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ નં. ૨.

દાવાલો પાસે થોડી થોડી ખાલી જગ્યા હતી. તેને લાગ્યું કે આ મકાનની પાછળ પણ થોડી ખાલી જગ્યા હશે પણ અધિકારને લીધે તે તે જોઈ શક્યો નહિ. પણ નીચે જતાં ખાલી જગ્યા પરથી તે ઘોરી રસ્તા પર જઈ શકશે ? નીચે કંઈ આફત તો નહિ નડે ? ગમે તેમ થાય પણ તેણે સાહસ ખેડવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. ખારીમાંથી નીચે ઉતરી જવાની તેણે પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. એ કામ માટે એક દોરડાની જરૂર હતી. પણ દોરડું ક્યાંથી લાવવું ?

“એમેઝોન ! જોને, ખીછાનામાં આપણને ખપ લાગે એવી કંઈ ચીજ છે ?” ટીમે કહ્યું.

અને જેમ તેમ લથડતા ખીછાના પાસે ગયાં. ખીછાના પરથી સાદર, ધાખળી વિગેરે કામની વસ્તુઓ મળી ગઈ અને ને આનંદ થયો. મીગદસ પાસે એક ચપ્પુ હતો તેણે સાદર અને ધાખળી કાપવા માડી અને લીટીશીઆએ તેના ટુકડા એક ખીખ સાથે જોડથી આંધી દોરડું બનાવવા માડ્યું. થોડીવારમાં જોડએ તેટલું લાંબુ દોરડું તૈયાર થઈ ગયું. પછી બંનેએ બે ખાટલા ખારી પાસે ખસેડી મુક્યા અને તેની સાથે દોરડું બાંધી લીધું.

“જો વ્હાલી ! હું પ્રથમ ઉતરી જઈ છું. પછી હું દોરડું પકડી ઉભો રહીશ એટલે તને ઉતરવામાં સુગમતા થશે.”

લીટીશીઆએ આ વાત મંજૂર રાખી. તરતજ ટીમ દોરડા પરથી ઉતરવા લાગ્યો. થોડીવારમાં તે જમીન પર પહોંચી ગયો. ત્યાં જઈ તેણે દોરડું હલાવ્યું એટલે લીટીશીઆ સમજી કે ટીમ સલામત ઉતરી ગયો છે ટીમ દોરડું પકડી ઉભો રહેતાં લીટીશીઆ એ પોતાના કામળ હસ્તે દોરડું પકડી ઉતરવાની શરૂઆત કરી. તે હિમ્મતવાન સ્ત્રી હતી. થોડીવારમાં તે પોતાના ખારાની પાસે જઈ ઉભી.

એક ધણ પણ ત્યાં ચોભાય એમ નહોતું. બંને એ જોયું કે આ જગ્યા મકાનની સામેના રસ્તાથી ઘણી નીચી છે. બેગર્સ

સ્ટાફમાંથી દાંડીઆઓનો અવાજ મળવા લાગ્યો. જો મુખ્ય દરવાજા શિવાય કોઈ બીજો રસ્તો ન મળ્યો તો મારામારી કર્યા શિવાય બીજો કોઈ રસ્તો નહોતો. બંને એ બીજા કોઈ રસ્તાની શોધ કરવા માંડી પણ બીજો રસ્તોજ નહોતો.

ટીમની નજર આ વખતે રસોડાની ખારી પર પડી. તેમાં બની ન હોતી તે પરથી તેમાં કોઈ માણસ નહિ હોય એવી તેણે કલ્પના કરી. બંને હિંમતથી રસોડામાં ગયા ત્યાંથી બંને એ પોતાના બચાવ માટે લોખંડના બે સળાઆ ઉપાડી લીધા બચાવ માટે તૈયારી કરી ઉભય ધીમે પગલે આગળ વધ્યા. રસ્તામાં એક ખારણું આવ્યું અને તેની બાજુમાંજ નિર્લજ્જ મશ્કરી અને બીમત્સ ગાય-નોતો અવાજ સંભળાયો તેમની ખાત્રી થઇ કે આ ખારણુનો પાછળજ બેગરમેનનાં પીડાતો ઓરડો છે.

“જો, ખારણુમાંથી નીકળનાંજ જીવ લઇને રસ્તા તરફ નાસી જશે. મારી ચિંતા કરી એક પળ પણ પાછળ ન જોતી. નહિ તો બધી બાજુ ધુળમાં મળી જશે.” ટીમે લીટીશીઆના કાનમાં કહ્યું.

“હાક” જોસથી સળાઓ પકડી લીટીશીઆ બોલી.

તરત ટીમે ખારણું બોલી નાખ્યું. લીટીશીઆ વીજળીક વેગે નાસી ગઇ. ટીમ તેની પાછળ દોડ્યો. અચાનક બે હથીઆર બધ માણસોને નાસતા જોઇને અડામાંના બદમાસો વિસ્મીત થયા. પણ બીજીજ પળે તેઓ બંનેની આસપાસ ફરી વળ્યા.

“રસ્તો છોડો.” મીગહસ બરાડ્યો.

“પકડો. પકડો.” બેગરમેન દોડતો આવી બોલ્યો અને તેણે લીટીશીઆનો ઓવરકોટ પકડી લીધો પણ આ બાજુ લેડી લીટીશીઆ હતી તેણે જોસથી બેગરમેનના માથા પર લોખંડનો સળાઓ મારી તેને જમીન પર પછાડ્યો.

“શાઆશ ! શાઆશ !” કેટલાક જણ બોલી ઉઠ્યા.

“આ સ્ત્રીની શી હિમ્મત ?” એક જણે ટીકા કરો.

“જો તમે આ દગાખાજ માણુસના ધરમાંથી અમને જવા દેશો તો તમને મોજ ઉડાવવા હું ખુબ પૈસા આપીશ.” બેગર-મેન તરફ આગળી કરી લીટીશીઆ કોધીત સ્વરે બોલી અને ગજવામાંથી મુઠી બર સીકકા બહાર કાઢી બદમાસો વચ્ચે ફેંકી દીધા. થયું અડામાંના બધા બદમાસો સીકકા હુંડવામાં ગુંથાઈ ગયા. આ તકનો લાભ લઈ દીમ લીટીશીઆનો હાથ પકડી બેગર સ્ટાફમાંથી બહાર નીકળી ગયો. તેઓને રોકવાની કોઈની હિમ્મત ન આવી. બન્ને રસ્તા પર જઈ પુગ્યા અને હોર્સલી ડાઉન પસાર કરી ગયા, કોઈ પાછળ આવતું ન જણાયું. અમે બન્નેએ સળીઆ ફેંકી દીધા અને હાથમાં હાથ નાખી, લંડન બ્રીજ અને હોર્સલી ડાઉનની વચ્ચેના રસ્તા પરથી માગ કાપવા માગ્યા. સાઉથપાર્ક રોડ પર તેમને ગાડી મળી ગઈ. દીમે તરત ગાડી બાંહે કરી અને રાતે એક વાગ્યા પછી બંને દીમનાં જરમીન સ્કોટમાંના મકાનમાં આવ્યાં. ત્યાં સગડી સળગતા હતી, ડીનર તૈયાર હતું બંનેના પેટમાં કુરકુરીયાં બોલતાં હતા, એટલે ઉભય તરત ખાવા બેસી ગયા. પેટપૂર્ણ કરી ઉભયે સુવાની તૈયારી કરી. બહુ મોડું થવાથી લીટીશીઆ પોતાને ત્યાં ન ગઈ. તેણે આખી રાત દીમની સાથેજ ગાળી.

પ્રકરણ ૩૫ મું.

બાળ બગડી ગઈ.

બેગસં રટાકમાંના મવાલીઓ લેડી લીટીશીઆના સીકકા ભૂવાની પડાપડીમાં જમીન પર એમેઝોનના ડંડાથી બેહોશ પડેલા બદમાસ બેગરમેનને ભૂલી ગયા. બધા સ્ત્રી પુરુષો ગીનીઓ ઉઠાવવા માટે હોહો કરતા એક બીજાને ધકકા મુકકા મારતા હતા. અતે એક યુદ્ધીના હાથમાં ફક્ત એકજ ગીની આવવાથી તેને બેગરમેનની બપર લેવાનું મન થયું. પીઠાના એક નોકરની પણ તેના પર નજર ગઈ. એ બંને જણે બેગરમેનના મ્હો પર પાણી છાટી તેને થોડી બ્રાંડી પાછા અને થોડીવારમાં બદમાસની આંખો ઉઘડી. તેનું મગજ સ્થિર થતાં તેને બધી વાત યાદ આવી અને ટીમ તથા મીગદસ છટકી જવાની વાત સાંભળી તે બધાને ગાળો દેવા લાગ્યો. પણ મવાલીઓને તેની દરકાર નહોતી. તેઓ બેગરમેનની ગાળો સાંભળી તેની મસ્કરી કરવા લાગ્યા. તેણે ફરી બ્રાંડી પીધી પણ તેના મગજ પર ભારી જખમ થયેલા હોવાથી તેનું દર્દ કમી થયું નહિ. ટીમ અને લીટીશીઆ અધારી ઓરડીમાંથી કેરી રીતે બહાર નીકળ્યા તે તે જોઈ આવ્યો અને બારી પરથી નીચે લટકતી ચાદરની દોરી જોઈ તે તાજુબ થઈ ગયો. નીચે આવી તેણે મવાલીઓને આ ભયકર સાહસની વાત કરી, આથી મવાલીઓ વધુ પ્રસન્ન થયા અને લીટીશીઆના પૈસા ખરચી શરણ પી ધૂમ મચાવવા લાગ્યા. કોઈ હસતા હતા, કોઈ નાચતા હતા તે કોઈ બીસતસ ગીતો ગાતા હતાં વચમાં વચમાં કોઈ શરાબીઓ વચ્ચે મારામારી પણ થઈ જતી હતી. આખી રાત પીઠામાં ધુમ મચી રહી લીટીશીઆએ લુટાવેલા બધા પૈસા મવાલીઓએ દારૂમાં ગૂમાવી દીધા અને સહવારે ચારેક વાગે બધાને બેગરમેને જેમ તેમ હાંકી કાઢ્યા. બધા ગયા પછી બપરથી દરવાજે બંધ કરી બતી બુઝાવી સુવા ચાલ્યો ગયો. અને બેગરમેન એક ઓરડામાં બેસી ચીરટ તથા શરણ પીતો પોતાની નીચ પુત્રીની રાહ જોવા લાગ્યો એ ગમે તેટલો શરણ પીતો પણ કદિ ગટર માપતો નહોતો. મગર આજની વાત જુદીજ હતી આજે એણે હદ કૂદાવી હતી. વળી રાતે

બનેલા બનાવથી એનું મગજ ચિંતાતુર થયું હતું અને તેમાં લીટીશીઆ એનું માથું ફેડી ગઈ હતી. જરાય પીતાં પીતાં એને અત્યંત કેફ ચઢી ગઈ. આંખોની આસપાસની નસો ફુલી ગઈ. ડોળા લાલ ધુમ થઈ ગયા અને કપાળ ગરમ આગ જેવું થઈ ગયું. છ વાગે કોઈએ જોસથી ખારણા ખખડાવ્યા. બેગરમેન લયડલો લયડલો દ્વાર ખોલવા ગયો. કેરોટીજ આવી પુગી હતી. અંદર આવતાં વાર એક ગ્લાસ દારૂ પી તે પોતાના બાપની પાસે જઈ એક ખુરશી પર બેસી ગઈ. કેરોટી હાંપી રહી હતી. હેટ મુકતાં તેનો ચહેરો અત્યંત વિકરાળ અને બેડોળ દેખાવા લાગ્યો.

“શું છે પોલ ?”

“સનાનના સમાચાર જો, બધી બાજી બગડી ગઈ ને મેગ્સમેન બધું જાણી ગયો.” તે ચચળ સ્વરે બબડી.

“પાજી ! એ તારીજ બદમાસી હશે.—” બેગરમેન દારૂની ઝૂમમાં ગુસ્સે થઈ બરાડ્યો.

“ચુપ રહો.” કેરોટી ફાટી. “શરાબની ધૂનમાં તમે ગમે તેમ બકો છો—”

“હી હી હી હી !—” દારૂડીઓ હસ્યો. “હશે હશે. મેં બહુ દારૂ પીધો છે. ખોલ, બધી વાત કર. મેગ્સમેન તો બહુ ગુસ્સે થઈ ગયો હશે !”

“એના દેખાવ પરથી તો એને કંઈ દરકાર હોય એમ લાગતું નહોતું પણ એણે ટીમ અને લીટીશીઆને તરત છોડી દેવાની તાકીદ કરી છે.”

“એ લોકો તો પોતેજ ભાગી ગયા—”

“ભાગી ગયા ?”

“હા.” કહી બેગરમેને બધી વાત કરી. પોતાના બાપને માર પડવાની વાત સાંભળી તે મનમાં ને મનમાં ખુશી થઈ બોલી: “લેડી લીટીશીઆ બહુદૂર આ છે !”

“હીક હીક. હું તારી વાત કર. બાજુ શી રીતે બગડી ગઈ?”

“સાંભળો. ડિવિનગ્રેડ મને પેલે કિનારે લઈ ગયો અને તેને છોડી હું મરીનર્સ આર્મ્સમાં મારો નાટક કરવા ગઈ. ત્યાં જઈને મેં રેતાં રેતા મારા “પતિ”ની ખબર પૂછી. રામસે તે વખતે બોલી શકતો નહોતો. તેના ઓરડામાં એક નર્સ બેઠી હતી તેને જોઈને મારો જીવ ખાટો થયો. તો પણ રામસેને મેં સુખી લીધી. એ છે તો ફ્રાંકડો હો! લેડી સ્ટેમ્પ્ડ એના પર મોહી પડી હોય એમાં નવાઈ નથી. રામસે હોસમા તો હતો પણ તેનામાં બોલવા ચાલવા કે હાલવાની તાકાત નહોતી. તે મને પીછાની શક્યો નહિ પણ મારી એટા જોઈ અજબ થયો અને મને તાકી તાકીને જોવા લાગ્યો. અતે તેણે આખો બધ કરી લીધી અને વિચારમાં પડી ગયો. મેં નર્સને કહ્યું કે એનું મગજ બગડી ગયું છે તેથી મને પીછાની શક્યો નથી. નર્સ મારા હાવભાવથી કંઈક વહેવાઈ હતી પણ તે સ્પષ્ટ બોલી શકી નહિ. આ કર, તે કર એમ કહીને હું તેને દૂર કરવાની કોશિષ કરવા લાગી પણ રાડ એક ડગલું પણ ન ખસી. મને એવો ગુસ્સો ચઢ્યો કે એનું ગળું ફાપી મારી નાખું પણ લાયારીથી મારે શ્વાત રહેલું પડ્યું. થોડીવાર પછી રામસે જાગ્યો અને કંઈ અસ્પષ્ટ બબડી અને તાકી તાકીને જોવા લાગ્યો. હું તેને પુનઃ સુખી લેવા ગઈ પણ તેણે મ્હો ફેરવી લીધું. આ વખતે તેને શુધ્ધ હતી અને તે જરા જરા હાથો હલાવી શકતો હતો. હજી એને શુધ્ધ આવી નથી એમ મેં નર્સને કહ્યું પણ તે એવી રીતે હસી કે મારી વાત તે માનતી નથી એવો મને ખ્યાલ આવ્યો. એટલામાં ડોક્ટરે દવા મોકલી આપી મારો હેતુ પાર પાડવા માટે હું ટેબલ પાસે ગઈ અને નર્સની તરફ પીઠ રાખી વીજળાક વેગે દવામાં ઝેરમેળવી દીધું. પછી મેં બિજાના પાસે જઈ નર્સને કહ્યું આને જરા ઉઠાડો દવા પાઈ લઉં. નર્સે મારી વાત માની ને રામસેને ઉઠાડ્યો. પણ તેજ પેળે મને જોઈને રામસેનો ચહેરો અજબ તરેહનો થઈ ગયો. એ ચહેરો હું કદિ બૂલી શકીશ નહિ. તે થોડીવાર મને એકી દસે

જોઈ રહ્યા અને પછી મને પીછાની જમ કરતી કંપવા લાગ્યો—”

“એ કંઈ એલ્યો?”

“નહિ. પણ તેના મ્હો પરના ભાવથી મારી ખાત્રી થઈ ગઈ કે તે મને પીછાની ગયો હતો મેં તેના મ્હો સમક્ષ દવાનું ગ્લાસ ધર્યું પણ તેણે ન-ન-ન- કહી, ચીસ પાડી મ્હો ફેરવી લીધું. આથી નર્સે તેને સુવાડી દીધી અને તે સૂતા સૂતા છાતી ફાટ રોવા લાગ્યો. ‘હજી એનું મગજ ઠેકાણે નથી’ એમ કહી મેં દવા સગડીમાં ઢાળી દીધી. આ જોઈ નર્સ અત્યંત ગુસ્સે થઈ બોલી: ‘દવા કેમ ફેંકી દીધી?’ હું ઝંખવાણી પડી ગઈ. મારાથી કંઈ બોલી શકાયું નહિ. નર્સે મને આંખો ફાડી ફાડીને જોઈ રહી હતી તેથી હું એકદમ ઓરડામાંથી બહાર ચાલી ગઈ.”

“તારી બૂલ હશે. એને કઈ શંકા ગઈ નહિ હોય પણ એના દેખાવજ એવો હશે.”

“હશે. પણ મને તે વખતે વિચાર કરવાની યુરશ્ચ નહોતી. બહાર જતાંજ મારા જીવમાં જીવ આવ્યો. નર્સે કંઈ યુમરાણું કરી મેલે અને હોટલવાળો મને પોલિસને સ્વાધીન કરી દે એવો ભય મને ઉપજ્યો હતો. આથી હું હોટલમાંથી બહાર નીકળી કે તરતજ મેંસમેન સામેથી ત્યાં દારૂ પીવા આવતો જણાયો.”

“તેણે તને ઓળખી?”

“ત્યારે ન ઓળખે? તે મને તરત ઓળખી ગયો.” મેં તેને ચૂપ રહેવાને આંખ મારી પણ તેટલા તો તે બોલી ઉઠ્યો કે “રમત શી છે?” હડકરી તે મને પીઠામા લઇ ગયો. ત્યાં પીઠાવાળાએ મને રામસેની પત્ની જાણીને તેની ખચર પૂછી. હવે મેંસમેનથી કોઇ વાત છૂપી રખાય ખરી? મેં શરાબ પી બહાર આવી તેને બધી વાત કહી દીધી. એ સાંભળી તે એલ્યો. રામસેનુ શું થાય તેની મને પરવા નથી; મને કરાર પ્રમાણે લૂંટમાં મારો ભાગ મળવો જોઈએ મેં તેને તરત કહી દીધું કે ‘આપાએ તમારો ભાગ જીતે કાઢી રાખ્યો છે,’ પછી તેણે કહ્યું કે ‘અહિંથી જઈ ટીમ મીંગલ્સ અને લીટીશીઆને છોડી દેજો. રામસેની ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. હું તેની પાસે જઈ

છું. આજે સાંજ પછી એકવાર પોલ મેલમાં જવું છે ' ક્યાં તે તમે જાણો છો. કદાચ કાલ રાત સુધી તે પાછો નહિ આવે. મેગ્સમેનથી છૂટી પડી હું નદી કિનારે ગઈ અને કીચીનગ્રેડ મને હોડીમાં ઘેર લઈ આવ્યો.”

“આ તો સારી વાત છે. એમાં સ્નાનના સમાચાર શા છે ? મેગ્સમેન જો વિરૂધ્ધ થતો ન હોય તો રામ્સેનું મ્હો બધ કરવાના અનેક રસ્તા છે” બેગરમેન હસીને બોલ્યો

“હશે. તમેજ ટીમ અને મીગ્સ સારથે દગાગાળ કરીને બાળ બગાડી મેલી છે. એ લોકો કામના માણસ છે.”

“તો પહેલાથી બસી મરવું હતું ને ?” બેગરમેનનો શરાખી મીઝળ ગયો.

“હીક. હવે ચવાતું તે થઈ ગયું. હું બહુ થાકી ગઈ છું.”

“તો ઓરડામાં જઈને ઘોઘાઈ જા—”

તરત કેરોટી પોતાના ઓરડામાં ચાલી ગઈ. બેગરમેન પણ પોતાનું જાડુ શરીર ખીછાતા પર નાખી પડ્યો અને મવાલીઓના અડા-એગર્સ સ્ટાફમાં નિરવતાનું રાજ્ય સ્થપાયું.

પ્રકરણ ૩૬ મું.

ઝેસ ને મવાલી.

આજે રવિવારનો દિવસ હતો. સાંજે મિસીસ ઝેસ એક મુસજિત દિવાનામાનામાં બેઠી બેઠી એક ખીલત્સ છાપું વાંચી રહી હતી. તેની ફુકાનમાંની યુવતીઓ સ્નેહીઓને મળવા ગઇ હતી. કેટલીક પોતાના આશકોના વાયદા પૂરા કરવા ગઇ હતી. મિસીસ ઝેસ-પોલમેલ સ્ટ્રીટની એ મશહૂર દલાલા બની ઠની બેઠી હતી. તેની વય આઠીસ વર્ષની હતી તો પણ કિમતી વસ્ત્રોથી અત્યંત મોહક લાગતી હતી. ઘડીઆળમાં છ ના ટકોરા થયા. આ પળે તેની ખાનગી દારી હેરીઅટ તેની પાસે આવી બોલી: “મીં હાર્લી આવ્યા છે.”

ઝેસ હસીને તરત ઉભી થઇ મીં હાર્લીનું સ્વાગત કરવા ગઇ. પ્રિન્સ અંદર આવી લાગ્યો. તેને જોઇ ઝેસ નખરા કરતી બોલી: “આપ નામદારે—”

“આપ !—” ઝેસનો હાથ પકડી પ્રિન્સ બોલ્યો: “હું આ જગ્યાએ મી. હાર્લી છું એ વાત જુલો ગઇ? જો ફરી આવી જુલ કરશે તો તને આવી સજા થશે—” કામી પ્રિન્સે ઝેસની કમ્મર પર હાથ નાખી તેના અધરામૃત પાન કરી લીધું.

“જો આવીજ સજા કરવાના હો તો તો હું વારંવાર આવી જુલો કરીશ.” ઝેસ હસતી હસતી બોલી.

પ્રિન્સ અને ઝેસ ખુરશી પર બેસી ગયાં.

“ફેની ! શું હજી પણ તું મને ચાહે છે?” પ્રિન્સે જરા વાર રહી પૂછ્યું.

“બહાલા ! તમને એકવાર ચાહનારી આ કદિ જુલો શકે ખરી ?”

“હું રોજ નવી નવી કલીઓની શોધમાં ફર છું તે છતાં તું મને ચાહે છે?”

“હા. તમને સુખી જોવાથી મને ભારી આનંદ થાય છે.”

“વાહ ! આજ તો તું શુધ્ધિમતી સ્ત્રીની પેઠે વાત કરે છે ! પણ ફેની ! તું પણ કોઈ કોઈવાર પ્રેમ સાગરમાં ડૂબકી મારી લે છે નહિ ?” પ્રિન્સે હસીને પૂછ્યું.

“મીઠા હાર્લી, તમે જાણો છો કે હું સાધુડી નથી.”

“જો તને હું સાધુડી થયેલી જોત તો મારી અગ્નયમીનો પાર રહેત નહિ. ફેની ! મે તને પહેલી જોઈ ત્યારે તું જેટલી સુદર હતી તેટલીજ સુદર હજી પણ છે. જરા શરીર ખીદ્યું છે પણ તું જાણો છે કે મને ૩૭૫૭૨ સ્ત્રીઓ બહુ પસંદ છે.”

“તમે બડા પક્કા છો. જો હું પાતળા હોત તો તમે કહેત કે નાજુક અને પાતળી સ્ત્રીઓજ રમણિય હોય છે. તમારા આવા ગુણથી બધા તમારી ખૂબ તારીફ કરે છે.”

“મારી તારીફ ? મારી તારીફ કોણ કરે છે ?” પ્રિન્સ જાણે નવી વાત સાંભળી હોય તેમ ઉત્સુક થઈ બોલ્યો.

“છાપાના અધિપતિઓ, કવિઓ, નવલકથાકારો, વિગેરે તમારી ઘણી પ્રશંસા કરે છે.”

“ફેની ! ઈંગ્લેન્ડના સામાન્ય છાપાવાળાઓ અત્યંત નીચ, જીડા અને રાજ્યોના ખુશામતી હોય છે.”

“શું ? તમે આવી વાત કરો છો ? પોતાના બાવી રાજ્યની તારીફ કરવામાં તેઓ જાહેર શું કરે છે ? તમેજ એક દિવસ આ રાજ્યની ગાદી પર—”

“ચૂપ ! ફરી બૂલ કરી-ફરી પેલી સજ્જ કરે છું.” કહી બ્રેસને પ્રિન્સ ચુપી પર ચુપી લેવા લાગ્યો. પ્રિન્સના હાથથી બગડી ગયેલા વાળ સમારતી બ્રેસ બોલી.

“તમે ચુપી લખને તમે જેને મળવા આજે અહિં આવ્યા છો તેને ગેરમનસાફ કરો છો.”

“નહિ. બહાલી ! આવા નિર્દોષ વિલાસથી મારો પ્રેમ વધુ ઉન્નેશ્વર થાય છે તને ચુંબન લીધા પછી હું ઓકટેવિઆના આલિગન માટે ઐર વ્યય થઈ ગયો છું. એણે સાત વાગે આવવાનું લખ્યું હતું પણ તું મારા પર જે મહેરબાની રાખે છે તેથી જરા તને પણ રાજી રાખવી જોઈએ એમ ધારીને હું છ વાગે આવી પહોંચ્યો—”

“તમારો આભાર ! તમે ઓકટેવીયા સાથે શી રીતે પત્ર વહેવાર કરો છો ? મારી મારફતે તો પત્રો જતા આવતા નથી.”

“નહિ. એ બિચારી મને ગામડાનો રહીશ સમજે છે. એ જાણે છે કે હું કેન્ટ પરમણુનો રહીશ છું અને ધંધાસર લાંડન આવું છું. મેં એને બોંડ સ્ટ્રીટમાંના “લગ્સ હોટલ” નું શીરનામું આપ્યું છે એટલે ત્યાં એ પત્ર લખે છે ને હોટલવાળા મને પત્રો આપી દે છે.”

“તમે એને માસ ધરમાં મળ્યા પછી પાછા મળ્યા નહોતા ?”

“નહિ. એનો બાપ આવી પુગ્યો છે એ વાત તો તેં મને કહી હતી. ઓકટેવીયાએ પણ ગઇ કાલની ચીકીમાં લખ્યું છે કે એ લોકોની સ્થિતિ સુધરી ગઇ છે તેથી થોડા વખતમાં મી. ક્લેરંડન કવેન્ડીશ સ્કવેરમાં કોઈ સારા મકાનમાં રહેવા જશે હવે ઓકટેવીયાને આવવા જવામાં સરળતા થશે કેમ કે થોડા ધરની કન્યાઓ ગમે તે બહાને બહાર જઈ શકે છે. વળી તું કહે છે કે તેની બહેન પોલિન પણ પ્રેમમાં ફસી પડી છે.”

“હા. પણ તે દગાથી વશ થઇ નથી. એણે પોતાના સદ્ચારિત્રથી લોર્ડ ફ્લોરેમલને જુદાજ માર્ગ પર લઈ લીધો છે.”

“હજી એ યુવાન અમીરનો મનોદશા એવીજ છે ?”

“હા. એમ લાગે છે. એ ક્લેરંડન કુટુંબ સાથે પીછાન ક્રરવાને આવુર થઇ ગયા છે અને પ્રસંગ મળતાં પોલીનના હાથની મોજાણી કરનાર છે.”

“નહિ, ફેની ! એ કદિ બનશે નહિ. જો ફ્લોરેમલ પોલિન સાથે પરણ્યો તો એ ઓકટેવીયાની આબરૂનો બચાવ કરવા બહાર પડશે ને ઓકટેવીયા સાથેનો મારો સંબંધ તૂટી જશે. ફેની ! ગમે તે રીતે એ ઉમરાવતું દીલ પલટાવવું પડશે.” પ્રિન્સ નીચતાની હદ કૂદાવી ગયો.

“એ તો ગુણવતી પોલિનનો યોગ્ય પતિ થવા માટે સદાચારી જીવન ગાળવા માગે છે” એસે જવાબ આપ્યો.

“જો બહાલી ! શરમાવાની જરૂર નથી. હું પૂછું તેનો સાચો જવાબ આપજો. લોડ ફ્લોરેમલ સાથે બોલવા ચાલવા શિવાય તને કંઈ બીજો વહેવાર છે ?”

“નહિ. તમારા સમ !—”

“તો એને તારી જાળમાં ફસાવ. સમજી ગઈ ને ? એ ઓકટેવીયાનો બનેલી થશે તો મારું સ્વર્ગ સુખ ધુળમાં મળી જશે.”

“તમે કહેશો તેમ કરીશ.”

“શાખાશ ! મારી બહાલી !” કહી પ્રિન્સે તેના અધર પર પોતાના ઓઠ દાખ્યા. એજ પળે દાસી ગમરાયલી ગમરાયલી સ્ત્રી આવી પહોંચી.

“કેમ ?” એસે ગુસ્સે થઈ બરાડી.

“માફ કરો, બાપ ! એક ભયંકર ચહેરાનો માણસ પોલમેલ સ્ત્રીના દરવાજા પર—”

“ભયંકર માણસ ?” એસે ચમકી.

“હા. એ કહે છે કે તે દિવસે આપણે ત્યાં થયેલી ચોરી વિષે એ તમને મળવા માગે છે હાય ! હાય ! એ તો આવી લાગ્યો. એના પગલાં સંભળાય છે.”

“આ તો ખોટું થયું પ્રિન્સ !” એસે બોલી.

“જાણ્યો થયો. હું ઝોળખાઈ જઈશ.” આટલું બોલી તે તરત ઉભો થયો અને એક પરદાની પાછળ છૂપાઈ ગયો. હજી પરદો

હાજતો બધ થયો ન્હોતો એટલામાં એસની સામે મવાલી મેગ્સમેન આવી ઉભો રહ્યો. હેરીઅટ બહાર ચાલી ગઇ ને એસ ગભરાઇને ખુરશી પર ફસડાઇ પડી. મેગ્સમેનના હાથમાં એક જાડી ડાંગ હતી. તેના વસ્ત્રો ગદા હતા અને તેમાંથી બહુઓ નીકળતી હતી. એસના આ માથાસને જોઇ હોસ કોચ ઉડી ગયા. પ્રિન્સની સામે આ મવાલીને મળવાની ફરજ પડવાથી તેને ભોંય ભારી પડી મઇ. આંતે જોમ તેમ શુધ્ધિ ઠેકાણે રાખી તે નમ્ર સ્વરે બોલી: “ચાલો, આપણે બીજા ઓરડામાં જઇએ. અહિં કેટલાક મહેમાનો આવનાર છે.”

“કંઈ શીકર નહિ. માફ કામ પૂરું થશે ત્યાં સુધી એ લોકો થોભી જશે.” કહી મેગ્સમેન પ્રિન્સ જે ખુરશી પર બેઠો હતો તે પર બેસી ગયો એસ તેનાથી ડરી દૂર જઈ બેઠી.

“કેમ ? મારી હવાથી તું બીમાર થઇ જશે ? હમણા મારો ચહેરો તને નહિ મમતો હોય પણ—”

“તમે શા માટે આવ્યા છો તે જલદી બોલોને !” એસ વચ્ચે બોલી ઉઠી.

“પૈસા જોઇએ છે પૈસા !”

“કેમ ! મેં તે દિવસના કરાર પ્રમાણે પાંચસો પાઉંડ તો મોકલી આપ્યા હતા—”

“હા. પણ મને જુગારમાં હારી જવાની આદત પડી ગઇ છે.”

“કેટલા જોઇએ છે ?”

“પાંચસો ગીની હમણાં બસ થશે.”

“હમણાં બસ થશે એટલે તમે મને વારંવાર સતાવ્ય કરશો એમ ?”

“એ ભવિષ્યની વાત છે વ્હાલી ! તું એટલી બધી બે શરમ થઇ ગઇ છે કે તારા—”

“બસ, બસ ! કાલે મોકલી દઇશ. હવે મહેરબાની કરી જાઓ.”

“જાઉં ? તને કમ શરમ આવે છે ? હું આટલી તકલીફ લઇ અહિં આવ્યો ને તું મારી મહેમાનગીરી કર્યા વિના વિદાય કરવાની વાત કરે છે ? તારે મન હું બહુ નીચ અને હલકો માણસ છું ખરું ?”

મહેરબાની કરી બસ કરો. જોઇએ તો કાલે રાતે તમે આવીને પૈસા લઇ જાઓ. તે વખતે બધી વાત થશે.”

એસે વિનિત સ્વરે કહ્યું.

“આજે મહેમાન આવવાના છે તેથી ?—આટલા વર્ષોની જૂદાઈ પછી—પંદર સોળ વર્ષના વિયોગ પછી—”

“તમને પગે લાગું—ચૂપ રહો.”

“તું” મારું અપમાન કરે છે. હીક, જરા આંડી લાવ—”

લાચાર થઇ એસે કબાટમાંથી એક બાટલી અને નાના ગ્લાસ કાઢ્યા.

“આવા નાના ગ્લાસમાં મારાથી નહિ પીવાય ? મોટું ગ્લાસ કાઢ.” મવાલીએ હુકમ કર્યો.

દલ્લાજાએ યુપયુપ મોટું ગ્લાસ કાઢી તેમાં શરાબ નાખ્યો અને મેગ્સમેન એક છુટ્ટો તે પી ગયો.

“મેગર્સ સ્ટાફના શરાબથી આ શરાબ ઘણીજ સ્વાદિષ્ટ છે. ફેની ! સોળ વર્ષ પહેલાં તું જેવી હતી તેના કરતાં હમણાં ખુબસુરત થઇ ગઈ છે હવે એક ચુંબન આપ તો ચાલ્યો જાઉં.”

એમ્ ગભરાઈ : “નહિ. નહિ. હવે ન સતાવો જાઓ—”

ટેબલ પર ડાંગ મૂકી બન્ને હાથ લાંબા કરી મેગ્સમેન એસની પાસે ગયો ને બોલ્યો : “એકજ ચુંબન !”

“નહિ. હું આપઘાત કરીશ” ભારી ગભરાટથી એસ પરદા તરફ જોવા માગી.

“કંઈ દાળમાં કાણું છે.” મેગ્સમેનને સંદેહ જવાથી તે બોલ્યો અને સીધો પરદા તરફ ગયો.

“સમુર, ત્યા ન જતા—” એસે તેનો હાથ પકડી વીનવણી કરી.

“મને ગુસ્સો ચઢવાનો નથી. હું ફક્ત તારા આજ્ઞાને જોવા માણું છું.” કહી મેગ્સમેને પરદા હઠાવી દીધો. એસે ચીસ પાડી મેગ્સમેન પ્રિન્સને જોતાં પીછાની ગયો. પ્રિન્સના ગુસ્સાનો પાર નહોતો. મેગ્સમેન પોતાને ઝાળખી ગયો છે તે જોઈ બે ચાર ડગલાં આગળ આવી તે હુકમ બગ્ગવતો બોલ્યો: “અહિંથી તારું કાણું કર; નહિ તો તારા ધુરા હાલ થશે.”

પણ મેગ્સમેન—કંડનનો દાદો-પ્રિન્સથી ડરે એવો નહોતો.

“હું તમારી દાદીથી ડરું એવો માણુસ નથી. ભોડા તમને ધુર્ત, વ્યભિચારી અને ઐયાશી કહે છે તેનું આજે મને પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ મળ્યું—” કહી મેગ્સમેન હિંમતથી પ્રિન્સ તરફ ડોળા કાઢો ઉભો રહ્યો.

“જો સાંભળ ! તારી વાત તદ્દન જૂઠી છે. આ રમણી માટે મને ધણું માન છે. મારી સામે હું તેનું અપમાન થવા દષ્ટિ નહિ. સીધો સીધો રસ્તો માપ; નહિ તો જખરજસ્તીથી પૈસા કઢાવવાની તકસીર માટે હું તને કોન્સ્ટેબલને સ્વાધીન કરીશ.—”

“વાહ ! તમે પણ ફાંકડી રમુજ કરી રહ્યા છો. તમને ખબર છે કે આ જીની સઘળી મીલકતમાં મારો હક છે.”

“બસ, બસ !—” એસ પાગલની પેઠે બોલી ઉઠી.

“સાંભળો પ્રિન્સ ! આ જી મારી પરણેતર છે. પારકાની જી સાથે પ્રેમ કરવા માટે હું તમારા પર ફેજવાદારી આરોપ મૂકું છું—” મેગ્સમેનના આ શબ્દો સાંભળતાંજ મિસીસ એસના હોંસકોસ ઉડી ગયા અને તે ખુરશી પર બેભાન જવી થઈ પડી.

“નરાધમ ! હું તને સુળીએ લટકાવીશ.” પ્રિન્સ ક્રોધથી બગી જઈ બોલ્યો.

“એ પછીની વાત છે. હમણું તો તમેજ મારા પંજમા છો. કાલે મારી સ્ત્રી અને પાંચસો ગીની આપવાની છે, તેની સાથે તમે પણ પાંચસો ગીની મોકલી આપજો સમજ્યા ? કહી મેક્સમેન ડડો હાથમાં લઈ તે ઝોરડો છોડી ગયો.

તે ગયા પછી થોડીવાર પછી એસ આંખો ખોલી ગદગદ સ્વરે બોલી ઓ મારા બહાલા પ્રિન્સ ! હવે તમે મારે માટે શું ધારશો ?

“જો પહેલા ધારતો હતો તેજ—” પ્રિન્સ તેના માથા પર હાથ મૂકી બોલ્યોઃ તારો પરણ્યો પતિ પાછળથી નાપાક થઈ ગયો તેમાં તારો શો વાક ?”

એસ મદમાતી નજરે પ્રિન્સને જોઈ રહી. પ્રિન્સ પાગલ થયો અને તેણે એસને ગાઢ આલિંગન દીધું.

“કાલે એ બદમાશ પર મોકલવાને હું એક હજાર પાઉંડ મોકલી આપીશ.” પ્રિન્સે એસને ધીરજ આપી. એજ પળે હેરીએટ એદર આવી અને મિસ એડ્રેવીઆના આગમનની પ્રિન્સને ખબર આપી.

“બહાલા જ્યોર્જે હું પણ નિરંતર તમારોજ ખ્યાલ
કરતી રહી છું.”

(પા ૩૪.)

પેશાબના ભયંકર છુપાં દરદો.

પરમા. (સુબક, પ્રમેહ. પરમીઆ) નો

ચમત્કારીક-ઈલાજ.

રજીસ્ટર્ડ 'ગોનો કીલર.'

પેશાબમાં જતી રસી, થતી બળતરા. (જલન. આગ.) પેશાબ ટીપુ ટીપુ તથા અટકી અટકીને આવવો ગુપ્ત ભાગમાં થતો દુખાવો તથા થએલા જખમ, ત્યાં સુજ તેને લીધે થતુ દરદ અને પરમાના ઉત્પન્ન થએલ "ગોનો કોકસ" નામના જતુઓ, વગેરે સ્ત્રી તથા પુરૂષો બેડિના જુતાં તથા તથાં પેશાબને લગતાં જડ કરી બેડેલાં તમામ દરદોનો નાશ કરી બગડેલી ધાતુને સુધારી થકુ કરે છે. ૫૦ ગાળીની આટલીની કીમત રૂ. ૩-૦-૦ વી. પી. અર્થ જુદું. ત્રણ આટલી મગાવનારને વી. પી. અર્થ માફ.

એકલા બનાવનાર:—

ડૉ. ડી. એન. જસાણી,

૧૪૦, ગુલાલવાડી, મુંબઈ નં. ૪.

મકરણ ૩૭ મું.

આશક માશક.

મિસ કલેરંડન—હાલીની માશક ઝોકટેવીયા સીસીસ પ્રેસની દાસી હેરીયટની સાથે માળ પર જતાં જતાં મનમાં વિચાર કરતી લાગી કે “આ લોકો મને હાલીની રખાત સમજે છે. તેમને ખબર નથી કે હું તેની ભાવી પત્ની છું” આ વિચારથી ભોળી કુચલીને આપત દુઃખ થયું. શરમને લીધે તે હેરીયટને કંઈ કહી શકી નહિ જે ઝોરડામાં તે હાલીને અગાઉ એ વાત મળી ગઈ હતી ત્યાં જતાંજ હેરીયટ તેને ત્યાં મોકી આવી મઠ. દાસી મથા પછી ઝોકટેવીયાની આંખમાં આંસુ ભરાઈ આવ્યા. તે જે ઝોરડામાં બેઠી હતી તેની બાજુમાંજ શયનગૃહ હતું. ભાત ભાતના વિલાસની સામગ્રીઓ ત્યાં મૈળુદ હતી. ઝોકટેવીયાનું પ્રથમ પ્રેમનું આ સ્મારકભવન હતું. ચોતરફ પ્રેમની નિશાનીઓ હતી પણ તેને તે જોઈ આને આનંદ થયો નહિ. તે મી. હાલીને તેની પત્ની મઠને પ્રેમમાં રસપ્રસ કરી નાખવા માગતી હતી. ચોરની પેઠે મળવાનું તેને પસંદ નહોતું. લોકોની નજરમાં તે પોતાના ચારિત્ર્યને કલક લગાડવા માગતી નહોતી. એ પિત્તરી ઘણીજ દિલગીર થઈ. આવી રીતે લગ્ન પહેલાં પોતાના પ્રિયતમને એકાંતમાં મળવાની ઈચ્છાથી કરવા માટે તે પરતોવા લાગી. પણ ખીણીને પહે પ્રિયતમ મિલનની આતુરતા બળવતી ચતાં તેના હૃદય પર સ્થિત છવાઈ. એજ પહે બારણાં ઉઘડ્યાં અને ઝોકટેવીયા મી. હાલીના વિશાલ વક્ષસ્થલ પર જઈ પડી.

જાણી ઝોકટેવીયા! તું મને કેવું સ્વર્ગીય સુખ આપી રહી છે? પ્રિયા! બધારથી તું જુદી પડી ત્યારથી તારી મોહિની મૂર્તિ મારા હૃદયમંદિરમાં વીસજી રહી હતી. તારા રૂપ માધુર્યના વિચાર કરતાં મારું દીલ આનંદથી નાચી રહેતું હતું. અને હવે તારો પ્રત્યક્ષ મેળાપ ચતાં હું મહોન્મત પ્રેમમાં પાગલ થઈ ગયો છું. મી. હાલીએ ઝોકટેવીયાને અનેક સુખો તથા આલિંગનોથી વધાવી લઈ કહ્યું.

પ્રિયતમની આવી મધુર વાણી સાંભળતાં કંઈ રમણી ઉન્માદને વશ થતી નથી ? એકટેવીયાના સમગ્ર કામળ આવેશો જાગ્રત થઈ ગયા.

“હાલા-જયોર્જ ! હું પણ નિરંતર તમારોજ ખ્યાલ કરતી રહી છું.”

“હાલી ! તારી લાવણ્યમયી પ્રતિમાનું રમણ કરતાંજ મેં રાત દિવસ કાઢ્યા છે. જ્યારે તું મારી નજીક નથી હોતી ત્યારે મને લાગે છે કે મારી પાસેથી એક મધુર સંગીત લહરી ઉડી મધ્ય છે અને તેનો ઝલુકાર મારા કાનમાં ગુંજી રહ્યો છે.” કહી પ્રિન્સે એકટેવીયાને સોદા પર બેસાડી અને તેની હેટ ઉતારી બાજુએ મૂકી દીધી. એકટેવીયા કંઈ ન બોલી મંત્રમુગ્ધ નાગણની પેઠે તે ગ્રુપ ચુપ બેસી રહી. તેની પ્રેમ ભરી વાત, મદભરી આંખો અને મધુર હાસ્યથી હાલનાં કામી હૃદય બળી ઉઠ્યું.

“હાલી !-” તે એકટેવીયાના ગાલને ગાલ અડાડી બોલ્યો : “તારો પત્ર મળતાં મને જે અપૂર્વ આનંદ થયો હતો તેનું હું વર્ણન કરી શકતો નથી.”

“હાલા ! તમારા આટલા બધા પ્રેમથી હું પાગલ થઈ ગઈ છું. તમે જાણ્યું હશે કે મારા પિતાજી ઘેર આવી ગયા છે. હવે તમે તેમની સાથે જલદીથી પીછાન કરી મને સુખી બનાવોને ?”

“જ્યારે તમે નવા મકાનમાં જશો ત્યારે તારા પિતા પાસે હું તારા હાથની માગણી કરીશ. હવે તો તારા પિતા શ્રેડ માર્ચમેન્ટના વારસ થવાના છે ને !” પ્રિન્સે વાત ઉઘાડી હજી સૂધી એકટેવીયા તેને “મી. હાર્લી”જ સમજતી હતી.

“જો એનરેબલ આર્ચર ઇટન ન જીવે તો એમ થવાનો સંભવ છે. બિયારો ઇટન રોજ સૂકાતો જાય છે—”

“એને શું થયું છે?”

“આજે રહવારે બાપા કહેતા હતા કે એનરેબલ આર્થર છટન થોડાક સમય પર કોઈ ધનવાન અમીરની લગ્નગીત પર મેહી પડ્યો હતો. પ્રથમ તો એ તેના પર પાગલ થઈ ગયો. પણ પછી અચાનક આર્થર એ પ્રેમ મુગ્ધ રમણીને તણ ગયો. શા માટે તે કંઈ જાહેર થયું નહિ. આમ થવાથી એ યુવતીના કાકા તેને કર્બી શાયરથી લંડન લઈ આવ્યા. એ આવી ત્યારથી આર્થર ગંભીર માંદગીને બિછાને પડ્યો છે. પિતાજી કહે છે કે આર્થરનો રોગ માનસિક નહિ પણ શારિરિક છે. એનું શરીર દિનપ્રતિદિ ખવાતું જાય છે અને અચવાની આશા નથી.” ઓકટેવીયાએ કહ્યું.

“હવે એ વાત જવા દે—” તેને એક યુમી લઈ પ્રિન્સ બોલ્યો; “હું તને એક વાત પૂછતો પૂછતો બૂલી જઈ છું. જે રાતે તને મળવાનું સફળાચ્ચ અને મજા હતું તે દિને તારા મકાનની સામે જે માડી તૂટી ગઈ હતી તેમાની બે સ્ત્રીઓ કોણ હતી?”

“કેમ મેં તમને કહ્યું હતું ને કે એકે મિસીસ સ્મીથ અને બીજાએ મિસીસ મોરડોન્ટ નામ જણાવ્યું હતું. અને એ નામો ખરાં છે એમ તમેજ સાક્ષી પુરી હતી, પોલીસ અને મને શક હતો કે એ બે જણીએ પોતાનાં અસલ નામો છૂપાવ્યાં છે. અને હવે પિતાજી પણ એ વાતને ટેકા આપે છે.”

“તારા બાપને પણ એ વાતની ખબર પડી ગઈ?”

“એમને કહ્યા વિના કેમ ચાલે? વળી એ ગુપ્ત બેઠ પિતાજીને કહેવાની મિસીસ સ્મીથે પણ મના કરી નહોતી—”

“કયો ગુપ્ત બેઠ?”

હવે ઓકટેવીયા ચોંકી.

“અરે પ્રભુ! હું શું બકી ગઈ?”

“હાલી! એવું તે શું છે કે જે તું મને કહી શકતી નથી? ઓકટેવીયા! પ્રભુની સમક્ષ તું મારી પત્ની થઈ ચૂકી છો.

હવે મારાથી કોઈ પણ વાત છૂપાવવી મોઝ્ય નથી.” પ્રિન્સે ઓકટેવીયાને ભોળવવા માંડી.

“એ મારો ભેદ નથી. એ ભેદ ખુલ્લો થશે તો એ બિચારીની આત્મર—”

“હાહી ! મારા પર વિશ્વાસ રાખ. હું કોઈને એ વાત જાણવા દઈશ નહિ.”

“હાહી ! તમારા પર મને પૂરો વિશ્વાસ છે.” કહી ઓકટેવીયાએ પોતાનો કામળ હસ્ત પ્રિન્સના બળામાં નાખ્યો.

“શું એ બીના જાહેર થતાં એ સ્ત્રીની આખરને કલંક લાગે એમ છે ?” પ્રિન્સે મધુર સ્વરે પૂછ્યું.

“હા. જો એના લગ્ન થયા ન હોય તો. જો એ અઠાર વર્ષની યુવતીનું નામ ખરેખર મિસીસ મોરડોંટજ હોય તો કંઈ વાધો નથી. પણ તેના બાળકને—”

“બાળક ?”

“હા. જ્યોર્જ ! મિસીસ મોરડોંટજે અમારા ઘરમાં છોકરો આણ્યો હતો.”

“છોકરો થયો ? તેજ રાતે ?” પ્રિન્સના સ્વરમાં સ્પષ્ટ આતેગ આવવા લાગ્યો.

“હા.”

“એ બાળકનું શું થયું ?”

“અમારી બાજુમાં રહેતા ડોક્ટર થર્સ્ટનને છોકરો સોંપી દેવામાં આણ્યો—”

“ત્યારે મારી-અરે ! મિસીસ મોરડોંટજની ડોક્ટર થર્સ્ટનને સારવાર કરી હતી ?”

“હા. પણ તમે આવા ગજરાયલા કેમ લાગો છો? તમે મિસીસ મોરડોંટને પીછાનો છો. વહાલા! તમે તેને મળો તો આ વાત કહી તેને શરમાવતા ના—”

“હું એવો નીચ નથી. મિસીસ મોરડોંટને પ્રસવ થયો તેમાં કંઈ કલંક પણ નથી. એણે એના માતૃપિતાની મરણ વિરુદ્ધ કોઈ સાથે ગુપત્યુષ લગ્ન કર્યા હતા તેથી તેણે આ પ્રસવની વાત છુપાવી હશે.”

“એમ હોય તો એના મા બાપ ઘણાં નિષ્ઠૂર હોવાં જોઈએ. વહાલા! આવી સુંદર કામળ અને સ્નેહાળ છોકરી પર શી રીતે ગુસ્સો થઈ શકે?”

“પ્રિન્સ કંઈ ન જોલ્યો. થોડીવાર પછી તેણે કહ્યું:

“જો તું તેને કોઈ જગ્યાએ જુએ અને તેની સાથે કામ હોય તો કહિં તેના તરફ આંગળી ન કરતી—”

“વારં મને તમારા સિવાય બીજા કોઈ તરફ જોવાની મંજૂરી ન થતી નથી. જ્યોત્સના! તમે ઉદ્ધાસ કેમ થઈ ગયા?”

“ઉદ્ધાસ?” પ્રિન્સ હસ્યો: “વહાલી! તારી સાથે હું હોઉં છું ત્યારે ઉદ્ધાસી ને શમગીની મારી પાસેથી નાસ્તો ભય છે. તું જોઈ પછી શમગીની પાછી આવશે.”

ઝોકટેવીયા પ્રિન્સને વહાલથી બેટી પડી: પ્રિયતમ! હું આજે અગીઆર વાગે ઘેર ચાલી જઈશ, અગીઆર વાગે પછી મને ન રોકેશો; નહિ તો પિતાજીને જવાબ દેવો પડશે.

“મારી વહાલીને હું ખૂબ પ્રિય છું કંઈક હું કરવા માંગતો નથી.” કહી પ્રિન્સે ઝોકટેવીયાના વાળની સુંદર ઘટો સાથે રમત કરવા લાગ્યો.

પ્રકરણ ૩૮ મું.

મોટાના ધરની મોટી પોલ.

પ્રિય વાંચનાર, તેં બદમાસ દબાસ મિસીસ બ્રેસના છળ પ્રપચો જોયા નિર્દોષ ઓકટેવીયા સાથે ઇંગ્લેન્ડના પ્રિન્સે કરેલી શયનાની દગલખાણ જોઇ, પેક્કી નીચ ધાધના ધરમાં થતા ગર્ભપાતો અને મિસીસ બ્રેસની દુકાનમાં ચલી અમીરી પિશાચ લીલાઓ જોઇ લાધી. હવે અમારી નવલકથાની રગભૂમિ પર એક નવાજ પાત્રને અમે દાખલ કરીએ છીએ.

આ નવુ પાત્ર તે એલીનર—કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો! બકેલી રકવેરમાં રાજમહેલને ટકકર મારે એવા આલીશ્વાન મકાનમાં એ પોતાના અમીર સ્વામી સાથે રહેતી હતી. એક સુસજ્જિત ઓરડામાં સગડી પાસે સોફા નાખી તે આડી પડી હતી. તેની ઉમ્મર આશરે અઠ્ઠાવીશ વર્ષની હતી. ચામડીનો રંગ ગોરો હતો અને પૂરી તદુરસ્તીને લીધે જાણે તેનું રક્ત બહાર કુટી નીકળવા માગતું હોયની એમ લાગતું હતું તેનામા અપૂર્વ લાવણ્ય હતું અને તે સાથે આરોગ્યસૂચક કોમલતા પણ હતી. તેનાં નેત્રો કાળા અને મોટા હતા. એની આંખોની પ્રતિબા પરથી તેનો સ્નેહાળ અને તેજસ્વી સ્વભાવ પ્રતીત થતો હતો. તેના વાળ કાળા અને રેશમ જેવા મુલાયમ હતા અને તે તેના પ્રશસ્ત કપાળની ઉપર એ ભાગમાં વહેંચાઇ ગયા હતા. વયમાં બારીક સેથી શોભી રહી હતી. તેની ભમ્મર ધનુષ્યાકાર હતી અને બારીકીથી જોતાં તેના વદન પર પુરુષોચીત ગૌરવ જણાતું હતું. તેના કાન નાના, અને મુલાયમ હતા. ગરદન લાંબી, ઉરોજ ઉન્નત અને શરીર નાજુક અને ધાટીનું હતું. જાણે વિધાતાએ ખાસ યંત્રમાં એને ઘડી હોયની એવો એને જોઇને ભાસ થતો હતો.

એણે અત્યારે અત્યંત ઢીલો ગાઉન પહેર્યો હતો અને તે પર એક ખેંશ કીમતી શાલ ઓઢી હતી. તેના નાજુક પગમાં સુંદર સાટીનની રેલીપેરો નજરે પડતી હતી.

આ એલીનર-આ ૩૫૩૫ની સ્વામિનિ અર્લ ઓફ ડેસબરોની પત્ની હતી. તેના સ્વામીની ઉમ્મર આઠીશક વર્ષની હતી. એલીનર અર્લને સ્વેચ્છાથી વરી નહોતી પણ તેના માળાપે લક્ષ્મીની લાલચથી એલીનરનું શરીર અર્લને વેચી દીધું હતું. હર્ટફર્ડ શાયર અને ડર્બીશાયરમાં અર્લની મોટી જમીનદારી હતી. બન્ને જગ્યાએ તેનાં રાજમહેલ જેવા મહેલો હતા. લંડનમાં બર્કલીસ્કવેરમાં તેનું એક અમીરી ભવન હતું અને તે શિવાય લંડનના અનેક મહોલ્લાઓના મકાનોનો તે માલિક હતો. આવા માણસને લાં કન્યા નાખવાને માનપિતાઓ લલચાય એમાં કંઈ નવાઈ છે ? અભયબીની બીના એ હતી કે અર્લ મોટી ઉમ્મર સુધી કુંવારો રહ્યો. આ વારતા શરૂ થયા તેની પૂર્વે છ વર્ષ પર એલીનર ઇંગ્લંડની રાજકુમારી સોશીયા સાથે રહેતી હતી. એ વખતે તેની ઉમર ૨૨ વર્ષની હતી. અર્લનું દીલ એ સમયે તેના પર ચોંટી ગયું. એલીનરે હજી સૂધી કાંઈને દીલ દીધું નહોતું તેથી તે અર્લની માગણીનો વિચાર કરવા લાગી. તેના દીલે સાફ ના પાડી પણ તેના સ્વાર્થી માળાપે જાનરજસ્તીથી એલીનરને અર્લ ઓફ ડેસબરો સાથે પરણાવી દીધી અને મિસ એલીનર સેફ્ટર કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો બની ગઈ છ વર્ષ વીતી ગયા પણ હજી કાઉન્ટેસે પુત્ર યા પુત્રીનું મ્હો જોયું નહોતું દુનિયા આ અમીરી જોડાને અત્યંત ભાગ્યશાળી માનતી હતી. પણ ખરી વાત જુદીજ હતી. એલીનર જેવી દુઃખી સ્ત્રી તે વખતે ઇંગ્લંડમાં ભાગ્યેજ બીજી કોઈ હશે ! એ પરણી હતો પણ એના પતિ સાથે એક રાત પણ શયનગૃહમાં રહી નહોતી. અલના નોકરો પોતપોતાના મિત્રોને કોઈ કોઈત્રાર કહી દેતા કે લગ્ન થયા પછી અર્લ અને એલીનર કદિપણ એક ઓરડામાં સૂતાં નથી !

અર્લે પોતાની એક અનાથ ભત્રીજાને બાળપણથી પાળી પોષી મોટી કરી હતી. તેનું નામ ફરનાન્ડા એમર હતું. હમણાં તેની ઉમ્મર અઠારેક વર્ષની હતી. હાલમાં તે પોતાના કાકા કાકી સાથે બર્કલી સ્કવેરમાં નહોતી. તેમ હર્ટફર્ડશાયર કે ડર્બીશાયરમાં • પણ નહોતી. તે કોઈ જુદીજ જગ્યાએ ગઈ હતી. લોકોમાં એવી અફવા

ચાલતી હતી કે તે કોઈના પ્રેમમાં પડી હતી પણ તેણે પ્રેમી તેને તણ જવાથી તેની મનોદશા વિરકત થઈ જવાને લીધે તે પોતાના કાકા સાથે છટાવી હવાફેર કરવા ગઈ હતી. ફરનાન્ડાનો સ્વભાવ અત્યંત ઝેરીલો અને ક્રૂર હતો. એ ચાલતી તો ચાહ માટે ગ્રાણ્ય આપી દેતી-ધિકારતી તો સામા માણસનો જીવ લેવા તૈયાર થતી. એ જેટલી સુંદર હતી તેટલીજ આવેગવાળી અને હડીલી હતી. વાંચનાર તો એ હડીલી રમણીને મિસીસ લીડલીના બચકર પ્રસૂતી ગૂઢમાં જોઈ છે ? જોઈ તો હશે. પણ હવે થોડા સમયમાં તું એ બેઠી રમણીના પરાક્રમેથી પરિચિત થઈ જશે.

હાલમાં આપણે એલીનરની જ ખબર લઈએ. બપોરે એ વાગ્યા હતી. આઈસને લીધે એ ઉમરાવ પત્ની સોફા પર આડી પડી હતી. બાલ્કનીમાં એક મનનીય પુસ્તક પડ્યું હતું. અત્યાર સુધી તે ઉંઘી રહી હતી. ગંધ રાતે તે પોતાના સ્વામી સાથે હર્ટફર્ડશાયરથી આવી હતી તેથી મુસાફરીના ચાકને લીધે તે જરા સુસ્ત થઈ ગઈ હતી. એ પંડોળ રહેલી આ સમયે અમીર ઉમરાવોને ત્યાં ઘણા સ્ત્રી પુરુષોની જાવ-આવ થવા લાગે છે પણ એલીનરને વસ્ત્રો બદલવાની કે શ્રંગાર સંજવાની કુરશદજ નહોતી તે આજસમાં ને આજસમાં પડીજ રહી.

જોત જોતામાં વખત વહી ગયો. ઘડિયાળમાં છ નાં ટકોરા થયા અને અર્લ દ્વાર ખેલી એલીનર બેઠી હતી તે દિવાનખાનામાં દાખલ થયો. અર્લ ક્રાંતિવાન, સ્નેહાળ અને સંસ્કારી હતો. એની પાસેથી કોઈ ચાપક કદિ ખાલી હાથે ન જતો. એના ખેડૂનો એને પોતાના બાપ જેવો માનતા. એલીનરના પ્રેમને એ સમ્પૂર્ણ ચોખ્ખો હતો. ત્યારે એલીનર એને ચાહતી કેમ નહોતી ? આ પ્રશ્નજ ભારી બચકર છે. એલીનરનો ચહેરો તેને જોતાંજ શીકકો પડી ગયો.

“એલીનર !” જરા ધુનતા અવાજે અર્લ બોલ્યો: “હું રજા લેના ‘અંદર આવી પહોંચ્યો તે માટે ક્ષમા કરજે. તને એકલી જોવાથી ‘હું’ અત્રે આવવાની લાલસા દાખી ન શક્યો.”

“સ્વામી ! તમને ગમે ત્યારે, રમ માગ્યા !વના મારી પાસે આવવાનો હક્ક નથી ?” એલીનરના સ્વરમાં ઉદાસીનતા આવી. તેણે “હક્ક” શબ્દ પર ભર મૂક્યો. પણ તેથી અર્લની છાતી વીંધાઇ ગઇ.

“હક્ક ? આવી વ્યગમય વાતો શા માટે કરે છે એલીનર ! હું જાણું છું કે મે મહા મુર્ખ જેવું પગલું ભરી તારી જીદગી ખરબાદ કરી છે-તારું લગ્ન એક અચેત મુરદા સાથે થયું છે તે હું સમજી છું. શું એ માટે મારા આત્માને દુઃખ નહિ થતું હોય ? મારા જીગરનો ડંખ એ મારી મૂર્ખાઇનું જેવું તેવું કડવું ફળ છે ?” અર્લ દર્દભર્યા અવાજે બોલ્યો.

એલીનર આ સાંભળી કપી ગઇ. તેનું મોઢું ઉતરી ગયું. તે જેમ તેમ શાંત થઇ બોલી : “તમે આ શું બોલો છો ? આવી વાત તમને શોભતી નથી. ક્રાન્સીસ ! ઉભા કેમ રહ્યા છો ? એસો—”

“એ પ્રભુ !” અર્લ મનમાં બબડ્યો ને એલીનરની પાસે જઇ બેઠો : “એલીનર ! આજે તે મારાપર જેવી કૃપા કરી તેવીજ કૃપા અખંડ રહે તે માટે હું શું કરું ?” તે આ રમણીને પૂજતો હતો-તેને માટે પાગલ થઇ ગયો હતો. તેના પ્રેમનો આભાસ માત્ર મળતાંજ એ હીનભાગી અમીરનું હૃદય ગદગદ થઇ ગયું.

“મધ્વર મને બળ આપે ને હું મારું મન વશ કરી શકું” અત્યંત સ્નેહાળુ નજરે અર્લ તરફ જોઇ એલીનર બોલી ; “સ્વામી ! તમે ભલા અને આદર્શ પુરૂષ છો. મારે તમને પૂજવા જોઇએ પણ હું પાપીણી નીચ, અકૃતસ્ર છું, ક્રાન્સીસ ! હું જાણું છું કે હું ઘણીજ એકદર અને અકૃતસ્ર છું.” એલીનર અધીર થઇ ગઇ તેની કર્તવ્ય બુદ્ધિ જાગ્રત થતો ઉચ્ચ જુમિકાપર જતાં તેનું દીલ વ્યાકુળ થઇ ગયું. અંતે તે બોલી : “તમે મારા આનંદ માટે લાખો ચીજોના ઢગ ખડકી દીધા છે, મારા કલ્યાણ વિનાજ મારી સર્વ ઇચ્છાઓ અગાઉથી ચેતી જઇ તમે તૃપ્ત કરી છે; તમારી દૈન્યતથી મારા આત્મીય સ્વજનો ત્રીમંત થઇ ગયાં છે; પણ હું તમારાથી દૂરની દૂર રહી છું. હું તમારી સાથે અત્યંત દૂર વર્તન ચલાવી રહી છું

પણ બહાણા ફ્રાન્સીસ ! મારા બધા અનુચિત આવરણો તમે શાંતિથી સહી લીધાં છે.” એલીનરની છાતી ભરાઈ આવી તેને હુમો આવ્યો. તે પોતાના પતિના ચરણુપર પડી અને રોતી રોતી પુનઃ બોલીઃ “બહાણા ! મારા બધા ગુન્હા માફ કરો—મને માફ કરો—તમે જેવા બહા મહાત્મા છો તેજ પ્રમાણે હું તમારી વફાદાર દાસી થવાની હવેથી કાશેષ કરીશ.”

એલીનરને પગે પડેલી જોઈ અર્ધ એકદમ ઉભો થઈ ગયો. તે હતબુધ્ધ થઈ ગયો. શું કરવું તે તેને સ્પષ્ટ નહિ કેટલીક વાર તે રડતી એલીનરની વિચિત્ર મનોમુગ્ધકર સુદરતા જોતો ગૂંપચૂંપ ઉભો રહ્યો. અંતે તેણે તેનો હાથ પકડી તેને સોફાપર બેસાડી પણ તેને સુખન લીધું નહિ તેમ આશ્વિંગન લેવાની હિમ્મત પણ તે ન કરી શક્યો.

“ફ્રાન્સીસ ! તમે મને માફ કરશો ?” એલીનર કંપિત સ્વરે બોલી.

“એલીનર ! માફી તો મારે માગવાની છે.”

“નહિ ફ્રાન્સીસ ! મારે માફી માગવી યોગ્ય છે. મેં તમારી સાથે અનુચિત વહેવાર કર્યો છે. પણ હું તમારી ઉદારતા તથા સજ્જનતા સમજતી નથી એમ નથી. હું તમારા ગુણોની પ્રશંસક છું. પરમાત્મા જાણે છે કે મેં કેટલીય વાર મારા મનને અનેક તર્કવિતર્કથી સમજાવી લેવાની કાશેષ કરી હતી પણ મારું મૂઠ મન કોણ જાણે કેમ સમજતું જ નહોતું. મારું મન કેમ શાંત થતું નથી તે માટે મને આશ્ચર્ય થાય છે. કોઈ કોઈ વાર મને ખારી જાત પર ખારી ગુસ્સો ઉપજે છે. કદાચ તમે એમજ માનશો કે મેં અગાઉ થોડા સમયને માટે મનોવ્યથા ખમી લીધી હતી અને પાછી જેવી ને તેવી થઈ ગઈ હતી તેમ અભારે પણ હું તમને છેતરવાની કાશેષ કરતી હોઈશ. તમે મને અસ્થિર અને જૂઠી માનતા હશે. ફ્રાન્સીસ ! પણ તેમાં તમારો દોષ નથી. હુંજ પાપીણી...” કહી કાઉન્ટેસે ખૂન્ને હાથોએ પોતાનું મ્હો હાંકી દીધું અને તે સાથેજ એની ચંપાની કલીઓ સમી આંગળીઓની વચમાંથી મોતી જેવા આંસુઓ

૥ લાગ્યા. ક્ષણભર દિવાનખાનામાં મૌન છવાઇ રહ્યું. બીજી કાઉન્ટેસે એક દીર્ઘ નિશ્વાસ સાંભળ્યો. એલીનરે ચોકીને તો અર્લ ટેબલ પર બંને હાથોની કાણી મૂકી, મ્હો પર નાખી જેમ તેમ રૂદ્ધ ખાળવાની પેરવી કરી રહ્યો હતો તેનો પ્રયાસ સફળ થયો નહિ. હૃદયની દારણ વ્યથાને લીધે તે ૬ પેટે છૂટે મ્હોડે રોવા લાગ્યો.

એલીનરનું ઉદાર હૃદય હવે નિર્દય થઇ શક્યું નહિ તે તરત થઇ અર્લ પાસે ગઇ અને અર્લના હાથે ચુમી લઈ બોલી: સીસ ! મને માફ કરો. હું તમારા દુઃખનું કારણ થઇ પડી છું.”

“પ્રાણુધારી ! તારી દયાથી મારું હૃદય આજે હર્ષધેલું બની છે.” કાઉન્ટેસને છાતીએ લગાવી અર્લ બોલ્યો. તે ખુરશી પર ગયો. એલીનરે એક હાથ તેના ગળામાં નાખ્યો અને બીજા અર્લનો હાથ પકડી તેપર ચુમી લેતી લેતી તે અર્લનું મનોહર જોવા લાગી.

એલીનર ! હવે કદિ પણ મારી ક્ષમા ન માગતી કેમકે હું અપરાધી છું. જે પ્રેમની પ્રચંડ આંધીના જોસથી, મેં પણ વિચાર કર્યા વિના સ્વાર્થોની પેટે તારી સાથે લગ્ન કરી તને દુઃખીઆરી કરી મૂકી છે એ પ્રેમનો તને ખ્યાલ આવે નથી. જે મંગળ પળે તું પહેલ વહેલી મારી નજરે પડી તે હું કદિ પણ બૂલી શકીશ નહિ. હું તને જોતાં એકદમ થઇ ગયો હતો—તારૂં મોહક હાસ્ય જોઇ મારું આખું પ્રભવ થઇ ગયું હતું—અંતરાત્મા પ્રેમ—સલિલમાં નિમગ્ન થયો હતો. તને જોઇ ધેર આવ્યો ત્યારેજ મને જ્ઞાન યુ અને મને લાગ્યું કે તું મારી નહિ થાય. ફક્ત તારી ની મૂર્તિજ મારા હૃદયમાં ધિરાજમાન રહેશે અને મારા બધા ભર્યા વિચારોને મધુર બનાવી દેશે. બીજાવાર તારે ને મારે ન થઇ. મરત કવિઓ જેને સ્વર્ગિય પ્રેમ કહે છે એવા પ્રેમનો અનુભવ થયો. ગાજી દિવ્ય સુધામય રસનો મારા અંગ

પ્રત્યંગમાં સંચાર થવાથી હું મસ્ત થઇ ગયો અને તારી બાજુમાં બેસી મંત્રમુગ્ધની પેઠે એ નવીન દિવ્ય રસનું હું પાન કરવા લાગ્યો. તું કંઇ ખોલી. હું સમજ્યો કે મારાં કાનોમાં અમૃતના ઠીપાં પડ્યાં તારા શબ્દો મધુર સંગીતની પેઠે મારા કાનમાં ગુંજવા લાગ્યા, પછી એક અઢસ્ર થતે “ડન્સ” માં લઇ ગયો ત્યારે મને ખાસ થયો કે અત્યાર સુધી એક દિવ્ય તેજસ્વી કિરણ મારી બાજુમાં ચમકવું હતું તે હડી ગયું. હું ઘેર ચાલ્યો ગયો અને આખી રાત તારા સ્મરણમાંજ વીતાવી દીધી. એ રાતે મને પાગલની પેઠે ફરીથી વિચાર આબ્યા કે વિશુદ્ધ સ્વર્ગિય પ્રેમ શારીરિક વાસનાથી પર છે—એ પ્રેમ આધ્યાત્મિક સંસ્કાર છે—પ્રદ્રિય તૃપ્તિ નથી. લાલસાના અભાવથી પ્રેમની સત્તા ઓછી થતી નથી. એજ વખતે મને વિચાર આબ્યા કે જો હું તારી સાથે લગ્ન કરું, તને હરેક રીતે સુખી કરવાનો પ્રયત્ન કરું, તારી દરેક આબલાપા તૃપ્ત કરું, તને હૃદયની અધિષ્ઠાત્રી સમજી પૂજ્યા કરું, તનેજ મારું જીવન સર્વસ્વ માની લઉં તો કદાચ કોઇ દિવસ તું મારી મનોદશા સમજી, મને મિત્ર ન સમજે તો મારા તરફ દયા તો બતાવશેજ એવી મને આશ્વા હતી. મેં તારા પ્રેમ પાત્ર થવાની આશ્વા નહોતી રાખી પણ તારી અમીબરી નજરનો હું ભુખ્યો થયો હતો.”

અર્ધની વાતે એલીનરનું હૃદય પીગળાવી નાખ્યું. હૃદય ખોલી અર્ધ જેમ જેમ પોતાનો મનોભાવ વ્યક્ત કરતો ગયો તેમ તેમ એલીનર નમ્ર થતી ગઇ. અતે તેને અર્ધની નિષ્કામ ભાવના જોતાં લાગ્યું કે આ મહાપુરુષની ઉચ્ચતા આગળ તેની સુંદરતા કોડી કામની નથી. તેને શરમ આવી અને નીચું મ્હો કરી તે ખોલી: “ફ્રાન્સીસ ! આટલે દિવસે આજે મારો ગર્વ ગળી ગયો છે. મને અત્યંત લજ્જા ઉપજે છે. મારા હૃદય પર તમારી વાતની શી અસર થઇ છે તે તમને હું શી રીતે સમજાવું ? તમે મારી આખો પરના પડળ ખોલી નાખ્યા. મારું મન કેટલું સ્વાર્થી વિપથી અને લાલસા-મય છે તે તમે આજે મને બરાબર સમજાવી દીધું. પણ તેથી મને દગાખાજ ન સમજાશે. હું હીલી છું એ વાત ખરી;

આવેશભરી પણુ છું કોમ કોમ વાર સંસાર વાસનાની તૃપ્તી માટે મારું હૃદય પાગલ થઈ જાય છે; તે વખતે કશ્ચાયનો વિચાર કર્યા વિના અંધારામાં ભુસકો મારવાને મારું મન પ્રમત્ત બની જાય છે; પણ હું કસમ ખામને કહું છું કે મારું શરીર હજી તદ્દન પવિત્ર છે. જે પવિત્ર મનથી હું તમારી પત્નિ થઈ હતી તે મંત્ર ઉચ્ચારીને હું કહું છું કે હું પવિત્ર છું.”

“એલીનર ! તારા સતીત્વ પર મને કદિ અવિશ્વાસ આવ્યોજ નથી. વ્હાલી ! જ્યારે હું વિચાર કરું છું કે મેં ફક્ત સ્વાર્થને વશ થઈ તારા જેવી અપૂર્વ સુગંધમય ગુલાબની કલિને છુંદી નાખી છે ત્યારે મારા દુઃખનો પાર રહેતો નથી. વ્હાલી ! તારા ચારિત્ર્ય પર મને વિશ્વાસ છે. પણ ભવિષ્યમાં તારી વૃત્તિ ચંચળ થાય, તું તારી આસપાસ અનેક સ્ત્રીઓને બચ્ચાંચો સાથે આનંદપૂર્વક ખેલતી જોઈ આસ્થર થઈ જાય ત્યારે મને ધિક્કારતી ના. પણ એટલો ખ્યાલ કરજે કે આ અભાગી પણુ અત્યંત દુઃખી છે.”

“ફ્રાન્સીસ !—” ધીમે કંપિત સ્વર આવ્યો: “આજે મારા મનમાં વિચિત્ર પરિવર્તન થયું છે એ તમે માની શકશો ? આજથી હું તમારી દાસી થઈ રહીશ. તમારી સાથે પત્ની પ્રમાણે વર્તીશ મને શરીર સુખની-કામવાસનાની દરકાર નથી. આજે તમારો ઉન્નત સ્વભાવ હું સમજી શકી છું તે રીતે અગાઉ કદિ સમજી નહોતી. શોક ન કરો. સ્વામી ! હું તમારીજ થઈ રહીશ—”

“એલીનર ! હું તારી જીવનભર પૂજા કરીશ. મને પિતા, મિત્ર, યા સગાભાઈ પેઠે પ્યાર કરજે અને હું તને મારી આરાધ્ય દેવો સમજી પૂજયા કરીશ—” કહી અર્લે એલીનરને પોતાની પાસે ખેંચી નેના ગાલો સુખી લીધા. આ સુખન ભાઈ બહેનના સુખન જેવું શુદ્ધ હતું. તેમાં પ્રેમોન્મત્ત પ્રેમીની મસ્તી નહોતા. છતાં એલીનર શાંત રહી શકી નહિ. તે અર્લેના ગળામાં હાથ નાખી તેની છાતીએ વળગી પડી. તેણે અર્લેને એવા જોસથી આલિંગન દીધું કે જાણે તે પળે તે પાગલ થઈ ગઈ હોયની !

અર્થે વહાલથી, ધીમે રહીને તેને અલગ કરી એક ઉડે। નીસાસો નાખ્યો અને એલીનર શરમાઇને સોફા પર બેસી ગઇ.

બન્ને થોડીવાર ગુપચુપ બેસી રહ્યા પછી અર્લે વાત ઉપાડી:

“આજે હું આપણી બત્રિજી વિષે તને કંઇ કહેવા આગ્યો હતો—”

“શું ? કંઇ ખરાબ વાત તો નથી ને ?” એલીનર તરત બોલી ઉઠી.

“નહિ. હવે એનો આટલો ખ્યાલ ન કર—”

“તમે એને પુત્રી જેવી ગણો છો અને હું આવી છું ત્યારથી હું પણ એને મારી દીકરીજ માની રહી છું”

“જો એ તારી શીખામણ પ્રમાણે ચાલત તો એને માથે કાણું કલકં ન લાગત. આહ ! જ્યારે મને એનો વિચાર આવે છે—એને મેં કેવા નીચ સ્થાનમાં મોકલી છે તેનો વિચાર આવે છે ત્યારે મને કંઇનું કંઇ થઇ જાય છે.”

“જે થવાનું તે થઇ ગયું. હવે તમને શી ખબર મળી છે તે તો કહો.

“આજે સહવારે મને એનરેબલ આર્ચર ઇટનનો પત્ર મળ્યો છે તે પરથી જણાય છે કે કાલે રાત્રે તે તેના બાપ સાથે લંડનમાં આગ્યો છે. અને આજે ત્રીજે પહોરે મને મળવા આવનાર છે...” અર્લેની નજર ઘડીઆળ પર ગઇ. તે બોલ્યો: અરધા કલાકમાં તે આવી પુગશે.”

“એ વિશ્વાસઘાતી હવે શા માટે અહિં આવવા માગે છે કે ? એલીનર વિસ્મીત થઇ બોલી.

“એના પત્ર પરથી લાગે છે કે એને કોઇ ભુરા રોગ થયો છે નેં જયવાની આશા છે. મોત નજીક આવેલું જોઇ, એ ફરનાન્ડા

સાથે લગ્ન કરી તેને ન્યાય આપવા માગતો હોય એમ લાગે છે.”
અર્થે જવાબ આપ્યો.

“ફરનાન્ડાનો સ્વભાવ જોતાં એ વાત શક્ય લાગતી નથી.
એક વાર એ આર્થર માટે જન દેવા તૈયાર હતી—હવે એ પોતાના
વિશ્વાસઘાતી આશકનો જન લેવાને તત્પર બની છે.”

“તું ફરનાન્ડાને સમજાવી શાંત કરી દે. જો બને તો આજે
છૂપી રીતે તેને મળી આવું.”

“હું જરૂર જમશું. ઇટન બે ચાર મિનિટમાં આવી પુગશે.
હું કપડા બદલી આવું.”

એલીનર ગઇ અને પંદર મિનિટમાં વસ્ત્રો બદલી પાછી ફરી.
સાદાં વસ્ત્રોમાં તે સુંદર દેખાતી હતી. હવે મખમલી ગાઉન પહેરી
આવી એટલે પૂછવું શું ? અત્યારે તેના વાળની તે ચોટી તેના
ખભા પર લટકી રહી હતી. ગરદનમાં મોતીનો હર શોભી રહ્યો
હતો. એની તીરછી નજર, પીન પયોધર, પતલી કમર, મંદ
ચાલ અને તેજસ્વી વદન જોતાં જોનાર પાગલ થઇ જાય એમાં
નવાઇ નહોતી.

તે આવી કે તરત નોકરે ઝોનરેબલ આર્થર ઇટનના આગમનની
ખબર આપી.

આર્થર લોર્ડ માર્ચમેન્ટનો એકનો એક છોકરો હતો. તેની ઉંમર ૨૩
વર્ષની હતી. તેનું કદ ઉંચું હતું પણ હવે તે સૂકાઇને સોટા જેવો
થઇ ગયો હતો. તેની એકે એક હાડકી પાંસળી દેખાઇ આવતી
હતી. તેના વાળ કાળા અને ધુંધરાળા હતા. આંખોમાં વિકારની
મોહક છટા હતી તેના ગાલ સૂકા, એઠ પાતળા અને દેહ દુબળી હતી.
જીવાનીનો આરંભ હોવા છતાં તે યુદ્ધ લાગતો હતો. તેની કમર
ભાગી ગઇ નહોતી, કપાળ પર કરચલી પડી નહોતી, હજી એક વાળ સફેદ
થયો નહોતો, દાંતની બીજીસી સલામત હતી છતાં તેનું શરીર ખંવાઇ

મથું હતું અને તે મોતના જડામાં અવાઈ જતો હોય તેમ સ્પષ્ટ જણાઈ હતું.

તેણે અર્ધની બત્રીજ ફરનાન્ડાને પોતાના મોઢમાં ફસાવી તે કુંવારી કન્યાને માથે કલંક ચોટાડી તથા દીધી હતી. એ ફરનાન્ડા અત્યારે મિસીસ લીંડલીના છૂપા પ્રસુતીગૃહમાં પોતાના કુંવારા પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરતી હતી. અર્ધ અને કાઉન્ટેસ આર્ચરના વર્તનથી ગુસ્સે થયા હતા પણ આર્ચરની હાલતની હાડપિંજર જેવી દશા જોઈ બંનેને દયા આવી. ઉભયે ગુપચુપ તેનું સ્વાગત કર્યું અને પોતાનો તિરસ્કાર વ્યક્ત થવા દીધો નહિ.

“તમે બંને મને મળ્યાં તે માટે તમારો હું જેટલો આભાર માનું તેટલો થોડો છે—” હાંકતો હાંકતો આર્ચર બોલ્યો. મારી દુ.ખી ફરનાન્ડાની હાલત કેવી છે ?”

“માં છટન ! તમ આબ્યા છે તેા હું દુઃખી દીલે તમને કહું છું કે લગભગ વીસ દિવસથી ફરનાન્ડા એક ગુપ્ત સ્થાનમાં રહે છે. ત્રણ દિવસ પર તેણે એક મૃત બાળકને જન્મ આપ્યો હતો. એના કલંકની જીવતી સાબીતી હવે રહી નથી—”

“હું એ માટે હાલમાં દિલગીરી બતાવીશ તેા તે મશ્કરી રૂપ ગણાશે અને હું મહા નીચ મનાઈશ. પણ મારી આ હાલતમાં હું મેં કરેલા અન્યાયનો બની શકતો બદલો ચૂકવવાને હું તૈયાર છું.” આર્ચર બોલ્યો.

“એ તમારી સાથે લગ્ન કરવા તૈયાર થાય એ વાત મુશ્કેલ લાગે છે—” એલીનરે જવાબ આપ્યો: “એ તમને તનમનથી ચાહતી હતી—હવે તેનામાં તમારે માટે પ્રેમનું એક બુદ પણ રહ્યું નથી.”

“હા હવે તે મને તેટલાજ જોસથી પિંકારે છે. તમારી વાત હું સમજી શકું છું કેમકે ફરનાન્ડાનો સ્વભાવ હું સારી પેઠે જાણુ છું.” આર્ચર બોલ્યો: “એના પ્રેમ જેવો પ્રબલ હતો તેવોજ એનો પિંકાર પ્રચંડ હશે. મેં એની સાથે અન્યાય કર્યો છે. પરમાત્મા

જાણે છે કે મારો પ્રેમ પણ કંઈ ઓછો નહોતો. મારા દીકરામાં કપટ નહોતું. મેં એને તજ દેવા માટે ચાહી નહોતી. કોઈ કાળ ચોંધડીએ અમે બન્ને જાન ભૂલી ગયાં અને લગ્ન પહેલાં સંસારી થઈ બેઠાં તેનું આ પરિણામ છે. પણ મને એટલીજ ખીનાતું દુઃખ થતું નથી. એનો મીઠ્ઠાજ ખુશ તેજ છે—એનું હૃદય અસંત કઠોર છે, એ કોઈની સત્તા માનતી નથી. એની બુદ્ધિ કદિ સ્થીર રહેતી નથી. એ હડીલી છે. એ કહે તેમ થાય તોજ એ રાજી રહે એવો એનો સ્વભાવ છે..” તે જરા થોભ્યો થોડીવાર દમ લઈ તે બોલવા લાગ્યો: “મારે ખુદ્દા દીકરી તમને કહી દેવું જોઈએ કે જો હું મારો હોત-મારી તખીયત પહેલાના જેવીજ તંદુરસ્ત હોત તો હું કદિ એની સાથે લગ્ન કરવા તૈયાર થાત નહિ. જેમ જેમ અમારી પીછાન ગાઢ થતી ગઈ તેમ તેમ અમને લાગ્યું હતું કે અમારા સ્વભાવમાં આસમાન જમીનનો તફાવત છે. અમે એક ખીજ માટે સરમથાંજ નથી. પણ હું મોતને કિનારે આવી પહોંચ્યો છું. મારી સાથે લગ્ન કર્યા પછી એ તરતજ વિધવા થઈ જશે અને પછી ગમે તેની સાથે લગ્ન કરી શકશે. મેં જો એક અન્યાય કર્યો છે તેના અદ્ય બદલાયે એની સાથે લગ્ન કરવાથી જો એની જીદગી સુધરતી હોય તો હું તૈયાર છું.”

“મીઠું છટન ! જે થઈ ગયું તે માટે વધુ ચર્ચા કરી અમે તમને કપકો આપવા માગતા નથી. તમે જે ઉદાર માગણી કરો છો તે પૂરી કરવા માટે હું અને કાઉન્ટેસ અંતઃકરણ પૂર્વક કોશિય કરીશું.”

“મારા લોર્ડ ! જે તમને કંઈ વાંધો ન હોય તો હું ફરનાન્ડાને એકવાર મળવા માગું છું. સંભવ છે કે મારી આવી દારણ દશા જોઈ તેને દયા આવશે. હું તેને કહીશ કે જો, ફરનાન્ડા તારા આર્થરની આવી હાલત થઈ છે. મરતી વખતે તે તારી સાથે લગ્ન કરવાની બીજ માગે છે. શું એક બી મરતા માણસની એટલી ધનતી મંજુર નહિ કરે ?”

“સંભવિત છે—” અર્લ બોલ્યો. કાઉન્ટેસે આ વખતે અર્લ તરફ એક મર્મભરી નજર ફેંકી. અને તે અર્લનો મનોભાવ સમજી ગઈ.

“મીઠું છટન !—” એલીનર બોલી. “આજે રાતે આઠ વાગે તમે મારી સાથે ફરનાન્ડા પાસે આવજો. આપણે છૂપી રીતે જવાનું છે તેથી તમે મારી ગાડીમાં આવો. યા હું તમારી ગાડીમાં આવું તે ઇચ્છવા જોગ નથી. નોકર ચાકરોના પણુ આ રહસ્યની ખબર પડવી ન જોઈએ. આથી આજે સાત વાગે હું અર્ધ સાથે સેન્ટ જેમ્સ પેલેસમાં જઈશ. આઠ વાગે તમને હું પોલમેલમાં મળીશ. તમે એક બાડાની ગાડી તૈયાર રાખજો. આપણે તેમાં બેસી ફરનાન્ડાને મળવા જઈશું.”

“હીક, તમારા હુકમ પ્રમાણેજ કરીશ.” કહી આર્થરે વિદાય લીધી.

પ્રકરણ ૩૯ મું.

પ્રિન્સનો નવો શિકાર.

લોર્ડ માર્ચમોંટેનો રાગી પુત્ર આર્થર છટન અર્લ ઓફ ડેસખરો તથા તેની પત્ની એલીનરને મળીને ચાલ્યો ગયા પછી અરધો કલાક વહી ગયો. અર્લ પણ કંઈ કામસર બહાર ચાલ્યો ગયો. એલીનર— ડેસખરોની ખુબસુરત કાઉન્ટેસ એકલી બેઠી બેઠી અર્લ સાથે થયેલી વાતચીતનો વિચાર કરી રહી હતી. અર્લે પવિત્ર આવેગથી, પ્રમત્ત દીક્ષથી પોતાનો ગાદ પ્રેમ વ્યક્ત કર્યો હતો. તે એલીનરને માટે પ્રાણુ ન્યેછાવર કરવા તૈયાર હતો. તેનો સ્વભાવ ઉદાર, સ્નેહાળુ અને સ્વર્ગીય હતો. એલીનર આવા સ્વામીના સહચારમાં સ્વર્ગ સુખ મેળવી શકત, પણ તેને નાસએ સંસાર સુખ લખાયું નહોતું. અર્લ નામદ હતો. પોતાનું નપુપક્ત્વ જાણ્યા છતાં તે એલીનરને પરણીને તેની જીંદગી ધૂળમાં નાખી બેઠો હતો અને તે માટેજ તે મારી ચાહતો હતો. આવા ઉદાર પતિના પ્રેમને ખાતર ક્ષણિક શારિરિક વાસનાનો લાગ કરવાની એલીનરે અર્લને ખાત્રી આપી હતી. પણ અર્લે તેને પવિત્ર ભાવે ચુમી લીધી તેજ વખતે તે વિહવળ કામવ્યથાથી વ્યાકુળ થઈ ગઈ હતી એ ખીના યાદ આવતાં તેને શરમ ઉપજતી હતી. આસામાન્ય સંયમ અને દુર્દમનીય પ્રત્યક્ષ લાલસાનું ધોર દ્વંદ્વ યુધ્ધ એલીનરના હૃદયને હચમચાવી રહ્યું હતું. આવા વિચારોમાં તેના બંને ગાલો લાલ લાલ થઈ ગયા. તેની તેજસ્વી આંખોની પ્રભા જરા ઝાંખી પડી ગઈ અને તેના ઉન્નત ઉરજ ઉંચા નીચા થવા લાગ્યા. આ સમયે નોકરે આવી ખબર આપી કે પાટલી કુમાર પધાર્યા છે.

એલીનરે તરત શાંતિ ધારણા કરી અને બેચાર કદમ આગળ જઈ તેણે પ્રિન્સનું સ્વાગત કર્યું. પ્રિન્સે અગ્રેજી તરીકા પ્રમાણે તેનો હાથ પકડી તેને સોફા પર બેસાડી અને રાજેશ્રી ખુરશી પર બેઠા.

“અચાનક અર્લ આવી પહોંચે એવો સભવ તો નથીને ?” પ્રિન્સે બેસતાં વાર મંગળાચરણ કર્યું. આ વાત સાંભળી એલીનર જરા

વિસ્મીત થઇ પથ્થુ તે કંઇ જોશી નહિ “હું એક અતિ જરૂરી અને ખાનગી કામ વિષે વાત કરવા આવ્યો છું.” પ્રિન્સે કાઉન્ટેસની વિસ્મીતતા ઉડાવી દીધી.

“છ વાગ્યા પહેલાં અર્લ આવતા નથી અને હમણું સાડા ચાર વાગ્યા છે” એલીનરે જવાબ આપ્યો.

“મારી શરૂઆતની વાત સાંભળી તમે તાજુબ થયાં હશે. હશે! હું આશા રાખું છું કે હવે હું જે પૂછું તેનો તમે સાચો જવાબ આપશો.”

આ પહે જો એલીનરને રાજકુટુંબની “એક બેદી વાત યાદ” આવી ગઇ ન હોત તો એલીનર એમજ માનત કે પ્રિન્સ પ્રેમની વાત છેડશે! પ્રિન્સના રંગદંડ જોતાં તેને પોતાની બહાલી સખી—રાજકુમારી સોફીઆનો વિચાર આવ્યો. તે જરા વિચાર કરી જોલી: “મારો સ્વભાવજ એક મગની જે ફાડ કરી નાખવાનો છે. વળી ઇંગ્લંડના ભાવી રાજા પાસે મારાથી અસત્ય વાત થાય પથ્થુ ખરી?”

“મારા આગમનનો અર્થ તો તમે સમજી ગયાં હશે.” પ્રિન્સનો અવાજ ધીમે થઇ ગયો: “અહિં આપણી વાત કોઇ સાંભળી જાય એમ તો નથીને?”

“ નહિ નહિ. તમે નિશ્ચિંતપણે જે કહેવું હોય તે કહો. ”

“ઇંગ્લંડના રાજકુટુંબની કોઇ વ્યક્તિના ઘેર કલકથી તમે માહિતગાર છો?” આટલું કહી પ્રિન્સ એલીનર તરફ લેદભરી નજરે જોઇ રહ્યો. એલીનરનો ચહેરો ઉતરી ગયો.

“એવી વાત પર પરદો નાખેલોજ સારો.”

“તમે શું એમ સમજો છો કે હું મારી સગી બહેનનું કલંક પ્રગટ કરવા ચાહું છું? નહિ. આદીથી અંત સુધી એ કીસ્સો હું જાણુવા માગું છું.”

“હવે એ કીસ્સો જોલવાનું કંઇ પ્રયોજન નથી કારણ કે બધું

એવી ચાલાકીથી કરવામાં આવ્યું છે કે કઇ પણ ભેદ કુટવાનો સંભવ નથી.” એલીનર બોલી

“છતાં મારી બહેનની બદનામીની વાત મારે કાને આવી છે.”

પ્રિન્સનું આ વ્યંગમય વાક્ય સાંભળી એલીનર સમજી કે બધી ચતુરાઇ છુપામાં મળી ગઇ—બધો ખર્ચ પાણીમાં ગયો—અતે તેની ખારી સખીનું કલંક પ્રગટ થઇ ગયું. શી રીતે પ્રગટ થયું તે તે સમજી શકી નહિ. તે વિચાર કરતી ગુપ્ત્યુષ બેસી રહી.

“તમે માનો છો તેટલો એ ખીનાથી હું અજાણ્ય નથી. સાંભળો, એક દિવસ રાતને વખતે પ્રિન્સેસ સોશીયા અને કાઉન્ટેસ એક ડેસબરો ગાડીમાં બેસી ક્યાક જતી હતી—એજવર રોડ પર ગાડીને અકસ્માત થવાથી તે તુટી ગઇ હતી—સોશીયા અને કાઉન્ટેસે બાબુના એક મકાનમાં આશ્રય લીધો હતો. ત્યાં સોશીયા “મિસીઝ મોરડોન્ટ” બની હતી અને તમે કાઉન્ટેસ ! મિસીસ સ્મિથ નામ આપી આવ્યાં હતાં—આ બધો વાત હું જાણ્યું છું.”

“ત્યારે શું એ બંને બહેનો અમને પીછાની ગઇ હતી ? શું આટલી વાત તે પેટમાં રાખી ન શકી ? જો એ બે બહેનોએ આ વાત પ્રગટ કરી હોય તો હું આજથી હું કોઇના ચહેરાનો વિશ્વાસ કરીશ નહિ. બંનેના વદન કેવાં નિર્મલ અને સરલ હતાં !—” એલીનરને ઓકટેવીયા અને ચોક્લીન પર શક જવાથી તે બોલી.

“એ બે બહેનોને દોષ ન દો. હું તેમને ઓળખતો પણ નથી. ઉલટું મને જે વિશ્વાસુ વ્યક્તિએ ખબર આપી છે તેણે એમ પણ કહ્યું હતું કે એ બે બહેનો તો એ બતાવને પેટમાંજ ગળી ગઇ છે.”

“ત્યારે ડોક્ટર થર્સ્ટનની જીભ ચાલી ?”

“નહિ. એ બિચારો ડોક્ટર તદ્દન નિર્દોષ છે. મને આ વાતની ખબર કેમ મળી તે હું કહેવા માગતો નથી. ફક્ત એટલુંજ કહીશ કે મને તમારાં જેવાંજ એક વિશ્વાસુ સખસે એ વાત કહી છે.”

“હાં! હવે સમજી ગાડી તૂટી ગઇ ત્યારે એક બસા ગૃહસ્થે રાજકુમારીની દાસીનો હાથ પકડી તેને નીચે ઉતારી લીધો હતો ત્યાર પછી તેણે અમને ઉતારવા માટે ગાડીનું બારણું ખોલ્યું હતું પણ કેાણુ જાણે કેમ બારણું ખુલતાજ તે એકદમ ચાલ્યો ગયો હતો. અમે બંને ગામરાઇ ગઇ હતી અને પાછળથી અનેક ચિંતા આવી પડી હતી એટલે એ સખ-સને તદ્દન બૂલી ગઇ હતી. કદાચ એ માણુસે તમને વાત કરી હશે *”

“તમારી તર્ક શક્તિ પણ અજબ છે હો! હા-એજ સખસે મને એ વાત કહી હતી.”

“એ સખસને બધી ખીનાની શી રીતે ખબર હોય? એણે અમને પીછાની લીધી હશે. પણ રાજકુવરી ગર્ભવતી છે તે એ શી રીતે જાણી શક્યો?” એલીનર પ્રિન્સથી હારી જાય એ નહોતી.

“અરે! તે આખી રાત તે રસ્તા પર ફરતો રહ્યો હતો ડોક્ટરનું આવવું, બાળકનો જન્મ થવો વિગેરે ખીના તેનાથી છૂપી રહી નહોતી. તમારે ગુપ્ત રીતે સૂવાવડ કરવા જવાનું કંઈ કારણુ નહોતું એટલે તે સમજી ગયો હશે કે મારી બહેનેજ—”

“હવે જવા દો એ વાત! આવી ચર્ચાથી કંઈ લાભ નથી. તમે પોતેજ કહેો છો કે બેઠ કુટવાની ધારતી નથી તો પછી એ વાત

---

* લડન રાજરહસ્યના પહેલા ભાગના ત્રીજા પ્રકરણમાં મિસ ઓક્ટેવીયા અને પોલીનના ઘરમાં એક કુવારી કન્યાએ એક પુત્રને જન્મ આપ્યો હતો અને તે તથા તેની સંગિની ડોક્ટર થર્સ્ટનને બાળક સોંપી, દશ હજાર પાઉન્ડ આપી, ગુપ્તગુપ્ત વિદાય થઇ હતી તે વિષે પ્રિન્સ આ વખતે એલીનર સાથે વાતચીત કરે છે, વાંચનાર સમજી ગયા હશે કે એ કુવારી કન્યા ઈંગ્લંડની રાજકુમારી પ્રિન્સેસ સોફીયા હતી અને તેની જોડીદાર એલીનર યાને કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો હતી. આ અદ્ભૂત રહસ્યમય નવલકથા શરૂઆતથી ન વાંચવી એ જીવનનો એક મોંઘામાં મોંઘો લહાવો ગુમાવી દેવા બરાબર છે. પહેલો અને બીજો ભાગ તરત મંગાવી લો. દરેકની કિંમત ચૈદ આના, વિલાસ ઓફીસ, હોળીચકલા કેટ, મુંબઇ.

બૂલી જવામાંજ ડહાપણ છે. કૃપા કરી આ વાત છોડી દો. હું પ્રિન્સેસ સોશીયાને મારી સગી બહેન જેવી સમજું છું તેથી મેં મારું કર્તવ્ય બજાવ્યું છે. મારી સખી અને તમારી બહેનની આફત વખતે મેં જે કામ કર્યું હતું તે માટે તમે મને ઠપકો આપવા આવ્યા છો ?”

“નહિ. હું તો તમારો આભાર માનવા આવ્યો છું.” પ્રિન્સ હસ્યો.

“જો એમ હોય તો મારી એક વાત માનશો ?”

“બોલો.”

“તમે એ બેઠ જાણો છો એ બીના પ્રિન્સેસ સોશીયાને ન જાણવા દેશો. તે તમારાથી બહુ ડરે છે. જો તેને જરા પણ શક જશે તો તે બચથી છળી મરશે.” એલીનરે વિનંતી કરી.

“હીક. તમારી વાત મારે મંજૂર છે. કાઉન્ટેસ ! તમારે બીજી કંઈ કહેવું હોય તો તે નિઃસંકોચ કહો—” પ્રિન્સ એટલી નમ્રતાથી બોલ્યો કે એલીનર તેની વાત જાણે સાંભળીજ ન હોય તમ ચૂપ રહી પ્રિન્સ પુનઃ બોલવા લાગ્યો: “પણ મારે એક વાત જાણવી છે. એ વાત જાણ્યા પછી હું એ વિષે એક બોલ પણ બોલીશ નહિ.”

“એ વાત શી છે ?”

“જેના પ્રેમમાં રસગંધા બનીને મારી બહેન પોતાનું સતીત્વ નષ્ટ કરી બેઠી હતી એ માણસનું નામ શું છે ?”

“એ તમે કદિ પણ જાણી શકશો નહિ. મારે મ્હોડે મારી સખીનો વિશ્વાસઘાત થશે એવી તમે આશા રાખતા હો તો તમે ખાંડ ખાઓ છો સમજ્યા !” એલીનરની તેજસ્વી આખોમાંથી અગ્નિ ખરવા લાગ્યો.

“ક્ષમા કરો, કાઉન્ટેસ ! ક્ષમા કરો—” કહી પ્રિન્સ એકદમ એલીનરની સામે ધુંટણીયે પડ્યો અને તેનો હાથ પકડી ચુમવા લાગ્યો. પ્રિન્સના આવા અચાનક વર્તનથી એલીનર ચકિત થઈ મઠ. તેને હાથ ખેંચી લેવાની શુદ્ધી ન રહી. પ્રિન્સને મન

ઝીનું સતીત્વ રમવાના રમકડા જેવું હતું. તે એલીનરના મૈનનો ઉધોજ અર્થ સમજ્યો. મૈન સંમતિ લક્ષણ ગણીને તે એલીનરના હાથ પર વારંવાર ચુંપન લેવા લાગ્યો એલીનરની નસોમાં વીજળી આવી. ક્ષણ બર તે અકચનીય આતંદથી વિહ્વળ થઇ ગઇ. બીજા જ પળે તેના ચારિત્ર્યશીલ હૃદયે તેને ચેતાવી. તે એકદમ હાથ ખેંચી લઇ દમામથી બોલી: “પ્રિન્સ ! તમે બૂલી જાઓ છો કે હું કાણ છું ?”

પ્રિન્સની જગ્યાએ કોઇ બીજો સપ્સ હોત તો તે એલીનરના ગંભીર તિરસ્કારથી શરમાઇ જત. પણ ઇંગ્લેન્ડના આ પાટવી કુવરને શરમ સાથે જનવુંજ નહોતું. શરમને એ ઘોળીને પી ગયો હતો રમણીએને ફસાવવાના પ્રયાસોમાં એ કદિ હતાશ થતો નહિ. સ્ત્રીઓની પહેલી ના-નાનો એ કંઇ ઔરજ અર્થ કરતો. તે એલીનરના તિરસ્કારથી શરમાયો નહિ પણ ઉલટો સતો થઇ બોલ્યો: “સુદરી ! મને ક્ષમા કરો. તમે મને ક્ષમા નહિ કરો ત્યાં સુધી હું ઉઠવાનો નથી.”

“ઠીક આ વિચિત્ર દશાનો અત લાવવા માટે હું તમને માફ કરું છું. તમે જે દુ:ખમય વાત કરતા હતા તે હવે લખાવવાની જરૂર નથી.”

“વાર—” પુરશી પર ખેસતો ખેસતો પ્રિન્સ બોલ્યો: “પણ કાઉન્ટેસ ! હું તમારા મનોમુગ્ધકર રૂપ લાવણ્યની પ્રશંસા કરતો હતો તેથી તમે જરા નારાજ કેમ થઇ ગયા ? તમે હાથ ખેંચી શા માટે લીધો ?”

“ભારે ખેંચી ન લઉં ? તમે શા કારણે એમ સમજ્યાં કે હું હાથ ખેંચી નહિ લઉં ?” એલીનરે સામો સવાલ પૂછ્યો પણ પ્રિન્સની માઠી વાતોથી તેનું મન અસ્થિર થતું જતું હતું.

“હું તમારી અમી નજરને લાયક નથી તે હું કયુલ કરું છું. પ્રભુએ તમને અસામાન્ય સુંદરતા બક્ષી છે. તમારી બુધ્ધિ તીક્ષ્ણ

છે. ગુણના પણ તમે ભંડાર છો. તમારા જેવી અદ્વિતિય રમણી સામે હું એક કગાળ પુરૂષ છું.”

“પ્રિન્સ ! તમે મસ્કરી કરો છો ?”

“હું સાચું કહું છું.” પ્રેમભીના સ્વરે પ્રિન્સે જવાબ આપ્યોઃ “મેં તમને રાજસભામાં જોયાં છે, મેં તમને વૃત્ત કરતાં નીહાળ્યાં છે અને આજે તમારા મકાનમાં તમારું સ્વરૂપ જોવાનું સદ્ભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થયું છે. રાજભવનમાં યા નૃસ ભવનમાં મણિમુકતાથી તમે જેટલાં ચમકી રહો છો તેના કરતાં પણ આ સાદાં વસ્ત્રોમાં તમે અધિક સુંદર લાગો છો. મારા શબ્દો ખોટી ખુશામતના નથી. હું તમારા ચરણો પર પડી તમારી સેવા કરવા માણું છું પણ રખેને તમે મારો તિરસ્કાર કરી મારી પૂજા ન સ્વીકારો એવા ભયથી સાહસ કરી શકતો નથી.”

મસ્ત નજરે એલીનર તરફ જોઈ પ્રિન્સ આ વાત કરી રહ્યો હતો. પ્રિન્સની જવલત વાસના જોઈ એલીનરના હૃદયનો આવેશ પ્રત્યક્ષ થઈ ગયો. તે મધુર હાસ્ય કરી બોલીઃ “તમે એવો તિરસ્કાર બહારવાનું સાહસ કરી શકતા નથી ?”

“શી રીતે એવું સાહસ કરું ? તમે—તમે—” પ્રિન્સ વધુ ન બોલ્યો. તે તૃપ્તિ નેત્રોએ એલીનરના રૂપ માધુર્યનું પાન કરી રહ્યો.

“પ્રિન્સ ! તમે મારી જે પ્રશંસા કરો છો તે માટે હું તમારી આભારી છું.”

“જ્હાલી ! તો હવે નિરાશ ન કર. હું તારા પર પાગલ થઈ ગયો છું.” કહી પ્રિન્સે એલીનરના ગળામાં હાથ નાખ્યો અને તેને છાતીએ લગાવી ચુંબનોનો વરસાદ વરસાવવા લાગ્યો. એલીનર આ નવીન અભિનયો મસ્ત થઈ ગઈ. તણે પ્રિન્સના ચુંબનનો જવાબ વાળવા સામાં ચુંબન ન લીધે તેમ પોતાનું મોં પણ ફેરવી ન લીધું. પ્રિન્સના ઓઠ તેના ઓઠ પર ચોંટી રહ્યાં. હવે પ્રિન્સને કંઈ ડર ન રહ્યો. તેનું સાહસ વધ્યું. પણ એટલામાં એલીનર પાછી ભાનમાં આવી હતી. તે એકદમ ઉભી થઈ ગઈ અને બોલીઃ “તમે

એમ સમજી ગયા કે હું તમને વશ થઇ ગઇ છું? નહિ. નહિ. તમારા વતનથી અજાણ થઇ હું જ્ઞાન બૂલી ગઈ હતી. જુઓ, હવે પછી મારી સાથે આવી ચાલ ન ચલાવતા—” દમામથી આટલા શબ્દો બોલી કાઉન્ટેસે એક ધંટી વગાડી.

પ્રિન્સ તો આ જોઇને આભો બની ગયો. તેની અભયખીનો પાર રહ્યો નહિ. મ્હો સૂધી અમૃતનો પ્યાલો પોતાને હાથે લઇ જઇને પછી તે ઢોળા નાંખનારી રમણી તેને આજ સૂધી મળી નહોતી: “એલીનર! આ તે શું કર્યું?”

“શાંત થાઓ—” એલીનર બોલી ને એ પળે નોકર ધંટીના જવાબમાં અદર આપ્યો: “પ્રિન્સની ગાડી દરવાજા પાસે લાવવાનું કહો.”

“ગાડી તૈયાર છે.” નોકરે જવાબ આપ્યો.

પ્રિન્સને જવા શિવાય ખીજે રસ્તોજ નહોતો. જતી વખતે સલામ કરવાને બહાને તેણે એલીનરને ધીમે સ્વરે કહ્યું: “એલીનર! હમણા તો જાઉં છું પણ યાદ રાખજો કે હવે હું તને મારી બનાવીશ ત્યારેજ જ પીશ.”

“આજે તમે મારું ઘર પાવન કરી મારા પર ઉપકાર કર્યો પ્રિન્સ!” એલીનર મોટે સ્વરે બોલી.

નોકર બારણુ બોલી ઉભો રહ્યો હતો. તેણે ઠંઠ અનુચિત વાત સાંભળી નહોતી કે કંઈ અનુચિત દેખાવ જોયો નહોતો.

પ્રિન્સ એલીનર તરફ વક્ર નજરે જોતો ચાલ્યો ગયો.

પ્રકરણ ૪૦ મું.

ઐ ઝરીલી રમણી.

પ્રિય વાંચનાર, પ્રિન્સને શરાબ પીતો છોડી દે. નામદં અમીરની છપાળી સ્ત્રી એલીનરને દર્દ ભર્યા હૃદયે સડવા દે અને અમારી સાથે છૂપા મુર્ખપાત કરાવનારી મિસીસ લીંડલીના નીચ અડ્ડામાં-ફાર સ્ટ્રીટમાં ચાલ. તને યાદ તો હશે કે બદમાસ દલ્લાલા મિસ બ્રેસ-મવાલી મેગ્સમેનની પત્ની અને પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સની રખાત પોતાની દુકાનમાંની કેરોલાઇન નામની એક ગર્ભવતી રપેનીશ રમણીને આ દાયાના ઘરમાં મુકી ગઇ હતી. તેણે તે મકાનના એક ઓરડામાં નાનાં નાનાં બચ્ચાંના હાડપિંજરો જોયા હતા અને મિસીસ લીંડલીએ એક દુધભર બાળકનું ગળું દાખી તેની લાશ ટેમ્સ નદીમાં ફેંકી દીધી હતી એ બીના પશુ તે જાણતી હતી. કેરોલાઇને પોતાના દગા બાજ આશક પર વેર લેવાની અને બાળ હત્યા કરનારી દાયાને સજા કરાવવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. બરાબર ત્રણ દિવસ સૂધી તે એજ વિચારમાં નિમગ્ન રહી. જેમ જેમ વિચાર કરતી ગઇ તેમ તેમ તેને સંકલ્પ દૃઢ થતો ગયો પણ હમણાં તે લાચાર હતી. તે ગર્ભવતી હતી. તેને પ્રસવ થાય અને તે આ ઘરમાંથી છૂટી થાય ત્યાં સૂધી તેનાથી કંઇ થઇ શકે એમ નહોતું. આથી તે પોતાનો મનોભાવ છૂપાવી તે પાર પાડવાની યુક્તિ શોધતી રહી. તેના માબાપ કે સગા બહાલાં નહોતા. બદમાસ મિસીસ બ્રેસની તે આશ્રિતા હતી. લાચારીથી તેને ગર્ભ રહ્યો ત્યારે તે આ ઘરમાં આવી હતી. તે એવી રીતે રહેતી હતી કે તેની મનો-દક્ષાની કાઇને ખબર ન પડી પણ તેને જીવતું બાળક અવતરે તો તેને લીંડલીના કાતિલ હાથોથી ગમે તે ભોગે બચાવી લેવાનો તેણે નિશ્ચય કર્યો હતો.

સાંજ પડી ગઇ હતી. જાહેર વાગવાનો સમય હતો. કેરોલાઇન દિવાનખાનામાં પોતાના જેવીજ રમણીઓ સાથે વાત કરી રહી હતી એવામાં એક દાસી તેને બોલાવવા આવી. તે લીંડલી

પાસે ગઇ. ઓરડામાં પગ મૂકતાં જ લીંડલીએ તેને પગથી માથા સુધી તિક્ષણ નજરે જોઇ લીધી. એ જુદી બલતી સાપ જેવી આખો જોઇ યુવતી કાપી ઉઠી. પેલી ભયકર રાત પછી જ્યારે જ્યારે તે લીંડલીને જોતી ત્યારે તેને સાક્ષાત યમનાજ દર્શન થતા.

“બેટી ! બારણું બંધ કર...આહ ! આટલો બધો અવાજ ? બપોર નથી કે ઉપરના ઓરડામાં એક સ્ત્રી બીમાર છે ? આવ, મારી પાસે બેસ. મારે તને એક અગત્યની વાત કહેવાની છે ” મિસીસ લીંડલી ધામે સ્વરે બોલી.

“હાક ” કહી તે ખુરશી પર બેઠી અને જુદીનું મોઢો જોવા લાગી.

“જો દીકરી ! આટલી બધી છોકરીઓ અહિંયા છે પણ તેમાંથી એક કામ માટે મેં તને પસંદ કરી છે.” વ્હાલ બતાવતી ડોશી બોલી : “એ કામ કરવાથી તને પણ આનંદ થશે. તારી બાળુની ઓરડીમાંની યુવતીને હમણાંજ પ્રસવ થયો છે. મારે નસિબે મુઝેલું બચ્ચું અવતર્યું છે..” બચ્ચું મુઝેલું અવતરવાની તદ્દન જૂડી વાત સાંભળી કેરોલાઇન ચરચરી ગઇ. તે પોતાનો મનોભાવ દૂપાવી નાંચી.

“કેમ ? કુજ છે કેમ ? તબિયત ખરાબ છે ?”

“નહિ. આ વાત સાંભળી મને મારી દશાની યાદ આવી. મારા પ્રસવના દિવસ પણ નજીક આવ્યા છે—”

“ધીરે, છોકરી, ધીરે ! દીવાલોને પણ કાન હોય છે. ખેંહી ના. હિમ્મત રાખ. તને કંઈ થવાનું નથી. મારા જેવી દાયા તને આખા લાંડનમાં શોધી મળવાની નથી. મિસીસ બ્રેસ તને મારે ત્યાં મૂકે ગઇ તે તારા સૌભાગ્યની નિશાની છે. હવે મારી વાત સાંભળી બે તને બપોર હશે કે તારી બાળુની ઓરડીવાળી યુવતી મોટા કુળન કન્યા છે. તેનું નામ તારે જાણવાની જરૂર નથી. તેને એક એવું સખી જોઇએ છે કે જે તેના નામ હામ વિષે કંઈ પૂછપરછ કરે નહિ અને અહિંથી ચાલી ગયા પછી કોઇ જગ્યાએ તે મળી જાય તે

નેના તરફ નજર શુધ્ધાં ન કરે. તું શાંત, ચતુર અને શાણી છે તેથી એ રમણીનું દીક્ષ બહેલાવવા માટે મેં તને પસંદ કરી છે—”

“હું એની સખી થવાને તૈયાર છું.” કેરોલાઈન ખુશી થઈ બોલી.

“ડીક તો જા એની પાસે. પણ જોજો, કેમ બીજી સ્ત્રીને આ વાત ના કરતી; નહિ તો એ બલાઓ અદેખાધથી ખારી તારૂં માથું ખાઈ જશે. તારે એકાંતમાંજ એ રમણીને મળવું અને બીજી તરફ ઝાખીને જોવું પણ નહિ.”

“વાર.”

“ડીક ત્યારે જા.”

કેરોલાઈન ઉપર ગઈ અને પેલી રમણીની ઓરડીમાં જતાંજ તેને જણાયું કે એક સુંદર, કોમળ, રૂપવતી યુવતી બિછાના પર પડી હતી.

તેની ઉંમર અઢારેક વર્ષની હશે. તેની આંખો જરા નાની પણ અત્યંત ભૂરી હતી અને ભરમ કાળી બોર હતી. એની આંખો પણ પળે નિરનિરાળા લાવો વ્યક્ત કરતી હતી. એ ગુસ્સે થતી ત્યારે એનાં નેત્રો ભયંકર થઈ જતા અને જાણે હમણાં અગ્નિ ખરશે એવો ભાસ થતો. એ નેત્રો જ્યારે સ્નેહાળ થતાં ત્યારે કોમળ અને સુમધુર થઈ જતાં. જાણે એ ગુસ્સા જેવી ચીજ જ ન જણતી હોયની તેમ ! તેનું નામ ફરનાન્ડા હતું અને તે અર્ધ ઓફ ડેસમરોની ભત્રીજી હતી. આર્થર ઇટન નામનો સખસ તેનું શિયળ ઝાઝ કરી તેને તણ ગયો હતો. એજ ઇટન હમણાં ક્ષય રોગથી મોતને કિનારે જઈ પહોંચ્યો હતો અને હવે મરતી વખતે તે ફરનાન્ડાને પરણવા માગતો હતો તે આપણે અગાઉ જોઈ ગયા છીએ.

ફરનાન્ડાના વાળ લુરા અને સુંવાળા હતા. એના માથા પર દીવાનો પ્રકાશ પડતો ત્યારે પ્રકાશવાળા વાળ સોનેરી અને ઝાંકીના કાળા જણાતા. તેની ત્વચા ખરફ જેવી સ્વચ્છ હતી. પ્રસવ વૈદનાને લીધે તેના ગાંધો પાંચની લાક્ષી જરા ઉડી ગઈ હતી અને એક એ

જગ્યાએ સ્થામ ડાઘ પડ્યા હતા. પણ એ ડાઘ પણ એના વદનની સુદરતા વધારતા હતા. એના ઓઠોની રતાશ હજુ કાયમ હતી. એની હંસણી સમી નાજુક ગરદન, પીન પયોધરો અને પાતળી કમર એની યુગસુરતીમાં અજબ વધારો કરતાં હતાં. કેરોલાઇન આ પરમ રૂપવતી રમણીને જોઈ આશ્ચર્યચક્રિત થઈ ઉભી રહી.

“આવ બહેન ! તારૂંજ નામ કેરોલાઇન વોલ્ટર્સને ?” પેલી સુવાવડી રમણીએ રનેહાળ સ્વરે કેરોલાઇનને બોલાવી.

“હા.”

“આવ, મારી પાસે આવ.”

કેરોલાઇન તેના પલંગ પર જઈ બેઠી. ફરનાન્ડા થોડીક વાર તેના તરફ જોઈ રહી : “તને જોતાંજ તારી સાથે સહીયાઈ બાંધવાનું મને મન થઈ ગયું છે. સખી ! જો આપણે દીલોબ્બન સખીઓ થઈશું તો મારી કોઈપણ વાત તારાથી છૂપી નહિ રહે. આપણે બંને એક બીજાને અત્રે દિલાસા દઈશું. કદાચ તું પણ મારી પેઠે કોઈ બદમાસની દગાબાજીનો ભોગ થઈ પડી હશે અને કદાચ તે મારી પેઠેજ તારા આશરે જીવશેજીવનથી ચાહ્યો હશે.”

“હા. બહેન ! હું તેને મારો પ્રભુ સમજતી હતી. પણ હવે ?”

“હવે શી ઇચ્છા છે ? નિરાશા કે વેર ?” ફરનાન્ડાથી બોલાઈ ગયું પણ તરતજ તેણે વાત પલટાવી નાખી : “બહેન ! પ્રેમાળ રમણીને મ્હોડે વેરની વાત સાંભળી કદાચ તને મારા પર અભાવ આવશે—”

“નહિ. નહિ. મારા દીલમાં પણ એવાજ ભાવ પ્રગટ થયા છે. વ્હાલી ફરનાન્ડા ! આપણે સ્ત્રીઓ પુરુષોને પ્રભુ ગણી પૂજીએ, તેના ચરણ શુભીએ, તે જે હવામાં શ્વાસ લે તેને કુલોનો બગીચો ગણીએ, તે જે સ્થાને બેસે તેને તીર્થસ્થલ માની લઈએ; અને છતાં આપણા એવા પ્રગાઠ પ્રેમનો બદલો શો મળે છે ? બચકર,

નિર્દય, હૃદયહીન ત્યાગ !—” કેરોલાઇન બોલી. તેનો સ્પેનીશ સ્વભાવ ઉઘ્ર થઇ આવ્યો. ફરનાન્ડોનો સ્વભાવ પણ તેના જેવોજ હતો.

“કેરોલાઇન ! તારો સ્વભાવ મને બહુજ ગમે છે. હું વેર લેવા તત્પર થઇ છું અને મારી મનોકામના થોડીક સિધ્ધ પણ થઇ છે. તારું ને મારું દીલ એક થઇ જશે પછી તને પણ હું મારી પેઠે વેર લેતા શીખવીશ.”

“બહેન ! તમારી સાથે દોસ્તી થવાથી હું મારી જાતને ધન્ય સમજું છું. હવે વાત જવા દો. દાદર પર કોઇનો અવાજ સંભળાય છે.”

બંને તરત ચૂપ થઇ ગઇ. ફરનાન્ડો પલંગ પર શાંત બાવે પડી રહી. બે ચાર પળમા મીસીસ લીંડલી ત્યાં આવી બોલી : “કેરોલાઇન ! હવે તું જા. જો આ બાઇને તારો સહવાસ ગમ્યો હોય તો કાલે એની પાસે પાછી આવજો.”

“મને આ છોડરી ગમે છે. એનેજ મારી પાસે મોકલજો. કેરોલાઇન ! આવજો હો બહેન !—” કહી તે બીછાનામાં બેઠી થઇ અને કેરોલાઇનને નજીક બોલાવી તેને ચુંબન લઇ વિદાય કરી.

“ડેસમ્પરોનાં કાઉન્ટેસ તમને મળવા આવ્યા છે.” તે ગયા પછી લીંડલી ધીમેથી બોલી.

“વાર. આવવા દો.” જવાબ મળ્યો.

“મારે એક વાત તમને કહેવાની છે.”

“શી ?”

“કાઉન્ટેસ સાથે એક યુવાન પણ છે અને તેને જોતાંજ હું સમજી ગઇ છું કે તે તમારો...”

“બસ. બસ. તમે તેને જોયો ?”

“હા ”

“કેમ ઝેરની અસર ખરાબર થઇ છે ને ?”

“હા. ધીમે બોલો. તે કાઉન્ટેસની સાથે છે એ વાત તમને કહેવાની મને મના થઈ છે માટે કાઉન્ટેસ સાથે વાત કરતાં સભાળજો. બીજું તમારો આશક તમારી સમક્ષ રહે કકળે ને તેથી તમારૂં દીલ પીગળે તો પણ પેલી વાત પ્રગટ ન કરતા.

“વાર. તું શીકર ન કર. હવે મારું હૃદય પથર જેવું થઈ ગયું છે.”

“તે હું સારી પેઠે જાણું છું તેથી તો મેં તમને ઝેર મેળવવામાં મદદ કરી હતી. બીજી એ કે કાઉન્ટેસને એમ કહેજો કે તમને મુએશે છોકરો આવ્યો હતો અને તેને બીજે દિને લેમ્બે-થના કબ્રસ્તાનમાં દફનાવી દીધો હતો.”

“હીક.”

“હવે હું જાઉં છું. વિદાય થશે તો કાઉન્ટેસને શક બશે.”

તે બદમાસ દાયા ગઈ અને થોડીવારમાં ફરનાન્ડાના ઓરડામાં કાઉન્ટેસ એક ડેસબરો આવી પહોંચી.

પ્રકરણ ૪૧ મું.

ઝેરના ઉતાર.

એલીનર ફરનાન્ડાને મળવા ગઇ ત્યારે તેની સાથે આર્થર ઉપર ગયો ન્હોતો. એલીનર આ એકવારના દગબાજ અને હાલમાં પશ્ચાત્તાપની મંગામા રનાન કરના આશક તથા તેની ઝેરીલી માશૂક વચ્ચે સધી કરાવવા માગતી હતી. હવે વાંચનારની ખાત્રી થઇ ગઇ હશે કે કેરોલાઇનની સખી ફરનાન્ડા અર્લ ઓફ ડેસમોરની ભત્રીજી હતી અને તે આર્થરથી રહેલો ગર્ભ છૂપાવવા દાયાના ઘરમાં આવી રહી હતી.

નીચેના ઓરડામાં આર્થર બેઠો બેઠો વિચાર કરી રહ્યો હતો. તેનાથી થોડે દુર સગડી પાસે બેસી પેલી બદમાસ બલા લીંડલી પોતાની પાળેલી બીલાડીના શરીર પર હાથ ફેરવી રહી હતી. એક વાર તેણે આડી નજરે આર્થરને જોયો તો તેને જણાયું કે તેને ટીકા ટીકાને જોઇ રહ્યો છે તે ડરી ગઇ. તેનું લોહી ઠંડું થઇ ગયું. આર્થર તેના પાપી હૃદયનો તાગ કાઢી રહ્યો હતો એમ તેને લાગવાથી એ પિશ્ચાત્તીનીનાં ગાત્ર શીથીલ થઇ ગયાં. પણ તેનો એ ભ્રમ હતો. આર્થર કુતુહલ વશ થઇ એ ડોશીનો બેડોળ ચહેરો જોઇ રહ્યો હતો.

“મિસીસ લીંડલી ! એને મુએલું બાળક અવતર્યું હતું ?” મ્હોં બંધ કરી બેસી રહેવાનું ન ગમવાથી આર્થરે પૂછ્યું.

“હા. સાહેબ ! તે માટે શોક કરવો નકામો છે.” ડોશીએ જવાબ આપ્યો.

“પ્રસવ વખતે ફરનાન્ડાને ભારી દુઃખ થયું હતું ?”

“ધીમે બોલો-સાહેબ ! ધીમે બોલો-” પોતાના સ્વભાવ અનુસાર ઓઠ પર આગળી મૂકી ડોશીએ ચેતવણી આપી.

“ધીમે બોલો સાહેબ ! દીવાલોને પણ કાન હોય છે. હાં ! તમે પ્રસવ વેદનાની વાત પૂછતા હતા ? હા-એને બહુ વેદના થઇ હતી.

સારે નસિએ તે દિવસે ટેમ્સ નદીમાં ભારે ભરતી આવી હતી, વંટો-
ળીઓ તોફાને ચઢ્યો હતો તેથી પવનના સુસવાટામાં એની ચીસે
કોઇના સાંભળવામાં આવી નહોતી.”

આર્યર ઇટન માટે પોતાની માશૂકની વેદનાતું આટલું ખ્યાન
પૂરતું હતું. તે કંપી હૃદયો. તેનેજ લીધે ફરનાન્ડાને આટલું કષ્ટ
વેઠલું પડ્યું હતું. થોડીવાર બંને મૌન બેસી રહ્યા. તેની સામે
બેઠેલી પાપી દાયાને જોઇ તેને કંઇ કંઇ વિચાર આવવા લાગ્યા. આ
બદમાસ બલા કેવા કેવા અમીરી કુંડુબોના બચંકર બેઠો જાણતી
હશે ? આ સવાલે તેનું માથું ચમકાવી નાખ્યું.

“અર્લને તમારા ઘરની શી રીતે ખપ્પર પડી ?” આર્યરે પૂછ્યું.

“એ વાત હું કહી શકતી નથી. મોટા માણસોને મારાપર
વિશ્વાસ છે અને તેમની કૃપાથી મારું ગરીબનું ગુજરાન ચાલે છે.”
લીંડલીએ જવાબ આપ્યો.

“મારે એ સવાલ પૂછવાની જરૂર નહોતી. માફ કરજો.”

“કંઇ શીકર નહિ સાહેબ ! તમારે ચિંતા કરવાની જરાપણ
જરૂર નથી. આવી વાત હું કોઇને કહેવા જતી નથી.” કહી તે
હસવા ગઇ પણ હસી શકી નહિ. લીંડલીના મોહપર હાસ્ય ફરકે એ
સહજ વાત નહોતી.

થોડીક પળ પુનઃ મૌન છવાયું. દરેક મિનિટ પછી એક દાઢએ
આવી ગુપચુપ લીંડલીને એક સ્ત્રીની પ્રસવ વેદનાની વાત કરી અને
લીંડલી તરત આર્યરની મારી ચાલી ત્યાંથી ચાલી ગઇ.

આર્યર એકલો પડ્યો. ફરનાન્ડા પાસે એલીનર નકામે સમય
ગૂમાવવા ગઇ છે એમ તેને લાગ્યું તે અનિમિષ આ દાયાનો ઓરડો
જેવા લાગ્યો. ધીમે ધીમે લેમ્પ બળતો હતો. પ્રકાશ બહુ ઝાંખો
હતો. ઇટન આ સ્થળે બેસી બેસીને કંટાળી ગયો. તે ઉભો થયો
અને ઓરડામાં લટકાવેલી નામીયા ડોક્ટરોની છબીઓ જોતો જોતો
એક દીવાલમાંના એક ટાકા પાસે ગયો તેમાં એક મોટું બાઇબલ

પડ્યું હતું અને ધાત્રીવિદ્યા તથા જડીભુદ્દીના પ્રયોગોની જૂની ચોપડીઓ હતી. આ ટાંકાને લીંડલી હમેશાં ચાવી મારી રાખતી અને ચાવી પોતાની પાસેજ રાખતી. આ વખતે કળની અંદરજ ચાવી રહી ગઇ હતી. તે એક પુસ્તક વાંચતી બેઠી હતી. એવામાંજ ડેસબરોની કાઉન્ટેસ ચાવી પુગવાથી ચાવી કળમાં રહી જવા પામી હતી. આર્થરે દીઘ બહેલાવવા માટે ટાંકામાંથી એક ચોપડી કાઢી. તે ખોલવા જતાં એક જરી પુરાણો કાગળ જમીન પર પડી ગયો. આર્થરે તે તરત ઉપાડી લીધો અને તે પરના અક્ષરો વાંચ્યા: “વારસોનો મિત્ર.” તે અજબ થયો. લેમ્પ પાસે જઈ તેણે એ કાગળ વાંચી બેઠો. તેમાં કોઇ દવાની બનાવટ લખી હતી પણ કયા રોગની દવા હતી તે તે સમજી શક્યો નહિ. લાચારીથી તે એ કાગળ પેલી ચોપડીમાં પાછો મૂકવા જતો હતો એવામાં એક બીજો એવોજ કાગળ નીકળી પડ્યો. તેના પર “વારસોના મિત્રનો ઉતાર” એવા શબ્દો લખ્યા હતા. “ઉતાર” શબ્દે તેને બડકાવી મૂક્યો. તેનું શરીર કંપી ઉઠ્યું. આ દાયા દાયાના ધંધા ઉપરાંત કોઇ બચકર ધંધો કંઈ છે એવી તેને શંકા થઇ. તેને લાગ્યું કે પહેલી દવા કોઇ જાતનું ઘેર છે અને બીજી તેનો ઉતાર છે, તેણે જલદીથી બન્ને દવાઓની બનાવટ એક કાગળ પર લખી લીધી અને પેલા જૂના કાગળો ચોપડીમાં મૂકી, ચોપડી ટાંકામાં મૂકી દીધી. આર્થર ખુરશી પર બેસી ગયો અને બીજીજ મિનિટે લીંડલી પાછી આવી. આવતાંવાર તેની નજર ટાંકા પર ગઇ. ટાંકામાં ચાવી પડેલી જોઇ તેનું મ્હોં ઉતરી ગયું. આર્થરનો શક પ્રબળ થયો. લીંડલીને આર્થર કંઈ બેદ જાણી ગયો છે એવી શંકા ઉપજી હતી પણ તેની જ્ઞાત મુદ્દા જોઇ તે ખુરશી પર બેસી ગઇ. આર્થરને લાગ્યું કે પેલી દવાઓમાં કંઈ ભયંકર બેદ છે.

થોડીવારમાં એલીનર આવી ને તેને જોઇ લીંડલી ખંદાર ચાલી ગઇ. દાર બધ થયા પછી એલીનરે કહ્યું: “ફરનાન્ડા તમને મળવા માગે છે પણ તેને લગ્ન માટે તૈયાર કરવાનું કામ મુશ્કેલ લાગે છે. હું એક કલાક તર્કવિતર્ક કરી આવી પણ એ માનતી નથી. તમે એને મળી તો આવો.”

“હું એકલો જાઉં ?”

“હા. ચાલો, હું તમને તેની ઝોરડી સૂંધી મૂકી જાઉં.”

ખન્ને ઉપર ગયાં અને એક મિનિટમા આર્થર ફરનાન્ડાની નજર સામે જઈ ઉભો.

ફરનાન્ડા ગરમ કપડાં વીંટાળી તકીયાને અઢેલી પલંગપર પડી હતી. તેની આંખો લાલ ધૂમ થઈ ગઈ હતી. તેમાં અગ્નિ ભભુકતો હતો. એક હાથ માથાપર રાખી તે વાળ પકડી બેઠી હતી. જાણે ઉદ્વિગ્ન હૃદયને સ્થિર કરવાની કોશિષ કરતી હોયતી તેમ ! ખીન્ને હાથ પલંગપર પડ્યો હતો. તેની છાતી ઉંચીનીચી થતી હતી અને તે પરથી તેના દીલમાં ભયંકર તોફાન ચાલતું હતું એવી પ્રતિતી થતી હતી.

ખંનેની આખો મળી. ઇટન થાકી ગયો હતો. ફરનાન્ડાનો લયા-નક દેખાવ જોઈ તે કંપી ગયો. વગર કહે ખુરશીપર બેસી જઈ તે તૂટ્યા અવાજે બોલ્યો: “ફરનાન્ડા ! આખર આપણે મળ્યા...”

“હા. આટલે દિવસે મળ્યા તો ખરા—” ધીમા પણ ગુસ્સાભર્યા અવાજે ફરનાન્ડા બોલી. આજ પ્યારી માથૂકનો મધુર સ્વર એકવાર આર્થર ઇટનને પાગલ કરી નાખતો હતો. પણ આજે એ સ્વરમાં તે માધુર્ય નહોતું એ આંખોમાં તે પ્રજળ સ્નેહ-ભરી મસ્તી નહોતી. એ દીલમાં પેલી મીઠી મહોબતની લહરી નહોતી આજે ફરનાન્ડા વિકરાળ, હૃદયહીન, ચંડિકા બની ગઈ હતી. મળ્યાં તો ખરા પણ કંઈ જગ્યાએ ? કેવી સ્થિતિમાં ? તે જુઓ ? એકવાર આ ઝોરડી પર નજર કરો અને પછી કહો કે એ મારે રહેવા લાયક છે ? કેવા ભયંકર ધરમાં મારે રહેવું પડે છે તેનો ખ્યાલ કરો અને કંપિ ઉઠો. આવા પાપી અકાની હસ્તીની મને કદિ ખપ્પર હતી ? આ મકાનમાં મારે આવવું પડશે એવું સ્વપ્નુંય મને આવ્યું હતું ? પુરૂષોની કામ વાસના અને હૃદયહીન નીચ-તાનો ભોગ થનારી હવ્માગિનીઓના પાપ ટેમ્સના ઉંડા જળમાં દાટી દેનાર આ સ્થાન છે ! આ ધરની માલીકણીની સુરત જોઈને ? કેતી સુંદર બાઈ છે !...બોલો, કોને પાપે, કોના દોષથી મારે આ પતીત મકાનમાં આવું પડ્યું ?”

આર્થરના મ્હોમાંથી એક શબ્દ પણ ન નીકળ્યો. ફરનાન્ડાનો એકે એક બોલ તેની છાતી વીંધી નાખતો હતો. તેની માથુક તેના પર આજે બચકર જવાલામુખીનો લાવા રસ ફેકી રહી હતી. તેની ઉત્તમુર્તિ જોઇ આર્થરનું જીભ ચરચરી ગયું હતું.

“કેમ ? બોલતા કેમ નથી ? અહિં શા માટે આવ્યા છો ? મારી આવી દુર્દશા જોઇ તમારી આંખો ટાઢી કરવા આવ્યા છો ? તમેજ મને અનત-અગાધ પ્રેમનાં વચન આપ્યાં હતાં ને ? એ પ્રેમની પરાકાષ્ઠા બતાવવા આજે અત્રે પધાર્યા છો ? મારું દુઃખ જોઇ સુખી થવાને અત્રે આવવાની તમે તકલીફ ઉઠાવી છે ? જો એવાજ હેતુથી પધાર્યા હો તો તમારી મનોકામના સફળ થઇ છે જેના એક મીઠા બોલને માટે તમે ટળવળતા હતા, જેના રનેહ વિના તમને એક વાર સંસાર ખારો લાગતો હતો તે આજ ફરનાન્ડા છે. એની કમનસીબી જુઓ અને તમારૂં કલેજું શાંત કરો.”

ફરનાન્ડાની મર્મદાહક-હૃદય વિદારક વાત સાંભળી આર્થર ગભરાઇ ગયો. તેની માથુકના બોલ તેને તીરની પેઠે ભેદી રહ્યા હતા. તે જેમ તેમ બોલ્યો : “ફરનાન્ડા ! મને આવા તીવ્ર વચન બાણો મારી તારે પાગલ કરી નાખવો છે ? તારા દીલમાં દયાનો અંશ પણ નથી ? શું મારા પર હવે તલમાત્ર ભાવ નથી રહ્યો ? ફરનાન્ડા ! એકવાર મને પૂરી રીતે જોઈ લે. હું કેવો હતો ને કેવો થઇ ગયો છું. હું કાઠ ભેદી, અસાધ્ય રોગનો ભોગ થઇ પડ્યો છું. કાઠ આ રોગ પીછાની શક્તિ નથી. જે દિન જન્ય છે તેમાં મોત કદમ ભરતું નજીક આવે છે. હું પાંચ છ મહિનાથી વધુવાર આ દુનિયામાં રહેવાનો નથી. તેથી હું મારા પાપનું પ્રાયશ્ચીત કરવા-તારી મારી ચાહવા આવ્યો છું. મારાથી શું થઇ શકે ? કાઉન્ટેસે તને કહ્યું હશે...”

“હા. કાઉન્ટેસ કહેતાં હતાં કે તમે મારી સાથે લગ્ન કરવા માગો છો. એ બિચારી બલી બાઇએ મને સમજવવાની ઘણી કોશિષ કરી પણ હું સાંભળું ત્યારે ને ? ! વધાતા પણ મને સમજાવી શકવાનો નથો આખર કાઉન્ટેસે એકવાર તમને મળવાનું મને કહ્યું.

પ્રથમ તો મેં સાફ ના પાડી પણ પછી વિચાર આવ્યો કે જો તો ખરી ! તમારે માટે જે વાત મેં સાંભળી છે તે સાચી છે કે જૂઠી તેની ખાત્રી તો કરી લઉં—”

આ શબ્દો સાંભળી આર્થરે સ્તબ્ધ થઈ ગયો. તેના વદનપરના ભાવ બદલાઈ ગયા: “તું મારી અસાધ્ય બીમારી જોઈ રાજી થાય છે ?”

“તમારે ખરી વાત જાણવી છે ?” અત્યંત તિરસ્કારથી ઇટન સામે જોઈ તેની માથૂંક બોલી.

“નહિ. નહિ. મારે કંઈ સાંભળવું નથી. હું ચાલ્યો જઈ છું. મેં અહિં આવવામાંજ ભુલ કરી. તું મને ધિક્કારે છે, એ હું નહોતો જાણતો. ફરનાન્ડા ! હું જઈ છું.” ફરનાન્ડાની વિકરાળ મૂર્તિ જોઈ આર્થરે જવા તૈયાર થયો.

“સખુર, કયા જગ્યાએ ? આવી રીતે છોડીને તમે નહિ જઈ શકો.” કેલ્થ અને સત્તાભર્યા અવાજે ફરનાન્ડા બોલી. આર્થરે ઉભો રહી ગયો અને બીજી પળે લથડતે પગે પુરથીપર બેસી ગયો: “સાંભળો આર્થર ! તમે મારા હૃદયકુસુમને છુદી છુંદીને કરમાવી નાખ્યું છે. એકવાર તેમાંથી સ્વર્ગીય પ્રેમની સુગંધ આવતી હતી. મેં નિઃશંક એ પ્રેમમય હૃદય તમને સમર્પી દીધું હતું અને તમે મારાપર અસીમ પ્રેમ રાખવાની પ્રતિજ્ઞા કરી હતી. હું તમારાપર યાગલ થઈ ગઈ—સંજોગે અનુકૂળ જોઈ તમે વાસનાના ભૂખ્યા થયા અને મેં તમારા વચનપર વિશ્વાસ રાખી મારી લાખ રૂપીઆની લાજ તમને સોંપી દીધી. હું પોતે પણ સંસાર મુખ માટે ઉન્મત્ત થઈ ગઈ હતી પણ સ્ત્રીઓ કદિ પુરૂષોને ફસાવતો નથી. પુરૂષજ સ્ત્રીનું સત્યાનાશ વાળી નાખે છે જ્યારે હું તમારી થઈ ચૂકી, જ્યારે તમારી તુલ્ય વાસના પૂરી થઈ ગઈ ત્યારે તમે મારી ખામીઓ શોધવા લાગ્યા અને મને ચંચળ મનની કહી ઉઠાવવા લાગ્યા. પણ તમને ખબર છે કે જ્યારે મને મારી જૂલ સમજતી ત્યારે આંસુઓનો વરસાદ વરસાવીને હું તમારી માથી માગતી હતી. હા, કેલ્થવાર નજીવી

બાબતમાં મેં તમને ચીઢવ્યા હશે. પણ એજ વખતે જો કોઇ તમારું અપમાન કરત તો હું તેવું ગળું દાખી દેત ! આહું હૃદય કચરી નાખવા જેવું હતું ? આ દુનિયામાં સમ્પૂર્ણ નિર્દોષ કોણ છે ? તમે મારા સતીત્વનો નાશ કયો-મારે માથે કલંકનું ટીલું કર્યું અને હવે તમે મારી બૂલો શોધો છો ? મારી નજીવી બૂલો મારા પ્રગાઠ પ્રેમ આગળ તુચ્છ નહોતી ? તમે પુરૂષો સમજો છો કે સ્ત્રીનો પવિત્ર પ્રેમ પુરૂષોનું રમવાનું રમકડું છે. અને એકવાર પોતાની નીચ વાસના તૃપ્ત થયા પછી તેને લાતથી ચગદી નાખે છે. બિચારી સ્ત્રીઓ વેર લઇ શકતી નથી તેથી તમે લોકો ફાટી ગયા છો. પુરૂષોના દગાનો ભોગ બનતી સ્ત્રીઓ એકાંતમાં આંસુ સારી સારીને અંતે મરી જાય છે. તે દુઃખથી કરમાઇ જાય છે પણ પોતાના આશક પર વેર લેવાનો ખ્યાલ કરતી નથી. પણ મને એવી ન સમજતા. હું એમ સહેલાઇથી માની જનારી સ્ત્રી નથી...” તે થાકથી થોડીવાર થોભી અને પાછી ખેલવા લાગી: “એકવાર હું તમારી પત્ની થવાને કાલા-વાલા કરતી હતી. તમારા છત્રને સ્વર્ગીય સુખ સમજતી હતી પણ હવે ? હવે તમને હું મારા દુરમન સમજું છું. તમારી આ ભયંકર ખીમારી જોઇ મને આનંદ થાય છે. તમે કબરમાં જશો તે દિને હું ઉત્સવ ઉજવીશ. જાઓ ! તમારૂં કાળું મ્હો અને ફરીથી ન બતાવતા...”

આ કડોર શબ્દોએ રોગી આર્થરને હતાશ કરી નાખ્યો. તે રોગથી નબળો પડી ગયો હતો આ કુર શબ્દો તે સાંભળી શક્યો નહિ. આથી તે ખેંચાન થઇ ગયો અને અચેત જોડે જમીન પર તૂટી પડ્યો ફરનાન્ડા ગભરાઇ. તેણે આર્થરના હાડ શરીર પર હાથ સુક્યો અને તેણે ચીસ પાડી. આર્થર મરી ગયો હોય એમ તેને લાગ્યું. તેણે ગભરાટમાં ઘટ્ટી વગાડી અને એક સ્ત્રીને પ્રસવ કરાવવા બાબુના ઓરડામાં આવેલી મીસીસ લોડલી સફાળી દોડી આવી.

“શું છે ?”

“આ જોને !—”

મીસીસ લોડલીએ આર્થરને તપાસ્યો અને તરત તેને શુદ્ધીમાં લાવવા માટે તેના મ્હો પર કોલોવોટર છાંટ્યું પણ તેની ખીલકુલ

અસર થઇ નહિ. ફરનાન્ડા પણ તેને સાવધ કરવાની કોશિષ કરવા લાગી.

“એ આવી રીતેજ અચાનક મરી જશે. મને લાગે છે કે એ મરીજ ગયો છે—” મિસીસ લીડલી વધુ ઉપચાર કરતી બોલી.

“નહિ. નહિ. હજી હું એને મરવા દેવા માગતી નથી. મારું વેર હજી વળ્યું નથી.” ફરનાન્ડા બોલી.

“જો એને જીવાડવો હોય તો એને “વારસોના મિત્રના ઉતાર” ના થોડાંક ટીપાં આપવા પડશે.”

“ભલે જા. એ ઝેરનો ઉતાર લઇ આવ.” ફરનાન્ડા બોલી. આ પછે તે અસાર સુધી લેવાયલા ઉપચારથી જરાક શુદ્ધીમાં આવ્યો હતો તેથી તેને કાને ઉતાર સ્ખન્દ સાંભળતાજ તે ચોકચો અને જાણી જોઇને આખી મીઝી પડી રહ્યો. એ ત્રણ પળમાં મિસીસ લીડલી દવા લઇ આવી પુગી. અને તેણે આર્થરના મ્હોમાં ત્રણચાર ટીપાં દવા નાખી. આર્થરમાં અચાનક વીજળી જેવી અસર થઇ. તે મનમાં સમજી ગયો કે તેને કોઇ ઝેરના ઉતારની દવા આપવામાં આવી છે. આ દવાને તેના ખીસામાંની દવાની સાથેજ સળધ હશે એમ તેને લાગ્યું પણ અત્યારે તે જાણે કાંઇ જાણતોજ ન હોય તેમ થોડીકવાર ચૂપ પડી રહ્યો અને પછી દવાની અસરથી શુદ્ધિમાં આવ્યો હોય તેમ તેણે આખો ઉઘાડી.

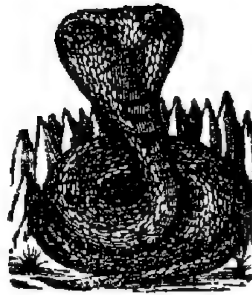
થોડીક મિનિટમાં તે પૂર શુદ્ધિમાં આવ્યો અને ફરનાન્ડા તરફ એક વિચિત્ર નજર નાખી બહાર ચાલ્યો ગયો.

ઓનરેબલ આર્થર ઇટન-ફરનાન્ડાનો આશક અને લોર્ડ માર્ચ-મોંટનો એકનો એક પુત્ર હોવાને સ્કવેરમાંના પોતાના આલીશાન મહેલમાં જઇ બેઠાસ દાયા લીડલીના મકાનમાં બનેલા બનાવ વિષે વિચાર કરવા લાગ્યો. તેણે ફરનાન્ડા તથા લીડલીની વચ્ચે “ઝેરના ઉતાર” વિષે કંઈક વાત સાંભળી હતી. તેને દવા પાવામાં આવી હતી એપરંથી તેણે કલ્પના કરી કે તેને “ઝેરનો ઉતાર” આપવામાં આવ્યો

હોતો એટલે તેને જરૂર એર આપવામાં આવ્યું હશે. ફરનાન્ડાના એરીસા સ્વભાવથી તે માહિતગાર હતો. વળી લીડલીના ઘરમાંથી તેણે પેસા પુસ્તકમાંથી બે દવાઓ લખી લીધી હતી તે પણ બેદીજ નજાતી હતી. જો ખરેખર તેને એર આપવામાં આવ્યું હોય તો તે કોણે આપ્યું હશે ? ફરનાન્ડા તો દાયાના ઘરમાં છૂપી રીતે સૂવાવડ કરવા ગઇ હતી. લીડલી આર્થરને ઘેર કદિ આવી ન હતી આર્થરને પોતાના મુખ્ય નોકર વીલીઅમ ડડલી પર શક ગયો તે નોકર ધણી જુનો હતો. તેનો સ્વભાવ પણ ઉમદા નજાતો હતો. આર્થરની બેદી ખીભારીની વેદના જોઈ તે ઘણીવાર રડી પડ્યો હતો. શુ એ જુના અને વફાદાર માણસે એર આપ્યું હશે ? રાતે અગીઆર વાગે વીલીઅમ ડડલી આવ્યો. તેણે પલગપર ખીછાતું તૈયાર કર્યું અને હંમેશના ધારા પ્રમાણે એક પુસ્તક, એક પ્યાલુ અને પાણીનો કૂળો મૂકી તે ચાલ્યો ગયો. આર્થરે તેના મહેરા પર આજે પારીક લક્ષ આપ્યું પણ નીલીઅમ ડડલીના વદનપરથી તેને કંઈ નજાતું નહિ. આર્થર રાતે ખૂબ પાણી પીતો હતો. કોઇ કોઇવાર તે આખો કૂળો ખાલી કરતો. તેણે મિસીસ લીડલીને ત્યાં પીધેલી દવાનો રંગ જોયો નહોતો પણ તેનો કંઈ સ્વાદ નહોતો એટલી તેને યાદ હતી. જો એ દવાનો કંઈ રંગ પણ ન હોય તો સહેલાઈથી તે પાણીમાં બેળવી તેને આપી શકાય એમ હતું એમ લાગવાથી તેણે રાતે પાણી પીધું નહિ. સહવારે ઉઠતાં વાર તેણે પાણી પીધું છે એમ બતાવવા મારે પ્યાલામાં થોડુંક પાણી ભરી મૂક્યું અને કુળમાંના પાણીમાંથી એક ગાટલી ભરી તે કચાટના ખાનામાં છૂપાવી દીધી.

આર્થરે પોતાનો સદેહ દૂર કરવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. આથી તે તરતજ કપડાં પહેરી ડોક્ટર એડ્ડ પાસે ગયો. ડોક્ટર એડ્ડ તેના ભયંકર રોગથી વાકેફ હતો. આર્થરે મિસીસ લીડલીના પુસ્તકમાંથી ઉતારી લીધેલી બે દવાઓ ડોક્ટરને બતાવી અને ડોક્ટર એ રાસાયનીક દવાની બનાવટો જોઈ તાજુબ થઇ ગયો. તેણે આર્થરને ખાત્રી આપી કે એ દવાઓમાં એક કાલિસ એર ને ખીજી તેનો ઉતાર છે. આર્થરે તેને “એરના ઉતાર” વાળી દવા બનાવી આપવાની

અરજ કરી. ડોક્ટરે તે કપ્પુલ કપ્પુ અને આર્થર અચાનક મળી ગયલી આ દેવી દવા માટે પરમાત્માનો આભાર માનતો ઘેર આવ્યો. તેણે કુળમાંનું પાણી રાતે પીધું ન હતું અને ગાંધ કાલે મીસીસ લીંડલીએ તેને ઝેરના ઉત્તારની દવા તેની બેભાની ટાળવા માટે આપી હતી તેથી આર્થરની તબિયત આજે હંમેશ કરતાં જરા સારી જણાતી હતી. તેના અંતરાત્માની ખાત્રી થઇ ગઇ હતી કે ડોક્ટર બ્રેડફર્ડ તેને ઝેરના ઉત્તારની દવા બનાવી આપશે તે પીવાથી તે જરૂર મોતના પંઝામાંથી બચી જશે.

પ્રકરણ ૪૨ મું.

પ્રિન્સની પત્ની કે રખાત ?

રહવારે અગિયાર વાગવા આવ્યા હતા. પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ કાર્લટન હાઉસના એક ભવ્ય દિવાનમાં એક સુદરી સાથે નારતો લેતો બેઠો હતો. પ્રિન્સની સખી અત્યંત સુદર હતી. તેની ચામડી સંજે મરમર સાથે સ્પર્શ કરી રહી હતી. તેનું સ્વરૂપ એવું હતું કે કોઈ ચિત્રકાર તેની આબેહુલ છબી ચીતરી શકતો નહિ. એના ગોરા ગોરા માલ પર ગુલાબી રંગત છાંય રહી હતી. તેનાં વાળ લુરા હતા અને તે પર સૂર્ય કિરણ પડતાં જાણે સોનેરી વાળ હોયની એવા લાગતા. તેના વાળ કર્લીંગ હતા. પ્રિન્સના રાજા સોળમા પુષ્પના સમયથી કર્લીંગ વાળની ફેશન પડી હતી કેમકે લુધ એવા વાળ પર મુઝ થઈ જતો હતો. તેનાં તેજસ્વી નીલાં નેત્રોમાં જ્યવંત પ્રેમ અને કોમળતા ઝળકી રહ્યા હતા પણ કોઈ કોઈ વાર તેમાંથી તીવ્ર જ્યોતિ પણ નીકળતી અને એવી ગુસ્સા ભરી આંખો જોનારના દીલને તાબે કરી લેતી. એની સ્નેહાળ આંખો હંમેશાં હસ્યા કરતી અને પ્રિયતમ સાથે આખો મીઠાવતાં તેની મસ્તી ઔર મનોહર થઈ જતી. તેનું નાક પાતળું અને સુડોળ હતું. ઓઠ પાતળા અને મિંચાફળ જેવા ભાલ હતા. દાંત મોતીને શરમાવે એવા હતા. આથી તેનું વદન અત્યંત મોહક લાગતું હતું. તે બહુ લાંબી નહોતી તેમ ટુંકી પણ નહોતી. સામાન્ય સ્ત્રી જેવું તેનું કદ હતું. પ્રૌઢ વય થવા છતાં તેની યુવાની અને સુંદરતા કરમાઈ ગઈ નહોતી. તેની ખુલ્લી આંધી, અધખુલા પીન પયોધરો, હંસણી જેવી નાજુક ગરદન અને એના માંસલ દેહની મોહકતા કામીઓના દીલને તકડાવવાને શક્તિવાન હતાં.

પ્રિન્સની આ વ્હાલી રખાતનું નામ મિસીસ ફીટ્ઝ હર્બર્ટ હતું. તેની ઉંમર ઓગણત્રીસ વર્ષની હતી. પ્રિન્સના શયનગૃહમાં આવવા પહેલાં તે બે વાર લગ્નના બળરંમાં જઈ આવી હતી. પણ હજુ સુધી તેને સસતીથી વેળ લીંગી નહોતી. તે રોમન કેથોલીક પંથની હતી. આ પંથપર તેને અંધ

અધેશ હતી. હંમેશાં તે મોજમજાહ અને અયશઆરામમાં પડી રહેતી. તેનું ચારિત્ર્ય સારું નહોતું એ ખીના મારકિવસ ઓફ બેલો દ્વારા પ્રકાશમાં આવી ગઈ હતી.

એ પ્રિન્સ સાથે હાલમાં ખુલ્લી રીતે કાલંટન હાઉસમાં રહેતી હતી. લાંજ તે પોતાના મિત્રોને મિજબાની આપતી અને ડીનર યા નાયની પાર્ટીમાં ‘ધરવાળી’ બની બેસતી. તે પ્રિન્સની પત્ની જેવોજ દરજ્જો ભોગવતી હતી. ફક્ત નામ ભેટી વખતેજ પ્રિન્સ તેને એને નામે બોલાવતો હતા.

પ્રિન્સ તેની સાથે નાસ્તો લેવા બેઠો હતો. બન્નેના મ્હોપરની ઉદાસિનતાથી જણાતું હતું કે મીયાં ખીખીમાં કંઈક ઝઘડો થયો હતો આથી બન્નેની ખટપટ કોઈ સાબળા ન શકે તે માટે બધાં દાસદાસીઓને પહાર કાઢી ચૂકવામાં આવ્યા હતા.

“મહારાજની એવી મરજી છે એવી તમને ક્યારે ખબર પડી?” થોડીકવાર પછી પ્રિન્સની માથૂંકે પૂછ્યું.

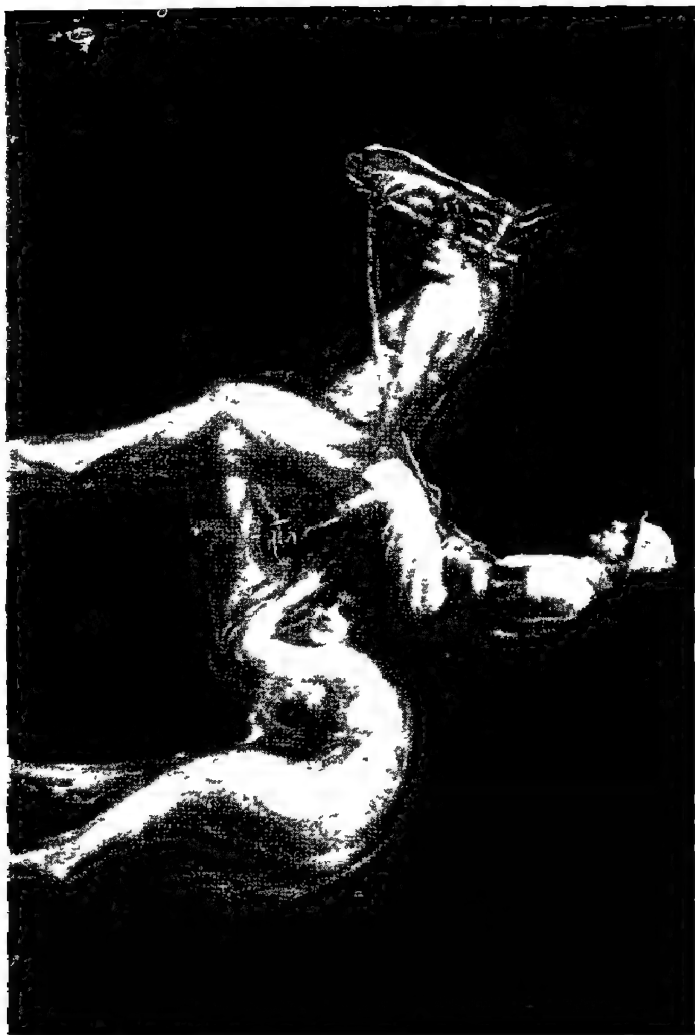
“કાલે રાતે—” પ્રિન્સે જવાબ આપ્યો. “કાલે અહીં અને કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરો લંડનમાં આવવાથી હું તેમને મળવા ગયો હતો ત્યાંથી પાછા ફરતાં એક મિત્રે મને એ વાતની ખબર આપી મહારાજ મારી સગાઈ કરવા માગે છે તે માટે વિચાર કરવાને કામે પ્રધાનમંડળની બેઠક મળી હતી અને આ વાત હવે આખું વેસ્ટ એન્ડ જાણી ગયું છે—”

“જેના લગ્ન થનાર છે તેને કંઈ ખબર ન પડી અને તેને આથી અગત્યની વાતની એક મિત્રે ખબર આપી?” મીસીસ શીટઝ હર્બર્ટ જરા વકે સ્વરે બોલી.

“હા. બહાલી ! એ ખબર મને મારા બની દોસ્ત—”

“પિત્રો બદમાશ ટીમ મીમ્સ કની ?” પ્રિન્સની માથૂંકનું મ્હો મઢી ગયું: “પ્રિન્સ !” તે ગંભીર સ્વરે પાછી બોલી.

“તમે એની દોસ્તી રાખો છો તે મને ખીલકુલ ગમતું નથી.”

ડીમ ઘોડેસ્વાર થઈ પ્રિન્સના ભવન તરફ જતો હતો.

(પા. ૭૭.)

આ મનોમુગ્ધકર ચિત્રમાં ચિત્રકારે ઘોડાના શરીરમાં બે રમણીઓ
છૂપાવી દીધી છે।

•
•

આત્રી કરો કેનિયેના પુસ્તકો તમારી લાયબ્રેરીમાં છે.

તથા બહાર પડેલાં પુસ્તકો

	ક્રીમત
દોવાની કે શાણી ભા. ૧-૦	૮-૮-૦
ભક્તો ભોગ (કીટકટીવ વાર્તા)	૪-૦-૦
વિંપતિનુ વાદળ (..)	૩-૮-૦
સોતેરી ટોળા ભા. ૧-૨ (..)	૪-૮-૦
અદ્ભુત સુદારો ભા. ,, (..)	૩-૮-૦
સ્નેહલગ્નની મુંઢરી ભા. ૧-૦	૩-૮-૦
દુર્ભાગીદારા ખડ ૧-૨-૩	૩-૮-૦
પાટલી પુત્રની પડતી	૪-૦-૦
ચાલોસ ચહેરેનો માણસ	૪-૦-૦
વીચીત્ર જગત ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
ચમત્કારીક પુત્ર	૨-૮-૦
આચારો અજનો	૨-૮-૦
શેરલોક હોમ્સના સાહસ કર્મો	૨-૮-૦
ભયંકર ભેદ	૨-૮-૦
વેર વમુલ ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
પ્રેમની ખુમારી ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
પચાસરનો જય શીખરી ભા. ૧-૨	૬-૦-૦
સૌન્દર્ય જવાબા ભા. ૧-૨	૩-૮-૦
સફેદ ઠગ	૧-૮-૦

તે સીવાય દરેક જાતના ગુજરાતી પુસ્તકો છુટક તેમજ જથ્થાબદ કીફાયત ભાવથી મળશે. લાયબ્રેરીઓને સાડાં કમીશન મળશે.

તા. ૦૮-૦૮-૧૯૫૭ પછી ગુજરાતી પુસ્તક ખરીદ કરતાં પહેલાં અમારી દુકાને ભાવ પુછવાથી જરૂર ફાયદો થશે.

મળવાનું ટેકાણું.—

મોહનલાલ પીતાંબરદાસ.

બુક્સેલર એન્ડ કમીશન એજન્ટ.

કાલ્યાણેવી રોડ, મુઅમ્મ નં ૨.

“વાહ! તુ પણ ભલી માણસ છે! એના વિના મને પણ પણ ચાલે એમ નથી. બહાલી! મી. મીગલ્સ તારે માટે અત્યંત માન ધરાવે છે. એના પરનો તારો પહેલાનો અભાવ ધણો ગ્રોહો થઈ ગયો છે એમ સમજીને મેં આજે એને તારાજ રૂમમાં જમવા બોલાવ્યો છે. વળી લગ્નની—”

“લગ્ન?” પ્રિન્સની પ્રિયતમા ગુસ્સે થઈ વચ્ચે બોલી: “જ્યોર્જ! તમે સ્વપ્નમાં પણ લગ્ન કરવાનો ખ્યાલ કરો છો ખરા? શું તમે તમારા પિતાની મરજી પ્રમાણે ચાલવા માગો છો?”

“બહાલી! હું તો તારા પ્રેમનો—તારી કૃપાનો બીખારી છું.” પ્રિન્સ દીન સ્વરે બોલ્યો.

“મારો પ્રેમ? મારી કૃપા?” ગુસ્સાથી ઉભી થઈ મિસીસ શીટ્ઝ હર્બર્ટ બોલી: “મારા પ્રેમની તમને કદર હતી તેટલા માટે તમે આ ભાડૂતી લગ્ન—”

“બહાલી! શાંત થા. કૃપા કરી ધીમે બોલ. કોઈ સાંભળશે તો આપણી ફજેતી થશે. તું ખાત્રીથી માન કે તારી સલાહ વિના હું કંઈ કરવાનો નથી. રાજગાદી શિવાય તારે માટે ગમે તે ભોગ આપવાને હું તૈયાર છું—”

“તમે મને વચન આપ્યું હતું કે બસે રાજગાદી પણ જ્યાં પણ મને તમે દેશો દેવાના નથી.”

પ્રિન્સ જવાબ આપે તે પહેલાંજ દાર હાથડી ગયાં અને દીમ મીગલ્સ અંદર આવ્યો આવતાંવાર તે સમજી ગયો કે મીયાં બીબીની દાળ આજે ખાટી થઈ છે! પણ તે સમયસરક માણસ હતો. જાણે કંઈ સમજ્યો ન હોય તેમ શાંત અદાથી તેણે મિસીસ શીટ્ઝ હર્બર્ટને શીર નમાવી સલામ કરી અને પ્રિન્સ સાથે શેકહેંક કરી. પ્રિન્સની માથૂક ટીમને નમન કર્યા વિનાજ સોફાપર બેસી ગઈ અને ટીમને બેસવાની ઇશારત કરી બોલી: “નાસ્તો લીધો?”

“હા. ધણીવાર થઈ ગઈ. હું ચારે બાજુ ફરી પ્રિન્સની—” તે અટક્યો.

“બોલો, બોલો, પ્રિન્સની કોઈ વાત મારાથી છૂપી નથી-”
મિસીસ શીટ્ઝ ગંભીર થઈ બોલી.

“પ્રિન્સ!” દીમ પાછો બોલ્યો: “ગઈ કાલની વાત તદ્દન સાચી છે. મહારાજાએ પ્રધાન મંડળને કહેવડાવ્યું છે કે આન્સલીકની પ્રિન્સેસ કેરોલાઇન સાથે તમારા લગ્ન કરવાની તેમની સમ્પૂર્ણ મરજી છે કાલે પ્રધાન મંડળે આ વાત પર ચર્ચા કરી થોડાક દિવસ સુધી એ ખીના જાહેર નહિ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો પણ કોણ જાણે કેમ એ વાત આખા શહેરમાં ફેલાઈ ગઈ છે--”

“હું પણ કેવા વાપનો બેટો છું જો!” પ્રિન્સ ગુસ્સે થઈ બોલ્યો: “મેંજસ્ટ્રેટ ગુનેહગારને સુધારવાને કેદમાં મોકલે છે તેમ વડા પ્રધાન પીટે અને સુધારવા માટે મારે ગળે લગ્નની જાંજીર નાખવાનો કરાવ કર્યો અને પિતાજી તેમાં સમંતી આપી બેઠા--”

“આ અપમાન તમારી નમ્રતાતુ પરિણામ છે. તમને ભેશ માત્ર ખબર પડ્યા વિના આ વાત આખા શહેરમાં ફેલાઈ ગઈ એ શું કહેવાયા?” પ્રિન્સની માથુકનો ક્રોધ પણે પણે વધવા લાગ્યો.

“આવું અપમાન અસહ્ય છે. હીક મીગલ્સ! બીજી શી વાત છે? સાચી વાત કરજો. મિસીસ શીટ્ઝ તેથી તારા પર ગુસ્સે નહિ થાય--”

“પ્રધાન મંડળમાં તમારા ખાનગી જીવનની ચર્ચા પણ થઈ હતી--” દીમ બોલ્યો.

“શાની?”

“તમારું કરજ ચૂકવવા માટે પીટે બીજા પ્રધાનો સાથે મસલત કરી હતી અને પાર્લામેન્ટ ખુલશે ત્યારે તે માટેની ઑટ મંજૂર કરાવવામાં આવશે.”

“આ વાત તે શી રીતે જાણી?”

“સરકારના સાંજના છાપાનો અધિપતિ મારો મિત્ર છે આજે હું તેને મળ્યો હતો અને જાહેર પ્રગ્નની જાણુ માટે આજે સાંજે તે એક લેખ પ્રગટ કરનાર છે.”

પ્રિન્સ વધુ વિરકત થઈ બોલ્યો: “આવી વાત મારાથી પહેલાં જાપાના કૃતરાત્રોને કાને જાય છે? આવી ચાલાકી મેં કદિ જોઈ નથી.”

“રાજકુમાર! મારા મિત્ર મી. પરસી યુથ નીચ માણસ નથી. સંગીત અને ડાંગ્યાજીમાં તે ઉસ્તાદ છે—” ટીમ મીગલ્સે પોતાના મિત્ર માટે પ્રિન્સે વાપરેલા અપમાન ભર્યા શબ્દો સાંભળી જરા ક્રોધિત થઈ કહ્યું.

“મી. મીગલ્સ! પ્રિન્સ તમારા મિત્રનું અપમાન કરવા માગતા નથી.” મિસીસ શ્રીટઝ હર્બર્ટ બાજુ સંભાળી લીધી.

“મારા મિત્રનું અપમાન નજ થવું જોઈએ—વાર. હવે એ વાત જવા દો. પ્રિન્સ! ફ્રાંસથી એક ઉમરાવ નાસી આવ્યો છે તે તમને મળવા માગે છે—”

પ્રિન્સે વિચાર કર્યો કે માર્કિવંસ કોની પેઠે આ ફ્રેંચ ઉમરાવ પણ તેને પૈસા ધીરી રાજી કરવા માગતો હશે.

“હા. બધા ફ્રેંચ ઉમરાવો રાજબકિતને માટે દુઃખ સહન કરી રહ્યા છે. હું એ ઉમરાવને જરૂર મળીશ તેનું નામ શું છે?” પ્રિન્સે પૂછ્યું.

“માર્કિવંસ ઓફ બેલો—” ટીમ બોલ્યો અને છૂપી નજરે આ શબ્દોની પ્રિન્સની માથૂંપર કેવી અસર થાય છે તે જોઈ રહ્યો.

માર્કિવંસ ઓફ બેલોનું નામ સાંભળતાંજ શ્રીટઝનું વદન ઉતરી ગયું. તેના આખા શરીરને કંપ થયો અને તે જમ તેમ શાંત થઈ દીન નયને ટીમ મીગલ્સ તરફ જોઈ રહી. બનેની આંખો મળી. મિસીસ શ્રીટઝ હર્બર્ટ ગળાને હાર સમારવાનો હોંગ કરવા લાગી. ટીમે હવે પ્રિન્સ પર નજર કરી પણ તે તો તેના ચનારા લગ્નથી ભારી ચિંતામાં પડી ગયો હતો અને તેને મીગલ્સ અને મિસીસ શ્રીટઝ હર્બર્ટના મનોભાવની જરા પણ ખબર પડી નહોતી.

“એ માર્કિવંસ લાગે છે તો ભલો માણસ!” મીગલ્સે મિસીસ શ્રીટઝને પોતાની સત્તામાં લેવાના હેતુથી વાત આગળ ચલાવી: “પ્રથમ તે ફાંકડા ધુવાન લાગતા હતા પણ હવે તેમનું મોઢો જરા

બગડી ગયું છે તેમને જીગારનો ચરસ હોય એમ લાગે છે. જો એમ હશે તો અગ્રેજ જીગારીઓને સુદર શિકાર મળશે”

મિસીસ શીટ્ઝ હર્બર્ટ માર્કિવસ ઓફ બેલોને ગ્રહસ્થ માનતી હતી. તેણે પોતાની ગુપ્ત વાત ટીમને કહી નહિ હોય એમ માની તે બોલીઃ મી મીગલ્સ ! આપણે ખીજીજ વાત કરતા હતા ને !”

“જો આપની એવી મરજી હોય તો પાછા પ્રિન્સના લગ્નની વાત કરીએ પણ મને માર્કિવમ કહેતા હતા કે ઘણા વખત પર તમે પેરીસ ગયા હતાં ત્યારે તમે તેમને મળ્યાં હતાં—” ટીપ શીટ્ઝના વદન પર નજર રિચર કરી બોલ્યો

ખલાસ ! મીસીસ શીટ્ઝના ફોંસ ફોસ ઉડી ગયા તેનું ખુન ઠંડું થઇ ગયું. મ્હો પીળું પડી ગયું અને કપાળ પર પ્રસ્વેદના બીડું નીકળવા લાગ્યા તેની ખાત્રી થઇ ગઇ કે પોતાની ગુપ્ત મહોબતની વાત ટીમ મીગલ્સ જાણી ગયો છે !

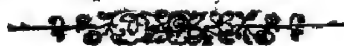
જેમ તેમ મીસીસ શીટ્ઝ શાંત થઇ. જાણે સ્વપ્નમાંથી જાગી હોય તેમ તેણે પ્રિન્સ તરફ એક નજર કરી પણ પ્રિન્સ પોતાનીજ ચિતારમાં નિમજ્ન થઇ ગયો હતો. તે પોતાની માશૂકના મ્હોપરના ભાવ પરિવર્તન જોઇ ચક્રવ્યો નહોતો તે જોઇ શીટ્ઝ રાજી થઇ અને પછી શાંત બાવે ઉભી થઇ મીગલ્સ પાસે ગઇ. મીગલ્સ પણ તેને નજીક આવેલી જોઇ ઉભો થયો.

“મી. મીગલ્સ ! આજ સૂધી લોકોને મ્હોડે તમારી નિંદા સાંભળી મારું મન તમારા તરફ ઉદ્ધાસિત થયું હતું પણ પ્રિન્સે આજે કરેલી તમારી તારીફથી મારું દીલ પ્રસન્ન થયું છે. હવે તમને હું મારા પરમ મિત્ર ગણીશ—” એમ કહી તેણે પોતાનો સુંદર હાથ મીગલ્સ તરફ લખાવ્યો મીગલ્સે તે પર ચુંબન કર્યું. પણ તે એમ બની જાય એવો નહોતો. મીસીસ શીટ્ઝ તેના તરફ એકદમ મીઠી કેમ થઇ ગઇ તેનું કારણ તે બરાબર સમજતો હતો પણ હવે તે આ વાત આગળ વધારવા માગતો નહોતો તેની જીત થઇ હતી. પ્રિન્સની અભિમાની માશૂકનો દર્પ તેણે ચૂરી નાખ્યો હતો. તેનો સ્વભાવ દેખી

મહેતો પણ વિના કારણ કોઈ તેનું અપમાન કરે તે તે સાંખી શકતો નહિ. આથી તેણે મિસીસ શીટઝનો હાથ પકડી કહ્યું: “બાનુ ! હું વગર કારણે તમારી સાથે બગાડવા માગતો નથી.”

આ શબ્દો તે બહુ ધીમેથી બોલ્યો. પ્રિન્સ કંઈ સાંભળી શક્યો નહિ. મિસીસ શીટઝની શંકા દુર થઈ અને પુનઃ પ્રિન્સના લગ્નની વાતો થવા લાગી.

પ્રિય વાંચનાર ! હવે આ નવલકથાના ઉભરાઈ જતા રસ સાગર વિશે તને કંઈ શંકા રહી છે ? પ્રિન્સનું આ નવું રમકડું મિસીસ શીટઝ હર્બર્ટ વળી કોણ છે ? ટીમને મ્હોડે માર્કિવેસ ઓફ બેલોનું નામ સાંભળી તે શા માટે ચથરી ગઈ ? પ્રિન્સે નિર્દોષ ઓક્ટોવિયાના શા હાલ કર્યા ? સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડની બેંકમાં ધોગળો કરી, તેની પત્નીના ખૂન અને બાગનો આરોપ સર રીચર્ડ પરજ ઠોકી દેનાર બદમાસ રામસેનું શું થયું ? બીગ બેગરમેને તેને નદીમાં નાખી દીધા પછી તે “મરીનર્સ આર્મ્સ” માં પડ્યો હતો અને ત્યાં કેરોડીપોલ તેની બૈરી બની ગઈ હતી ત્યાર પછી મેગ્સમેન માર્ટીન અને રામસેની બદમાસ ટોળીએ શું કર્યું ? વળી પેલા નવા મીયાં બીબી પેન્ઝ અને જીલીયા લાઇટફુટના શા હાલ છે ? સર રીચર્ડ બદમાસેને કેદખાનામાં બેસાડવાને શું કરવા બાગે છે ? પ્રેમની પૂતળી પોલીન લોર્ડ ફ્લોરેમલ સાથે સ્નેહ સસ્તિમાં સ્નાન કરે છે કે તેને વા ખાતો છોડી દે છે ? પોલમેલની પૈલી પ્રખ્યાત કપડા વાળી—પ્રિન્સની માથૂક અને બદમાસ મેગ્સમેનની પરણેતર મિસીસ બ્રેસની દુકાનમાં બીબી કેવાં કેવાં કારસ્થાનો ગાય છે ? પેલી બદમાસ દાયા મીસીસ લીડલીના ઘરમાં છૂપી રીતે સુવ્ઝવડ કરી જનારી કેરોલાઇન અને ફરનાન્ડા પોતાના દગાબાજ આશકો પર શી રીતે વેર લે છે ? ઓનરેબલ આર્થર ફરનાન્ડાના કાલિલ ઝેરની અસરથી બચે છે કે નહિ ? બાવા તો એક હજાર ને એક લેદ આ વારતામાં સમાયા છે અને તે બધાના રહસ્યો જાણ્યા શિવાય પ્રિય વાંચનાર ! તને એનું પડવાનું છે ?

પ્રકરણ ૪૩ મું.

નાચની પાઠી.

ગયા પ્રકરણમાં વર્ણવેલા બનાવ પછી પદર દિવસ બાદ રાતે આઠ વાગે આર્થર ઇટનના અમીર પિતા લોડ માર્યમેન્ટના હોનોબર સ્કવેરમાંના અમીરી ભવનમાં ભારી ઠાઠમાઠ થઇ રહ્યો હતો. દરવાજા આગળ ગાડીઓની અવસર લાગી હતી. આખો મહેલ રોશનીથી ઝગઝગી રહ્યો હતો અને બારીઓ પર લટકતા કિમતી પરદામાંથી બત્તીનો પ્રકાશ બહાર ડોકિયાં કરી રહ્યો હતો.

લોડ સાહેબનો આજે સોનાનો દિવસ હતો તેનો એકનો એક પુત્ર આર્થર અસાધ્ય બીમારીમાંથી તદ્દન સાજો થઇ ગયો હતો અને તેથી વૃંધ્વ હિમરાવના આનંદની સીમા રહી નહોતી. આર્થરની બીમારી પછી આ મહેલમાં નાચગાન બધ પડ્યાં હતાં આજે ફરીથી વેસ્ટ એન્ડના શોખીન અમીરો અને અમીરમદીઓ માટે લોડ માર્યમેન્ટનું નૃત્યભવન ખુલ્લું મુકાયું હતું. આ આનંદભવનની અટારીઓમાં આજે આનંદની છાજ હતી હતી. દિવાનખાનામાં મનોહર સુગંધ છાઇ રહી હતી. અનેક લેમ્પો જ્વાલળી રહ્યા હતા અને દિવાલો પરના મોટા મોટા ચાચનામાં આ દીપમાલાના પડતાર પ્રતિબિમ્બની શોભા અપૂરે થઇ નહીં હતી પુરોની છાતી પરના આદો અને સ્ત્રીઓના હીરાજડિત આભુપણે રોશનીમાં ચકચકી રહ્યાં હતાં. મુદરીઓ અનેક જાનના વાદો સાથે મધુર આલાપથી રમ્ય સંગીત લગકારી રહી હતી.

લોડ માર્યમેન્ટ વૃંધ્વ થઇ ગયો હતો. પણ તેનું અભિમાન ગયું નહોતું. જૂના જમાનાના અમીરોની પેઢે તે અને તેના પુત્ર પૌત્રાદી સત્તા ચલાવવાનેજ જનમ્યા છે એવી તેની માન્યતા હતી. તેના પુત્ર આર્થર ઇટન-ફર્નાન્ડના આશક-ની તબીયત ઘણી સુધરી ગઇ હતી. હજુ તેનું શરીર જરા અશક્ત જણાતું હતું છતાં તે રોગી જણાતો નહોતો તેની ઉંડી ઉતરી ગયેલી આંખો હવે તેજસ્વી થઇ હતી. હાલના ચાલનાં તેના હાથ પગ કપના નહોતા. તે

પોતાના પિતાની સાથે હર્ષિત વદને ઓલ રમમાં ફરતો ફરતો મહેમાનોનું સ્વાગત કરી રહ્યો હતો. બોલ રમની આસપાસના ઝોરડાઓ શ્રીમંત નરનારીઓથી ચીકાર ભરાઇ ગયા હતા. આર્થરે બધાય મહેમાન પર નજર કરી અને પછી પોતાના પિતાને પૂછ્યું: “પિતાશ્રી ! મી. કલેરંડન કેમ જણાતા નથી ? એમને આમંત્રણ કયું છે કે નહિ ?”

“એટા ! વૃંધ અમીર બોલ્યો: “મી. કલેરંડનને આમંત્રણ કયું છે અને તે પોતાની બન્ને પુત્રીઓ સાથે જરૂર આવશે હું જાતે ગઇ કાલે તેમને ઘેર જઇ તેમને આજે અત્રે પધારવાનો આયત્ન કરી આવ્યો હતો.

“સારું કયું પિતાશ્રી ! એ આપણા કુટુંબી છે આપણે એમના તરફ આજસુધી જે બેદરકારી બતાવી હતી તેથી મને પસ્તાવો થાય છે.”

આ વખતે મી. કલેરંડન ઝોકટેવીયા અને પોલીન સાથે લાં આવ્યો. પોલીન અને ઝોકટેવીયા અલગત સુદર વસ્ત્રોમાં સજ્જ થઇ હતી. તેમને જોતાંજ બધાની નજર તેમના સૈાન્દર્ય પર ચોટી ગઇ. ઝોકટેને આ બે બહેનોની ઇર્ષ્યા આવી. પુરૂષો એક બીજા સાથે આ પરીજનદીઓની ખુબસુરતીની તારીફ કરવા લાગ્યા.

લોર્ડ માર્ચમોન્ટ અને આર્થરે આગળ જઇ ત્રણે જણનું સ્વાગત કર્યું. અભિમાની લોર્ડ માર્ચમોન્ટ તરફથી આવા સન્માનની કલેરંડન કુટુંબે આશા રાખી નહોતી. ઝોકટેવીયા અને પોલીન જાણે પોતાના ધરનીજ કન્યાઓ હોય તેમ આર્થર તેમની સાથે હસી હસીને વાત કરવા લાગ્યો અને મી. કલેરંડનને પોતાના પિતા સાથે વાત કરતો છોડી તે બન્ને બહેનોને બગલમાં લઇ દિવાનખાનામાં ગયો. જતાં જતાં તે બોલ્યો:—“મીમારીને લીધે હું તમને અત્યાર સુધી મળી શક્યો નહોતો તે માટે મને માફ કરજો. હવે હું તમારે લાં આવતો જુતો રહીશ. એટલે બધો આવીશ કે તમે કંટાળા જશો.”

“મી. ઇટન !—”ઝોકટેવીયા માનથી બોલી.

“જો ઓકટેવીયા ! તુ મને મીસ્ટર કહેવાની હોય તો હું તારી સાથે નથી બોલવાનો. આપણે કુટુંબીઓ છીએ. એવા સંબંધીઓમાં વળા માન મર્યાદા શી ?”

“તમારો આભાર આર્થર !” પોલીન બોલી.

“આભાર આભાર કંઈ નહિ ! ચાલો, હવે હું નાચ માટે તમને કોઈ ભાગીદાર શોધી આપુ. હું તદ્દન સાબો હોત તો કોઈને શોધવાની જરૂર પડત નહિ. આવો, આ સોફાપર બેસો. હું હમણાં આવુ છું.”

બન્ને બહેનો આર્થરની સજ્જનતાથી મુગ્ધ થઈ સોફાપર બેસી. આર્થરે ઓકટેવીયા સાથે નૃત્ય કરવાને એક મૃદસ્થ શોધી કાઢ્યો તે તેની ઓકટેવીયા સાથે પીછાન કરાવી દીધી. હવે તે પોલીન માટે જોડીદાર શોધવા નીકળ્યો. ચારે બાજુ નજર કરતાં તેની નજર લોડ ફ્લોરેમલપર પડી. બન્ને મળ્યા. બન્નેએ શેકહેંડ કરી પોલીન પોતાના પ્યારને આર્થરની સાથે આવતો જોઈ અત્યંત પ્રસન્ન થઈ. પણ તે નબળા મનની ન હતી. લોડ ફ્લોરેમલ સાથે આર્થરે તેની પીછાન કરાવી ત્યારે તે તદ્દન શાંત થઈ ગઈ પણ ઓકટેવીયા એ યુવાન અમીરને જોઈ ગભરાઈ ગઈ. બીજાજ પળે તેને વિચાર આવ્યો કે એ બહો ઉમરાવ તેનું કલક કોઈ સમક્ષ પ્રગટ કરવાનો નથી. આવા ખ્યાલથી ઓકટેવીયા પોતાના સાથી સાથે હર્ષપૂર્વક નાચવા ચાલી ગઈ.

“બહાલી !—” ફ્લોરેમલે ધીમે સ્વરે પોલીનને કહ્યું : “આજે તારી સાથે યોગ્ય રીતે પીછાન થવાથી મને કેટલો આનંદ થાય છે તે હું વર્ણવી શકતો નથી. આર્થર યા લોડ માર્યમોટ દ્વારા તારા પિતા સાથે પીછાન કરવાની હું કોશિષ કરતો હતો પણ આર્થરની ખીમારીને લીધે મારી આશા સફળ થઈ નહોતી.”

પોલીન કંઈ ન બોલી. તેણે સ્નેહાળ નજરે ફ્લોરેમલપર એક દૃષ્ટિ ફેંકી. એ મીઠી નજરે લોડ ફ્લોરેમલને હર્ષવેલો કરી નાખ્યો.

“પોલીન ! હું તને મળ્યો ત્યારથી મારું જીવનજ અદલાઈ ગયું છે. તે મારા દીલમા ગાઢ અનુરાગ પેદા કર્યો છે.”

“હા. પણ તે માટે તમને અનુતાપ તો નથી થતો ને ?”

“નહિ. લેશ માત્ર નહિ. પેલી રાતની યાદ આવતાં હવે મને શરમ ઉપજે છે. તેં મને માણી આપી તે માટે હું તારો ઝણી છું”

“છટ ! આવી વાત ન કરો. ચાલો, બાલ રમમાં—”

બન્ને નાયગૃહમાં ગયા. દરેક યુવાન પોતાની સાથીદાર સાથે એવી રીતે ઉભો હતો કે પોલીન અને ફ્લોરેમલની જોડીને ઓક્ટેવીયાની પાસેથી જવું પડ્યું પણ ફ્લોરેમલ જાણે તેને ઓળખતોજ ન હોય તેમ પસાર થઈ ગયો. નાયતી વખતે તેણે પોલીન સાથે તદ્દન વિવેકી વર્તન ચાલુ રાખ્યું અને તેથી નાય જોનારા આર્થર કે ક્લેરંડનને કોઈ જાતની શંકા ઉપજી નહિ. પોલીન સાથેનો નાય પૂરો થયા પછી લોર્ડ ફ્લોરેમલે ઓક્ટેવીયાને પોતાની સાથે નાયવાની વિનંતી કરી. પોલીન આથી ઘણી ખુશ થઈ. ફ્લોરેમલે ઓક્ટેવીયા સાથે નાયતી વખતે તેના ગુપ્ત પ્રેમ વિષે લેશ માત્ર વાત ન કાઢી. તે એટલુંજ બોલ્યો કે પોલીનની રજાથી હવે તે ક્લેન્ડીશ સ્કવેરમાં બન્ને બહેનોને મળવા આવી શકશે. ઓક્ટેવીયા આ વાતથી પ્રસન્ન થઈ.

નાય પછી બધા મહેમાનો ડીનર લેવા બેઠા. ભાત ભાતની સ્વાદિષ્ટ વાનીઓ અને અનેક જાતના શરાબોથી સર્વ તૃપ્ત થયા. ડીનરના ટેબલપર આર્થરની પાસે ઓક્ટેવીયા બેઠી હતી. અને ફ્લોરેમલ પાસે પોલીન બેઠી હતી. ડીનર લઈ બન્ને બહેનો મોટા અમીર ઉમરાવોમાં ફરવાના આ પહેલા લઢાવાથી આનંદ પામતી પોતાના પિતા સથે ઘેર ગઈ અને આ રીતે પાર્ટી પૂરી થઈ.

પ્રકરણ ૪૪ મું.

જીલીયાની ચાસાડી.

આર્થર ઇટન અસાધ્ય રોગમાંથી મુક્ત થયો તેની ખુશાલીમાં લોર્ડ માર્ચમેન્ટના ભવનમાં થયેલી નાચપાટી પછી બીજે દિને સાંજે પેન્નની નવી જૈરી અને પેલા યુદ્ધ લાઇટપ્રુટની પુત્રી જીલીયા મવાલી સ્ત્રીના જેવા મેલાં થેલાં વસ્ત્રો પહેરી ચેક્સ કોર્ટમાં ગઇ. જીલીયાનો આપ અહિં એકવાર રહેલો હતો. વાંચનારને યાદ હશે કે એજ ઘરની બાળુના ઘરમાં બદમાસ મેક્સમેને રેટેમ્પ્ડ મિરોનેટ અને પેન્નને કેદ કર્યા હતા અને એ બંને જણા તે મકાન તોડી જીલીયાના આપના ઘરમાં ઉતર્યા હતા. જીલીયાનો આપ તે વખતે ભરવાની અણીપર હતો અને પેન્ને એજ યુદ્ધના બેદી કાગળો હાથ કરી જીલીયાને પોતાની પત્ની બનાવી હતી.

જીલીયા પોતાના આપના ઘરની બાળુના ઘરમાં ચાને બદમાસોના અડાવાળા ઘર આગળ ગઇ અને તેણે બારણુ ખખડાવ્યું. તરતજ હાથમાં ફાનસ લઇ બ્રીગ્સ બહાર આવ્યો અને ફાનસના પ્રકાશમાં જીલીયાનું મોઢો જોઇ તે તાજુખીથી બોલ્યો: “કોણ જીલીયા ? તું ક્યાથી ? તખીયત કેમ છે ? આવ, અદર આવ.”

જીલીયા બ્રીગ્સની પાછળ ઓરડામાં જઇ બેઠી. પછી બ્રીગ્સ તેના ફાટયા તૂટયા વસ્ત્રો જોઇ બોલ્યો: “તારી હાલત સારી જણાતી નથી: આટલા દિવસ ક્યા હતી ? જરા ચરાબ પીશે ?” તરતજ તેણે જીલીયાને એક પ્યાલી ભરી આપી ને પોતે સુરાદેવીને પેટમાં હોમી પાછો બોલવા લાગ્યો: “તું મને છેલ્લી ક્યારે મળી હતી ? હં હં ! મને યાદ છે. પદર દિવસ પહેલાં તું તારા આપની દફનક્રિયા કરવા આવી હતી ત્યાર પછી તું આજેજ જણાઇ. તે વખતે તું કહેતી. હતી કે તને કોઇનો આશરો મળનાર છે. તારૂં મોઢો પણ ખુશમાં જણાતું હતું તારી આશા ફળી કે નહિ ?”

“અરે ! એ વાતજ જવા દો. મારી બધી આશા ધૂળમાં મળી ગઇ ને હું જોવીને તેવીજ રહી ગઇ. મહેનત મજુરી કરી પેટ ભરવાની ઘણી કોશિષ કરવા છતાં કંઇ ન વળવાથી હું પાછી અહિં

આવી છું.” જુલીયા દુઃખદ અવાજે બોલી. તે પેઞની ધરવાળા થઈ બેઠી હતી એ ખીના ધ્રિગ્સથી તેણે છૂપી રાખી હતી.

“અફસોસ ! બોલ, તારે માટે હું શું કરું ?”

“હું શું જાણુ ? તમે ઘણા જણને ઝોળખો છો એટલે તમે મને ક્યાંક ઠેકાણે પાડશો એવી આશાથી હું અહિં આવી છું. મેગ્સમેન, મેલોઝ વીડો, બેગરમેન, કીચીનગ્રેન્ડ વીગેરે તમારા હાસ્તો છે—”

“એ ખરૂં પણ મેગ્સમેન મારો નોકર થોડો છે ? ઉલટો હું તેનો નોકર છું. તું ધારત તો ક્યારની અમારા મંડળમાં બળી ગય હોત. જાણુ અમે ખરાબ માણસ હોઈએ તેમ તું વર્તતી હતી—” ધ્રિગ્સ બોલ્યો.

“ત્યારે બાપા જીવતા હતા એટલે મને કોઈની જરૂર ન પડે એમ હું સમજતી હતી.” ગરીબડા અવાજે જુલીયાએ જવાબ આપ્યો : “મારી ભૂલ થઈ. મને માફ કરો. હવે તમે કહેશો તેમ કરીશ. હું બહુ દુઃખી છું. મારી પાસે કાણી કોડી નથી ને રહેવાની ચાર શીટ જગા પણ નથી. જો તમે મદદ નહિ કરો તો મારે આપઘાત શિવાય રસ્તોજ નથી.” કહી જુલીયા રોવા લાગી.

“જુલીયા ! રડ ના. અમે જીવતા છીએ ત્યાં સુધી તું ભૂખે મરવાની છે ? હું તો એમ સમજ્યો હતો કે તું શહેરમાં જઈ વેશ્યા બની હશે.”

“વેશ્યા બનવા કરતાં હું મોતને બહેતર ગણુ છું. શું તમે મને એટલી બધી નીચ સમજો છો ? તહિ. નહિ. થેમ્સ નદીના ઉંડા જળમાં ડૂબીને મરી જઈશ પણ એવો પાપી પેશો કદી કરીશ નહિ. હું અહિં હતી ત્યારે અઝણ્યા મરદો સાથે મને સહેલ કરતી જોઈને તમે મને ખરાબ ધારી લીધી હશે. હું રોખીન છું ખરી પણ તેથી હું છેક વેશ્યા બની જઈશ એમ ન ધારતા.” જુલીયા ગુસ્સે થઈ બોલી.

“નહિ. નહિ. તું નારાજ ન થા. આપણે કેવા વીંટી પરના નાંગ છીએ તે તો તું જાણે છે એટલે મને એ વાત સૂઝી આવી. હવે એ વાત જવા દે. બોલ, તારો બાપ કઈ મૂકી ગયો છે કે નહિ ?” ધ્રિગ્સે મુદાની વાત ઉપાડી.

“જેમ તેમ દફનનું કામ ચાલ્યું. હવે એક પાછ પણુ નથી.”

“વારૂ, કાગળ પત્રો ક્યાં છે ?”

“મને તો કંઈ મળ્યું નથી. શોધતા શોધતાં હું હેરાન થઈ ગઈ પણુ સ્ત્રીચરં પણુ ન મળ્યું.” હડે પેટ જીલીયાએ જવાબ આપ્યો.

“ને પેલી ચકચકતી ગીનીઓ ?”

“નખખોદ જાય એ ગીનીનું ! મને તો એકે મળી નથી.”

“અફસોસ ! હું તો ધારતોતો કે ખુટો ચેલીની ચેલી બરી ગયો હશે.”

“મેં આખું ઘર શોધ્યું પણુ કંઈ મળ્યું નથી.”

“કાગળો ગૂમ થયા તે બારી દુ.ખની વાત છે.”

“હાય ! કાગળો મળ્યા હોત તો હું આટલી હેરાન શા માટે થાત ?” જીલીયા પુનઃ રડવા જેવી થઈ બેઠી.

“હવે તમે મને ડેકાણે નહિ પાડો ? શું હું તમને કંઈજ કામની નથી ?”

“તારા જેવી સ્ત્રી અમને ઘણી ઉપયોગી છે પણ અમારે બહુ સાવધાનીથી કામ લેવું જોઈએ”

“ તમે જાણે. હા કે હું વશ્વાસ પાત્ર છું. તમારી કેટલીક વાતો હું જાણુ છું. માગ આપા સાથે તમે નકલી સીકકાનો વેપાર કરતા હતા ને એક્સપરીના બેંકરો સાથે જે ગોઠવણ થઈ હતી તેની પણ મને ખબર છે. આ વાત મેં ડ્રાઈન કહી છે. તમારી વાત જાહેર કરવા પહેલાં હું બારી છાલ કાપી નાખીશ”

“વારૂ, હું તને અમારી ટોળીમાં દાખલ કરું છું. મેંક્સમેન તેથી નારાજ થવાનો નથી. પૂરો વિશ્વાસ રાખી બેસવા લાગ્યો.

“એક્સપરીના બેંકર ! તમે મી. રામસે ને માર્ટીનની વાત કુરો છો ?”

• “હા. તારાથી છૂપાવવાની કંઈ જરૂર નથી. રામસે પંદર દિવસ અથવા આ મહાનમા રહે છે. એ નાસખ સજોગે નદીમાં ડૂબતો ડૂબતો તે રાતે બાર વાગે આહ આવવાનો છે કેમકે એક્સપરીના બેંકરો સાથે આજે અમારી મસજીત થવાની છે.” ટ્રીક્સ જીલીયા પર

જમી ગયો મેગ્સમેન એને “મરીનર્સ આર્મ્સ”માંથી આલું લઇ આવ્યો હતો. ફાસી ઘાટને કિનારે “મરીનર્સ આર્મ્સ” છે તે તે જન્યુ છે ને ?”

“હા. પણ એ ફૂળી કેવી રીતે જતો હતો ?”

“મેગરમેને એને ગીનીઓની લાલચે નદીમાં ફેંકી દીધો હતો પણ સારે નર્ગીએ કોઇ એને બચાવીને “મરીનર્સ આર્મ્સ”માં લઇ ગયું હતું. મેગ્સમેનને એ વાતની ખબર મળતાં તે તેને અહિં લઇ આવ્યો. આ દગા માટે રામ્સેએ મેગરમેનને માફી આપી છે. કારણ કે આપણા શિવાય એવું ટંકુ ચાલે એમજ નથી.”

“તે સાજો થઇ ગયો ?”

“હા. પણ દબ્બુ એક બે દિવસ એને અહિં રહેવું પડશે. માર્ટીન લડનમાં છે. આજે તે અહિં આવવાનો છે ને રાતે અમારી કમીટી મળવાની છે.”

આ વખતે કોઇએ દરવાજો અખડાવ્યો. બ્રીગ્સ ઠાર બોલવા ગયો અને માર્ટીનને જોઇ અજબ થઇ બોલ્યો. “કેમ મીં. માર્ટીન ? કંઇ નવા જૂની થઇ કે શું ?”

માર્ટીન ગુપચુપ અંદર આવ્યો પણ એક અગાણી આંતે જોઈ તે અચક્યો. બ્રીગ્સ તે જોઇ બોલ્યો: “મીં. માર્ટીન ! એ આપણી ટોળીની છે એની સમક્ષ વાત કરવામાં હરકત નથી.”

માર્ટીન ઠંડા પડ્યો ને થાકી ગયલો હોવાથી ઓવરકોટ કાઢી ખુરશી પર બેસી ગયો. “મીં રામ્સે ઉપર છે ?”

“હા. બોલાવુ ?”

માર્ટીને ડોકુ હલાવી હા પાડી. બ્રીગ્સ રામ્સેને બોલાવી લાવ્યો. નીચે આવતાંજ જુલિયાને બતાવી તેણે રામ્સેને કહ્યું: “સાહેબ, આ લાઇટફુટની દીકરી છે. એનાથી કોઇ વાત છૂપાવવાની જરૂર નથી.”

રામ્સે માર્ટીનને ગભરાયલો જોઇ પૂછવા લાગ્યો “શું છે ? તમે બહુ ગભરાયલા લાગો છો ?”

“ગભરાવાનું પુછો છો ? મેં સર રીચર્ડને લાંડનમાં જોયો—” નિરાશા અને ગંભીરતાથી માર્ટીન કહ્યું. એ શબ્દો સાંભળતાંજ રામ્સેના ચહેરા પરનું નૂર ઉડી ગયું: “તેણે સતાવાળાઓ સાથે સલાહ કરી લાગે છે, નહિ તો એને પરહેજ કરવા માટે વોરંટ અને ઇનામ નીકળેલા હોવા છતાં એ શહેરમાં શી રીતે ફરી શકે ?

“અરે ! એની બૈરીએ બધો ભેદ ફેાડી દીધો લાગે છે.” માર્ટીન ગભરાઇને બોલ્યો.

“નહિ. નહિ. એ વિષે તો નિશ્ચિત રહો. હું કસમ ખાઇને કહું છું કે મારી માથુક મને કદી ફસાવવાની નથી એ સારે નસિબે બચી ગઇ છે ને થોડા દિવસમાં સાજી થઇ જશે.”

“તમે શું બકો છો ? એ તો મરી ગઇ” માર્ટીન બોલ્યો.

“મરી ગઇ ? ક્યારે ? તમને કેમ ખબર પડી ?” રામ્સેના રામ મરવા લાગ્યા

“પરમ દહાડે રહવારે લેડી સ્ટેમ્ફર્ડ મરી ગઇ. આજના છાપામાં એ ખીના પ્રગટ થઇ છે.”

“ત્યારે મરતી વખતે તેણે બધા પાપોને એકસર કરી દીધો હોય એ સંભવીત છે અફસોસ ! મેં એને બધી વાત કહીને નકામી બલા વહેારી લીધી. હશે. હવે ડરવાથી કંઇ વળવાનું નથી. તમે સર રીચર્ડને ક્યાં જોયો ? તે લાંડન આવવાની ખબર તમને શી રીતે મળી ?”

“મેં મારી આંખોએ એને જોયો છે. બ્લેકમેન સ્પીટના એક હોટલમાં બેસી મેં લેડી સ્ટેમ્ફર્ડના મરણની ખબર વાંચી ને ત્યાંથી બહાર નીકળતાં સર રીચર્ડને સેન્ટ જેમ્સ ચર્ચની પાસેના એક મકાનમાં જતો જોયો. તેની મારા પર નજર પડી નહોતી. તે ઘરમાંથી બહાર નીકળે છે કે નહિ તે જાણવા માટે હું થોડીવાર થોબ્યો પણ તે બહાર ન નીકળ્યો. તેને જોતાંજ આપણા પર આક્રમ આવવાનો સંભવ છે એમ ધારી હું તમને ચેતાવવાને અહિં ફોડી આવ્યો.”

“કંઇ શીકર નહિ. એ તે ઘરમાં રહેતો હશે ને નહિ રહેતો હોય તો એ તે મકાનમાં આવતો જતો હશે.” રામ્સે અર્થસૂચક નજરે માર્ટીન તરફ જોઇ બોલ્યો.

“સાહેબ !” બ્રીગ્સ વચ્ચે બોલ્યો: “તે એ મકાનમાં રહે છે કે નહિ તે જાણવાની ઘણી જરૂર છે. વળી તેની સાથે કેટલા જણ રહે છે તે જાણવાની પણ આવશ્યકતા છે.” પછી જરા ધીમે અવાજ કરી તે બોલ્યો: “કેમકે આપણે અચાનક એ મકાનમાં ધુસી જઈશું તે કામ જલદી સિધ્ધ થઈ જશે. કેમ?”

“હા. તમારી યુક્તિ સારી છે. પણ એવી ખાત્રી કેણુ કરી આવે?”

“જુલીયા ! તું આ કામ કરી શકશે?” જુલીયા તરફ ફરી બ્રીગ્સે પૂછ્યું.

જુલીયા સમડી પર જૂકીને તાપી રહી હતી અને જાણે તેમની વાત સાંભળતીજ ન હોય એવો ડોળ કરી રહી હતી. વસ્તુતઃ તે એકે એક બોલ લક્ષ્ય પૂર્વક સાંભળતી હતી. બ્રીગ્સનો અવાજ સાંભળી તે બોલી “મને બોલાવો છો?”

“હા. તારે હજણાં એક કામ કરવું પડશે.” કહી બ્રીગ્સે તેના હાથમાં ગાડી બાડાના પૈસા મૂક્યા. “એક ગાડી કરી તું સીધી બ્લેકમેન સ્ટ્રીટમાં જા. મી૦ માર્ટીન તને કહે ને ઘરમાં જઈ સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડ ત્યાં રહે છે કે નહિ તથા તે મકાનમાં બીજા કેણુ કેણુ છે તેની માહિતી લઈ આવ.”

“ઓહો! એમાં શું ઘાડ મારવાની છે? મી. માર્ટીન! એ મકાન ક્યાં છે? તેનો નંબર શો?”

માર્ટીન તેને તે મકાનનો પતો લખી આપ્યો.

“રાતે બાર વાગા પહેલાં પાછી આવી રહેજો.” બ્રીગ્સે જુલીયાને સૂચના કરી.

“વાઈ” કહી જુલીયા “ટાવર હીલ” પર ગઈ ને ત્યાંથી ગાડી બાડે કરી લંડન બીજ વટાવી બ્લેકમેન સ્ટ્રીટની પાસેના મકાનમાં જઈ પહોંચી. પેજ જુલીયા સાથે આજ મકાનમાં રહેતો હતો.

પ્રિય વાંચનાર, જુલીયા બહુમાસોને જાળમાં ફસાવવાની યુક્તિ રચી રહી છે તેનું પરિણામ શું આવે છે તે જાણ્યા વિના તને ચાલશે? આવા તો કંઈ કંઈ ભેદો આ વારતામાં નજરે પડશે.

પ્રકરણ ૪૪ મું.

પોલીસ ઓફીસ.

દિવાનખાનામાં જીલીયા ગઇ ત્યારે તેનો ધણી પેજ સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડ સાથે ખાનગી વાતચીત કરવામાં નિમગ્ન થઇ ગયો હતો. જીલીયાને જોતાં અને ચૂપ થઇ તેના તરફ આગુર નઝરે જોવા લાગ્યા. જીલીયા ઓવરકોટ ઉતારી હસતી હસતી બોલી: “ફતેહ ! ફતેહ ! બધા બદમાસો આજે જલમાં રાત ગાળશે. રામ્સે ને માર્ટીનના હાથમા પણ એડીઓ પડશે.”

“શાબાશ મીસીસ પેજ ! પણ તમે ખાત્રીથી કહી શકો છો કે બદમાસો આજેજ હાથમાં આવશે ? તમે તેમને માટે કેવી જાળ ખીંછાવી છે ?” સર રીચર્ડે પૂછ્યું. તેના વદન પર ગમગીનીની લાગણી હતી અને તેણે તેની પત્નીના મરણના શોકમાં કાળા વસ્ત્રો પહેર્યા હતા.

“એ બધું મને ન પૂછો. મેં એકવાર કહ્યું હતું કે હું કોઇ પણ રીતે બદમાસોમાં મળી જઈ એવી છું. હું ત્યાં એસીને વાત કરતી હતી એવામાં માર્ટીન આવી લાગ્યો—”

“મેં પણ તેને લાંડનમાં જોયો હતો. મીં પેજ ! એક્સપ્રીમાં જે ખબર મળી હતી તે સાચી નીકળ્યો ?”

“હા.” પેજે ટૂંકમાં પતાવ્યું.

“આજના છાપામાં લેડી સ્ટેમ્પર્ડના મરણની ખબર વાંચીને માર્ટીન એ વાત રામ્સેને કહેવા માટે ઓફીસને ત્યાં આવ્યો હતો.” જીલીયાએ વાત આગળ ચલાવી. “તમારી સ્ત્રીએ તમને મરતી વખતે કંઈ ગુપ્ત વાત કહી દીધી હશે એવી ધારણાથી બનેના મૌતીઆ મરી જાય છે.”

“સ્વભાવિક છે. તમે જાણો છો કે મારી સ્ત્રી મને બધી ખીના કહીને સ્વર્ગવાસી થઇ હતી.”

“આજે માર્ટીન તમને આ મકાનમાં દાખલ થતા જોયા હશે

તેથી તમે અહિં રહો છો કે અહિં કોઇને મળવા આવો છો તેની તપાસ કરવા માટે મને જાણસુસ તરીકે મોકલવામાં આવી છે.”

“વાહ ! પછી ?”

“આજે મધરાતે મેગ્સમેન, મેગરમેન, ગેલોઝ વોડે, ફરોટી પોલ, રામસે અને માર્ટીનની એક સભા મળશે અને મને એક બે વાત પરથી એવો શક ઉપજ્યો છે કે એ સભામાં તમારે ખૂન કરવાની ચર્ચા થશે.” જુલીઆએ વાત પૂરી કરી.

“જોઇએ પ્રભુ શું કરે છે ? હવે મને વિશેષ નિરાશ થવાનું કારણ નથી. મારી આગલી મીલકત તો પાછી મળશે પણ મારી આજરને નિષ્કલંક કરવા માટે મારે પુરાવા રજૂ કરવા પડશે.”

“તમારું ચારિત્ર્ય એની મેળે નિષ્કલંક થઈ જશે.” પેન્ડે હિમ્મત આપી. “ખીજું કંઈ કહેવું છે ?”

“હા. બાર વાગ્યા પહેલાં મારે એકવાર બદમાસોને રિપોટ આપવા જવું પડશે.”

“વહાલી ! હવે હું તને ત્યાં મોકલવા આગતો નથી.”

“ત્યાં મને શાનો ડર છે ? હું ત્યાં જઈશ તો બદમાસોને ગીરફતાર કરાવવામાં ઘણી ઉપયોગી થઈ પડીશ.”

“એ વાત અમલે પર છોડ. ચાલો, આપણે બોસ્ત્રોટમાં જઈ અમલેને મળીએ. સર રીચર્ડ ! તમારો શો વિચાર છે ?”

“આજે રહવારે હું મેજસ્ટ્રેટને બધી બીના કહી આવ્યો છું. તેમણે મને એક કોન્સ્ટેબલ સોંપ્યો છે અને તેને મારા કહેવા પ્રમાણે કરવાની આજ્ઞા કરી છે.”

“તે એજ માણસ પીટર અમલે ! એ બદમાસોને જાળમાં પકડવામાં ઉસ્તાદ છે. ચાલ, જુલીયા, કપડાં બદલી નાખ.”

“નહિ. મારા ગંદા વસ્ત્રોને લીધે તો હું બદમાસોના દળમાં ભળી શકી છું. હમણાં નવા વસ્ત્રો પહેરવાની જરૂર નથી.”

“ચાલો ત્યારે વખત બરબાદ કરવાની જરૂર નથી”

તરત ત્રિપુટી તૈયાર થઇ અને ગાડીમાં બેસી ત્રણે જણ પોલીસ ઓફીસ પર ગયા. ત્યાં જઇ સર રીચર્ડે ગુપ્ત દ્વાર ખખડાવ્યું ખુદ અમલે દ્વાર ખોલવા આવ્યો અને સર રીચર્ડેને પીછાની ત્રણે જણને અંદર લઈ ગયો. ઓરડામાં સગડી પાસેના ટેબલ પર શરાબની બાટલી પડી હતી. અને અમલેના હાથમાં ચીરટ હતી. તેણે ત્રણે જણને બેસવાની ઇસારત કરી ને પછી મુલાકાતનું કારણ પૂછ્યું,

“મી. અમલે !” પેન્ને વાત શરૂ કરી : “આજે તમને અમર થવાની સેનેરી તક છે. આજે જો તમે ધારે તો મેગ્સમેન, ક્રીગ્સ, રામસે, ગેલોઝવીડો, માર્ટીન વિગેરે બધા નામચીન બદમાસો તમારી બળમાં માછલીની પેઠે ફસી જશે.”

“તેઓ આજે શું કરવાના છે ?”

“મધરાતે સર રીચર્ડના ખુન માટે મશગલ કરવાના છે. અને આ મારી સ્ત્રી રાતે ત્યાં જવાની છે.” પેન્ને જુલ્મીયા તરફ જોઇ કહ્યું.

“મીસીસ પેન્ન ! તમે ત્યાં જઇ શું કરશો ?”

“બદમાસ માર્ટીને સર રીચર્ડને મારા મકાનમાં દાખલ થતા જોયા હતા તેથી મને જાસુસી કરવા મોકલી છે. હવે જો હું ત્યાં જઈને એમ કહું કે સર રીચર્ડ ત્યાંજ રહે છે અને થોડાક જણને ગુપ્તરૂપે એ મકાનમાં દાખલ કરી દેવાની કબુલાત આપું તો તેઓ જરૂર મારી સાથે આવશે ને પછી તમે તેમને પકડી લેજો.” જુલ્મીયાએ જવાબ આપ્યો.

“એમ નહિ. બધા બદમાસોનું એક સાથે કામ નથી.”

અમલે બોલ્યો : “મીસીસ પેન્ન ! તમે ત્યાર વ્હગા પહેલાં ત્યાં જાઓ. ત્યાં જઇ એવી ચાલાકીથી વાત કરો કે આજે રાતેજ ખુન કરવાને

કેટલાક જણ નીકળી પડે. કંઈપણ બહાનું કરી તમે તેમની સાથે રહેજો. રસ્તામાં મારા માણસો તેમની ખબર લેશે. હું ચેકર્સ કોર્ટ પાસે સંતાઈ રહીશ અને તમે થોડાક જણને લઈ નીકળી જશો પછી બદમાસોના ઘર પર હુલ્લો કરી બાકીના બદમાસોને પકડી લઇશ.”

“વાર.”

“જાઓ ત્યારે દશ વાગ્યા.”

જુલૈયા તૈયાર થઇ. અમલે તેને દરવાજાની બહાર મૂકી આવ્યો અને મખસ નામના કોન્સ્ટેબલને બોલાવી આજની બાજુ અથથી ઇતિ સૂધી સમજાવી દીધી. પેજ અને સર રીચર્ડ પણ આ સાહસમાં ભાગ લેવા તૈયાર થયા.

બધી ગોઠવણ કર્યા પછી પીટર અમલે શરણની પૂજા કરવા લાગ્યો અને દારૂની લહેરમાં પોલીસના પરાક્રમો ગાવા લાગ્યો. સર રીચર્ડ અને પેજને તેણે ખબર આપી કે પેલો મખસ નામના કોન્સ્ટેબલે છ વર્ષ પહેલાં પોતાની સ્ત્રીને નદીમાં નાખી દઇ પોતાના પુત્રનું ગળું કાપી નાખ્યું હતું. તેના કેસમાં તાજની જૂલ ઓટલી થઇ કે તેની સ્ત્રીનું નામ મેરી લખાયું હતું જ્યારે ખરું નામ મેરીઆ હતું ખુનની જગ્યા “લેમ્બેથ” ગણાવી હતી પણ જે જગ્યાએ ખુન થયું હતું તે મકાનનો અરધો ભાગ લેમ્બેથમાં ને અરધો સાઉથ પાર્કમાં આવ્યો હતો. આથી કોર્ટે તેને છોડી દીધો હતો અને બાર પછી એ ખુની પોલીસ કોન્સ્ટેબલ બન્યો હતો.

આવી આવી વાતોમાં સાડા દશ થયા અને પીટર અમલે બદમાસોને પકડવા જવા તૈયાર થયો તેણે એક મોટો ઓવર કોટ પહેરી લઇ તેમાં બે પીસ્તાલો અને એક છૂરી છૂપાવી દીધી. હાથમાં જાડી સોટી લીધી અને પછી પેજ અને સર રીચર્ડને સાથે લઇ તે એક ગાડી બાંહે કરી મેદાને પડ્યો.

પ્રકરણ ૪૬ મું.

ખુનની તૈયારી.

રાતે બાર વાગવાને થોડીકવાર હતી. ચેક્સકોર્ટવાળા બદમાસોના મકાનમાં મેગ્સમેન, બેગરમેન, જેલોઝ વીડો, બ્રીગ્સ, માર્ટીન અને રામ્સે કંઈ ગુપ્ત મસલત કરી રહ્યા હતા. રામ્સેને ટેમ્સ નદીમાં ફેંકી દેવાનો ફગો કરનાર બેગરમેન સાથે તેણે લાચારીથી સલાહ કરી નાખી હતી કેમકે બદમાસ રામ્સેને આ મવાલીઓ સિવાય આલે તેમ નહોતું.

“જુલીયા લાઈટફુટ પાછી ન આવે ત્યાં સુધી કંઈ ચમ શકે એમ નથી. બ્રીગ્સ ! એ અહિં આવી ગઇ તો આપણું કામ ઘણું મહેતું થઇ ગયું હો !” બદમાસોની આ સલાનો પ્રમુખ મેગ્સમેન બોલ્યો.

આ પણ બારણું ખખડ્યાં.

“લો જુલીઆ આવી પહોંચી.” બ્રીગ્સ બોલ્યો અને બારણા ખોલવા ગયો.”

“શુ ખબર છે ?” રામ્સે તરત બોલી ઉઠ્યો.

“સર રીચર્ડ રોમ્ફર્ડ તેજ મકાનમાં રહે છે. એ કાલેજ એ મકાનમાં આવ્યો પણ હમેશાં ત્યાં રહેવાનો નથી. મેં નોકરી શોધવાને બદલે મકાનવાળી બાઈ સાથે વાતચીત કરી અને જુહું ઠેકાણું આપી મને નોકરીની જરૂર છે એમ કહી મેં તેને મળવાનો વાચદો કર્યો છે.” જુલીયા બેધડક બોલી ગઇ.

“સારું કર્યું” કહી જેલોઝ વીડો—નીચ મેગ્સમેનની માશૂક ચિહ્ન હાસ્ય હસી.

“હુ ઉભી હતી એટલામા સર રીચર્ડ બહાર ચાલ્યો ગયો. તે લાંબો ને કઠાવર માણસ છે. મ્હો સુંદર અને ગંભીર છે. પગમા ડુસીઅન બુટ પહેરે છે—” જુલીઆ આગળ બોલવા લાગી.

“એજ એજ ! હવે એ બદમાસ આપણા હાથમાંથી છટકવાનો નથી.” માર્ટીન વચ્ચે બોલ્યો.

“બહાર આવી તેણે ધરવાળી પાસે મુખ્ય દરવાજાની ચાવી માગી કહ્યું કે તેને બે સ્ત્રીની પોલીસ ઓપીસમાં જરૂરી કામ હોવાથી રાતે ત્રણ વાગ્યા સુધી તે આવવાનો નથી...”

“એ હવે આપણી સાથે લડાઈમાં ઉતરવા માગે છે. વાડ પછી?” રામ્સે બોલ્યો.

“મકાનવાળી તેને ચાવી આપવા ગઈ પણ અચાનક તેના હાથમાથી ચાવી પડી ગઈ અને ક્યાંક સરકી ગઈ હતું ચાવી શોધવા લાગી. મને ચાવી મળી ગઈ પણ તે ગુપ્ત્યુપ સંતાડી દઈ હતું ચાવી શોધવાનું બહાનું કરવા લાગી આખરે ચાવી ન મળી ત્યારે મકાનવાળીએ નિરાશ થઈ સર રીચર્ડને કહ્યું કે તે રાતે આવશે ત્યાં સુધી તે જાગતી રહેશે. આ પરથી તેનો ઉપકાર માની મને ચાવી શોધવાની મહેનત માટે અરધો કાઉન ઇનામ આપી સર રીચર્ડે ચાલ્યો ગયો—”

“વાહ! તું તો બડી ઉસ્તાદી કરી આવી. ચાવી ક્યાં છે?” મેગ્સમેન ખુશી થઈ બોલ્યો,

“આ રહી.” કહી જીલીયાએ ગાઉનમાથી ચાવી કાઢી મેગ્સમેનના હાથમાં આપી.

“એ મકાનમાં કેટલા માણસ રહે છે?”

“હમણા તો એકલી ધરવાળી છે. નોકર ચાકર પણ નથી.”

“સોના કરતાં પીળું! ખાંસ, મેગરમેન, જીલીયા અને હું ત્યાં જઈ કામ પૂરું કરી નાખીશું. જીલીયા મકાન બતાવશે, ચાવીથી ઘરમાં દાખલ થઈ શકાશે, મકાનવાળીના હાથ પગ બાંધી તેને એક ઓરડામાં કેદ કરતાં વાર લાગવાની નથી. રાતે સર રીચર્ડ આવી બારણાં ખખડાવશે ત્યારે જીલીયા નવી દાસીનો ઢોંગ કરી દ્વાર ખોલશે ને સર રીચર્ડ અંદર આવતાંજ અમે તેને જહન્નમમાં મોકલી દઈશું” મેગ્સમેને ખુની બાજી ખુલ્લી કરી નાખી.

“ત્યારે તમે પાછા ફરો ત્યાં સુધી હું અહિંજ રહું ?” ગેલોઝ વીડોએ પૂછ્યું.

“હા અને આ ગૃહસ્થો પણ અહિંજ રહેશે. અબરાહમ પર શરાબની મોટલો પડી છે તે પીને મઝા કરજો. ચાલો, હવે વખત ગૂમાવવામાં સાર નથી.” મેઝમેન બોલ્યો. અને ગજવામાંથી બે પીસ્તોલો કાઢી તે બરેલી છે એવી ખાતરી કરી લીધી. બેગરમેને પણ પોતાની પીસ્તોલો તપાસી લીધી. બીજા મોટા ઓવરકોટમાં પોતાની રિવોલ્વર છુપાવી દીધી. આ બચકર શસ્ત્રો જોઈ જુલીયા કંપી ગઈ. બે તેની ચાલ્યાણ જાહેર થઈ ગઈ તો આજ પીસ્તોલો તેનો જાન લેશે એવો ભય પેદા થતાં તે કંપી ગઈ. તેના કંપ પર ગેલોઝ વીડોની નજર કરી પડી તે જુલીયા તરફ તીક્ષણ નજર કરી બોલી: “જુલીયા ! ડર લાગે છે ?”

“નહિ.” જુલીયા હિમ્મતથી તેની સામે જોઈ બોલી.

“લીજી ! શું છે ? મેઝમેને પૂછ્યું.

“કંઈ નહિ. કોણ જાણે કેમ જુલીયા મથથી કંપી ઉઠી હતી.” ગેલોઝ વીડોએ જવાબ આપ્યો.

“હું કંપી ગઈ ? ક્યારે ? અને માની લો કે મને કંપ થયો હોય તો તેથી શું થઈ ગયું ? આ પીસ્તોલો આજે કેવું ભયંકર કામ કરી આવશે એવા ખ્યાલથી કંપ થાય એમાં કંઈ નવાઈ છે ?” જુલીયા ગુસ્સે થઈ બોલી. આ સાંભળી ગેલોઝ વીડોનો સદેહ નષ્ટ થઈ ગયો. તે જુલીયાની પાસે જઈ બોલી: “જુલીયા ! મેં તને અન્યાય કર્યો તે માટે હું દિલગીર છું. મને લાગ્યું કે કોઈ ખાસ કારણથી તું ડરી ગઈ હશે.”

“જો તને મારા પર શક હોય તો તુંજ સર રીચર્ડની દાસી બનીને આ કામ કરવા શા માટે જતી નથી ? હું આટલું કામ કરી આવી તેની શાખાથી તો ઘેર ગઈ પણ અહિં તો ઉલટી મારી બાલેથી થાય છે. હાથમાં માખણ જાય ને વહુ પુવડ કહેવાય એવું શા માટે જોઈએ ?” જુલીયા પોતાનો લાગ જોઈ વધુ ગુસ્સે થઈ બોલી.

“જવા દો એ વાત—” મેગ્સમેનનો કરડો અવાજ સંભળાયોઃ
 “તમે બને લડો એ ઠીક નથી. લીજી ! તારું દીલ હમણાં હમણાં
 બહુ શંકીલું થઇ ગયું છે ને જુલીયા ! તું શા માટે ડરે છે ?”

“હું તો કંઈ ડરતી નથી.” જુલીઆ બોલી.

“એક વાર પેલા પેજની વાત યાદ કરો પછી મને કપકો આપજો.
 ગમે તેમ હોય પણ મને હવે જુલીયા પર શક રહ્યો નથી.” ગેલોઝ
 વીડો બોલી.

“હું પણ હવે તમારા પર ગુસ્સો કરતી નથી. મીસીસ વોરન !
 આવો, શેક હેન્ડ કરો,” કહી જુલીયાએ ગેલોઝ વીડો સાથે હિમ્મતથી
 સ્થિર હાથે શેકહેન્ડ કરી. ગેલોઝ વીડોની થંકા હવે તદ્દન નાબુદ થઇ
 અને મેગ્સમેન, બ્રીગ્સ, બેગરમેન અને જુલીયા એક એક પ્યાલી
 શરાબ ઉડાવી, સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડનું ખૂન કરવા માટે પહાર નીકળ્યા.

પ્રકરણ ૪૭ મું.

બદમાસો ગીરફતાર.

ઘોર અંધારી રાત હતી. મુશળધાર વરસાદ વરસતો હતો. રસ્તા બચકર થઇ ગયા હતા. આ પરથી જુલીયાને લાગ્યું કે આવી વખતે પોલીસના માણસો ગમે ત્યાં છૂપાયલા હશે તોપણ બદમાસોના પગલાંનો અવાજ સાંભળતાંજ તેઓ તેમના પર તૂટી પડશે. બ્રીગ્સ અને બેગરમેન જરા આગળ ચાલતા હતા. તેમની પાછળ જુલીયા મેગ્સમેનની સાથે ચાલતી હતી. કોઇ કંઇ ખોલતું નહોતું. તેઓ ગલીને નાકે ગયા અને સાથી બીગ્સ રસ્તા પર ફરવાની અણી પર હતાં એજ પળે અચાનક ચાર કોન્ટ્રેબોલો બ્રીગ્સ અને બેગરમેન પર તૂટી પડ્યા. બદમાસોને સામા થવાની તક પણ ન મળી. બંને મવાલીઓ પોલીસના હાથમાં ગીરફતાર થયા.

“હો, બદમાસ !” કહી મેગ્સમેને જુલીયાની સામે પીસ્તોલ ધરી. પણ તે પ્રથમથીજ સાવચ હતી આગળ ચાલતાં બે બદમાસો પર હુમલો થતાંજ તે પાછળ હસી ગઇ હતી. મેગ્સમેન તેને જમને હવાલે કરે તે પહેલા મજસે પાછળથી આવી મેગ્સમેનને-લડનના મવાલીઓના સરદારને પકડી લીધો અને બીજા માણસે આવી તેના હાથ બાંધી લીધો. મેગ્સમેન લાયાર થઇ ગયો પણ તે દાદાઓનો દાદો હતો. જમીન પર સૂઇ જઇ તે કોન્ટ્રેબોલોને બે ત્રણ લાત મારી પણ તેમા તેનું કંઇ વળ્યું નહિ. કોન્ટ્રેબોલોએ તેને સડેલાઇથી સીધો કરી નાખ્યો. થોડેક દૂર એક ગાડી ઉભી હતી. પોલીસે બ્રીગ્સ અને બેગરમેનને ક્યારનાએ ગાડી પર ચઢાવી દીધા હતા. મજસ મેગ્સમેનને લઇ ગાડીમા બેઠો અને બદમાસો તરફ જોઇ કરડા અવાજે બોલ્યો. “જો જરા હાલ્યા ચાલ્યા તો આ પીસ્તોલથી ખોપરી તોડી નાખીશ.”

†

• બીજી પળે ગાડી કેદખાનાને રસ્તે ચાલવા લાગી.

+

+

+

ત્રણ મવાલીઓને કેદખાના તરફ જતા છોડી આપણે હવે “થેક્સ કોર્ટ” માં બદમાસોના અડામાં થું બન્યું તે જોઈએ. મેક્સમેન ગયા પછી જેલોઝ વીડોની છાતી ધડકવા લાગી. તેની ડાબી આંખ ફરકી રહી. તે ગભરાઈ, તેને આ બધી અપશુકનની નિશાની જણાઈ. જુલ્મીઆનો તેને જેમ જેમ વિચાર આવતો ગયો તેમ તેમ તેના આગ્રહ સાથે દગાખાજ થઈ એવી શકા પ્રબલ થતી ગઈ. તેના ચિંતાતુર અહેસો જોઈ રામ્સે બોલ્યો “તમે ઉદાસ કેમ છો?”

“તમે શા માટે અહિં આવ્યા? તમારું કામ તમે તમારે હાથેજ કેમ ન કર્યું?” જેલોઝ વીડો જરા ગુસ્સે થઈ બોલી.

“તમે ગુસ્સે શા માટે થાઓ છો? તમને શાનો ડર લાગે છે?” માર્ટીન જાણે તે બદમાસ બહાને પટાવતો હોય એવા અવાજે બોલ્યો.

“મને જુલ્મીઆનું વર્તન ખટક્યા કરે છે. હું એ લોકોની પાછળ જવા માગુ છું. મને લાગે છે કે મારી શકા ખોટી છે તોપણ—” અચાનક આ બીના સાંભળી રામ્સેનું શરીર ધ્રુજી ગયું. તેને એમ લાગ્યું કે જો આ બક્ષા અહિંથી ચાલી જશે તો અમે એજ જણ રહી જઈશું અને પોલીસ કદાચ અમને ગીરફતાર કરી ભેગો. આવા વિચારથી તે બોલ્યો “અમે પણ તમારી સાથે આવીશું. તમારી પાસે કંઈ હથિયાર છે?”

“નહિ. તમારી કંઈ જરૂર નથી. તમે મારી સાથે હશે તો નકામી પીડા થશે. તમે અહિંજ રહેજો.” જેલોઝ વીડો જાણે દુકમ કરતી હોય તેમ બોલી.

“હીક,” માર્ટીન બોલ્યો.

“જુઓ, જે કંઈ દગો હશે તો તુરત માણુમ પડી જશે. હું ચાર પાંચ મીનીટમાંજ પાછી આવીશ”

તરત બદમાસ મેક્સમેનની માથુફ લીજી અથવા જેલોઝ વીડો ધરમથી બહાર નીકળી તે ગલીને નાકે ગઈ. તે ત્યાં પહોંચી ત્યારે તો કેન્સ્ટેબલો બદમાસોને ગીરફતાર કરી આપ્યા ગયા હતા. જેલોઝ

વીડો ઝડપથી માર્ગ કાપવા લાગી. તે આંખ ફાડી ફાડીને જોવા લાગી પણ કંઈ જોઈ શકી નહિ. થોડેક દૂર ગયા પછી તેને કાને કોઈના ઝડપી પગલાંનો અવાજ સંભળાયો. તરત તે એક જગ્યાએ ધૂપાઈ ગઈ. બીજી પળે એક સ્ત્રી તે રસ્તાપર આવી, જુલીયા બદમાસોને પકડાવી પેજ, સર રીચર્ડ અને ગ્રમલેને શોધતી હતી. અધાર હોવા છતાં ગેલોઝ વીડોની બીજાડી જેવી આંખો જુલીયાને પીછાની શકી. બીજી પળે તેનો હાથ જુલીયાના ખભાપર પડ્યો અને તે કરડા સ્વરે બોલી. “ક્યાં જાય છે?”

જુલીયા સ્તબ્ધ થઈ ગઈ. તે કંઈ બોલી શકી નહિ.

“છે શું? તું એકલી કેમ છે? બોલ, જલદી બોલ” બક્ષા ગુસ્સાથી બોલી.

“એ વાતો પૂછવાની તારે કંઈ જરૂર નથી.” કહી જુલીયા જીવ લાંબો નાહી. ગેલોઝ વીડો તેની પાછળ પડી. થોડે દૂર જતાં તેણે જુલીયાને પકડી પાડી અને વિકરાળ અહેરે તે બરાડી: “જલદી બોલ; નહિ તો તારો જીવ લાંબા.”

જુલીયા પણ જેવી તેવી નહોતી. તે સામી થઈ. બને સ્ત્રીઓ જીવપર આવી લડવા લાગી. એજ પળે ત્યાં ગ્રમલેની ટોળા આવી લાગી. જુલીયા જમીનપર પટકાઈ પડવાથી ચીસ પાડી રહી હતી. પેજ તેનો અવાજ ઝાળખી પહેલો દોડી આવ્યો. “કાણુ છે?”

“શંક! તેં દગો કર્યો” જુલીયાનું માથું પથ્થરપર પછાડી આટલા શખ્તો બોલી ગેલોઝ વીડો બાગી ગઈ. ગ્રમલેએ તેને પકડી પણ ખુબ જોર કરી તે તેના હાથમાંથી છટકી ગઈ. કોન્ટેન્ટો તેની પાછળ પડ્યા પણ આ બંધાના પગમાં હમણાં વીજલી આવી હતી.

આ બાબતુ પેજ જુલીયાને સંભળવા લાગ્યો. માથામા જખમ થવાથી તે થોડીકવાર ચૂપ પડી રહી પણ થોડીવારમાં શુદ્ધી આવી તેણે પેજને કહ્યું. “મેન્સમેન, ફ્રીગ્સ ને બેગરમેન ગીરફતાર થયા છે.”

ગ્રમલે આ સાંભળી મલકાયો.

“હવે વિલપ કરવામાં સાર નથી, ચાલો, આપણે બદમાસેના મકાનપર હલ્લો કરીએ.” સર રિચર્ડ બોલ્યો.

“ચાલો.” અમલેએ કહ્યું.

બ્રીક્સ જે મકાનમાં રહેતો હતો અને જ્યાં પેજ તથા સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડને કેદ કરવામાં આવ્યા હતા તે મકાન આગળ પોલીસ જઇ પહોંચી. દ્વાર ખખડાવવામાં કંઇ સાર નથી એમ ધારી અમલેએ જોરથી લાત મારી દરવાજો તોડી નાખ્યો. તરત પોલીસ અંદર ધુસી. માર્ટીન અને રામ્સે પોલીસને જોઇ આશ્ચર્ય થઇ ગયા. અને તરતજ ગીરફતાર થયા.

“જો કંઇ બકબક કરશો તો તે તમારી વિરુદ્ધ પુરાવા તરીકે રજુ થશે. ચુપચાપ ચાલો.” અમલેએ બંને કેદીઓને હુકમ કર્યો.

“ચાલો. પણ કૃપા કરી અમને ગુપચુપ લઇ જાઓ.”

“વાર.” કહી બંને જણે હાથ કડી પહેરી લીધી.

“સર રીચર્ડના કાનમાં એક વાત મને કહેવા દેશો?” માર્ટીન દીન બવાજે અમલેને અરજ કરી.

“નહિ.” પોલીસ અમલદાર બોલ્યો.

“હું પણ વાત કરવા માગતો નથી.” સર રીચર્ડે કહ્યું.

આ વખતે ગેલોઝ વીડોને પકડવા ગયલા કોન્ટેબલો પાછા આવ્યા. તેમણે એક જણ બોલ્યો: એ તો નાસી ગઇ.”

“જવા દે, એના બધા સાથીઓ ગીરફતાર થયા છે.” કહી અમલે હસ્યો અને આખું સરહસ ખુદાર નીકળ્યું. આ ધરમાં ચમલી ધાંધલથી આસપાસના લોકો ભગી ગયા હતા અને અનેક જણ તમાસો જેવા બેગા થયા હતા. રામ્સે અને માર્ટીનને નીચી મુડીએ પોલીસ સાથે જવું પડ્યું. પ્રેક્ષકો જતજતની વાત કરવા લાગ્યા,

“કોન્ટેબલ ! કેટલા જણ પકડાયા ?” એક જણે પૂછ્યું.

“પાંચ” અમલે બોલ્યો.

“અધા ફાંસી જશે?”

“હા.”

“તો તે: ઘણી મઝા પડશે.” પેલો માણસ બોલ્યો: “ઘણા દિવસ થયા ફાંસી જેવાની તક મળી નથી. એકી સાથે પાંચ જણને ફાંસીએ લટકતા જેવાનો દેખાવ મજેદાર થઈ પડશે.”

પોલીસ આરોપીઓ સાથે ચાલી ગઈ અને ગલીના નાકા પર ઉભેલી ગાડીમાં બેસી અધા કેદખાના તરફ ગયા. પેજ બુલીયા અને સર રીચર્ડ સાથે પોતાના મકાન પર ગયો અને આ રીતે બદમાસો ગીરફતાર થયા. પણ તેઓ કેદમાં રહેશે ખરા? તેમને સજા થશે ખરી? નાસી છૂટેલી ગેલોઝ વીડો પોતાના આશકને ફાંસી પર લટકવા દેશે? આ સવાલોના કેવા વિચિત્ર ભેદભર્યા જવાબો મળે છે તે હવે પછી જણાશે.

પ્રકરણ ૪૮ મુ.

રગમાં ભંગ.

જે રાતે બદમાસે ગીરજતાર થયા સાર પછીના પ્રભાતે આઠ વાગે પોલ મેલતી પ્રસિધ્ધ કપડાં વાળી મીસીમ બ્રેસની ઉંચ ઉડી ગઇ. આજસ મરડી તે ઉડી ને પલગ પરથી ઉતરી પગમાં સ્લીપર પહેરી, ગાઉથી શરીર ઢાંકી તેણે બારી પરનો પરદો હઠાવી બહાર નજર કરી. સખત હડીને લીધે રસ્તાપર બરફ બાઝી ગયો હતો. કકડતી હડીની દરકાર કર્યા વિના તેણે વાળ સમાર્યા અને પછી તે બાથુના હાથગખાનમાં ગઇ. સ્નાનાગારમાં ઠંડું પાણી બહુ હતું. મિસીસ બ્રેસે પોતાની સુંદર દેહ પાણીમાં નાખી દીધી. તે પડતાંની સાથે નાની નાની બરફની કટકીઓ તૂટી ગઈ અને પાણીમાં સેકડો છુદ્ધુદ નાચવા લાગ્યા. અત્યંત શરદી હોવાથી ઠંડા પાણીમાં પડતાં તે કંપી ગઇ. છતાં તે શરીર ચોળી ચોળીને ન્હાવા લાગી. સ્નાન કરતાં તેના શરીરમાંથી ઉન્હી વરાળ નીકળવા લાગી. ત્રણ ચાર મીનીટ પછી તે પાણીમાંથી બહાર નીકળી મોટા ટુવાલથી શરીર લુંછવા લાગી. હવે તેના આખા શરીરમાંથી ગરમ બાફ નીકળવા લાગી. તેના ગાલ લાલ લાલ ચમક ગયા અને આમડી આરસપહાણના પત્થર જેવી રમણીય જણાવા લાગી. સ્નાન કરી ગાઉન ઓઢી તે પાછી શયનગૃહમાં ગઇ. સુગંધી સાબુથી મ્હો ઘોઘ મોતીના મંજનથી તેણે પોતાના દાડમ કલિ જેવા દાંત સાફ કર્યા અને પછી પાતળા મોહક વસ્ત્રો પહેરી તે પલગ પર પડી.

આ વખતે તેની દાસી હેરીઅટ અંદર આવી ને બ્રેસને હળુ સૂંધી સૂતેલી જોઇ અજબ થઇ. તેને જોઇને બ્રેસ બોલી : “હેરીઅટ ! મારી તમીચત ઠીક નથી તેથી હું પલંગ પરજ નારતો લઇશ. નવ વાગે લેડ ફોરેમલ આવશે. તેમને અહિં મોકલજો.”

“હ” કહી દાસી ચાલી ગઇ ને થોડી વારમાં સ્વાદિષ્ટ નારતો લઇ પાછી આવી. આંદીના ખુમઆમાં નારતાની સામગ્રી હતી. આંદીના એક બ્લાસમાં કોકોનટ (નાળિયર) નો ગરમ ગરમ સુપ (આસવ) હતો

બીજા ચાંદીના ખ્યાલામાં ગરમ દુધ હતું અને બાજુમાં માખણ ચોપડેલી ગરમ રોટી હતી. એસ જોવો નાસ્તો લેતી હતી તેથી સારો નાસ્તો ડાચેસ પણ નહિ ખાતી હોય !

હેરીઅટ ગયા પછી સુવાળા તકીયાને અટકેલી એક બેડી અને તેણે સુપના બે ત્રણ ચમચા પીધા એટલામાં પોલીનનો આશ્ચક લોડ ફ્લોરેમલ ત્યા આવી પહોંચ્યો.

“જાલી ! તારી તબિયત નરમ હોવાની વાત સાંભળી મને દુઃખ થયું છે તને શું થયું છે ? ક્યારથી તબિયત બગડી ?” આવતાં વાર હૉર અને એવરકાટ ઉતારી તે યુવાન અમીરમદો બોલ્યો.

“આજ રહવારથી જરા માથું ભારી લાગે છે. બેસોને ! હું તો હમણું સારી થઇ જઇશ. તમને શયનગૃહમાં બોલાવવા પડ્યા તે માટે માફ કરશો.” અધમુલી આંખે ફ્લોરેમલ તરફ મીઠી નજર કરી એસ બોલી.

“તારા શયનગૃહમાં આવવાનો આ કંઈ પહેલો પ્રસંગ છે ?” ફ્લોરેમલ આટલું કહી હસ્યો.

“નહિ. પોલીનનો પ્રેમ જીતવા જતી વખતે તમે આજ જખ્યાએ સ્ત્રી વેષ ધારણ કર્યો હતો.”

“નહિ જાલી ! તેં જાતે તારે હાથે મને સ્ત્રી વેષ સમજવો હતો.”

“હા. તે વખતે તમે બહુ મસ્તીખોર થઇ ગયા હતા.”

“ખરું મને કપડાં પહેરાવનારી બાદુગરણને મેં તે વખતે બે ચાર સુગંધ લઈ લીધાં હતાં. તે વખતે હું પૂરેપૂરો શયતાન હતો. હવે મારો સ્વભાવ બદલાઇ ગયો છે. હવે હું ગમે તે સ્ત્રીના શયનગૃહમાં જાઉં તો પણ મારાથી કોઇએ ડરવાની જરૂર નથી.” ફ્લોરેમલે કહ્યું.

“એમ ! તમે સુધરી ગયા છો એમ ! થોડાક દિવસથી તમે તદ્દન નવાજ માણસ થઇ ગયા છો.” એસ હસી.

“શું કહું ? જાલી ! પોલીન જેવી રૂપવતી, યુષ્ણવતી, શીલવતી સ્ત્રીને જોઇ હું સુધરી ન જાઉં એ બને ખરું ?”

“પણ તમારું દીવ કેટલો વખત આવું રહેશે ? પોલીન સાથે લગ્ન થઈ ગયા પછી તમે આ તરફ રંગરાગ ઉડાવવા ન આવો એમ ?”

“શું કહું ? પુરૂષના મનનું ડેકાણું નથી. મારું મન ચંચળ છે એ વાત ખરી. પણ મને લાગે છે કે એક બે વર્ષ સુધી તો પોલીન શિવાય અન્ય સ્ત્રી પર મારું મન લલચાવાનું નથી. હું પોલીનને લાયક થવા માટે મારાથી બનતો પ્રયત્ન કરી રહ્યો છું. બહાલી ! જો તારી સાથે મને ગાઢ પરિચય ન હોત તો હું આજે તારા શયન મહામાં આવવાનું સાહસજ ન કરત !”

“એટલે તમે એમ સમજો છો કે હું ગમે તે યુવાનને લલચાઉં છું !—” એસ મહો ચઢાવી બોલી.

“નહિ. નહિ, તું ગુસ્સે થાય છે ત્યારે તારું રૂપ ઐશ્વર્ય વધી જાય છે તું મારી વાત ન સમજી. હું એમ કહેતો હતો કે તારું રૂપ લાવણ્ય એવું મોહક છે કે તને એકાંતમાં મળવું તે બચકર સાહસ ખેડવા સમાન છે.”

“તમે સાધુ થઈ ગયા છો તે છતાં મારા રૂપની તારીફ કરી શકો છો તે માટે હું તમારી આભારી છું.” કહી એસ પોતાની સુંદર દત્તપંક્તિ બતાવતી હસવા લાગી.

“સુંદર રમણીઓના સૌન્દર્યની તારીફ કરવાને હું હમેશાં તૈયાર છું પણ મેં મારા મનને એટલું બધું વશ કરી લીધું છે કે હવે ઉન્નત ઉરજ ને મદીલી આખોના પ્રલોભન મને વશ કરી શકતા નથી. હું તને મારી પરમ મિત્ર સમજું છું તેથી બે ખટકે તારા શયનમંદિરમાં આવ્યો આવ્યો છું. તું આટલી ખુબ સુરત ન હોત—જો તારી સુંદરતા જરા પણ ઓછી હોત તો કદિપણ આ સ્થળે ન આવત. ખરેખર, તું હમણાં ધણીજ મોહક લાગે છે. અરે ! ગાલ કેવા ગુલાબી છે ! જાણે કોમળ ગુલાબની પાંદડી ! અખો કેવી મદીલી છે ? જાણે શરાબની મસ્તી છલકતી હોયની !”

“એ તો તાવને લીધે એમ લાગે છે.”

“નહિ.” તેનો હાથ પકડી ફ્લોરેમલ બોલ્યો: “તારા હાથ તો અત્યંત ઠંડા છે. બોલ, મને શા માટે બોલાવ્યો હતો?”

“બેસો, કટું છું.” કહી બેસ તકીયે અઢેલીને બેસી હતી તે સુધી ગઇ અને તેણે પોતાનો સુંદર હાથ એવી અદાથી માથા નીચે મૂક્યો કે કમળ ઢાંડી જેવો તેનો હાથ ખુલ્લો દેખાવા લાગ્યો નહિ. બેસ જાણી જોઇને આવા ચાળા કરતી હોય પણ જાણે કંઈ જાણતીજ ન હોય તેમ તે હસીને બોલવા લાગી: “કાલે રાતે એક મુઘ્ધા કાળાં વસ્ત્રોમાં સજ્જ થઈ મારી પાસે આવી હતી. તેનાં માથાપ હમણાંજ મરી ગયા છે અને એ બિચારીને ગુજરાનની ચિંતા પડી છે. તેની પાસે થોડાક પૈસા છે પણ તે તે ગુમાવવા માગતી નથી. તેને સીવનાં ભરતાં આવડે છે ને મહેનત મજૂરીથી પેટ ભરવા ચાહે છે. આ હેતુથી તેણે બધી કપડાંની દુકાનોની યાદી બનાવી અને ફરેક દુકાને નોકરીની તલાશ કરવા જવાનો તેનો દરોહો હતો. મગળા ચરણુ મારી દુકાનથી થયું. મેં તરત તેને નોકરી પર રાખી લીધી. તે આજે રાતેજ અહિં રહેવા આવશે.” બેસે ફ્લોરેમલ સમક્ષ બેયંકર લાઘવ રજુ કરી.

“એટલા માટે મને બોલાવ્યો હતો? નહિ. હવે મારે એવી પરીઓની જરૂર નથી.” ફ્લોરેમલે ટૂંકો ને ટચ જવાબ આપી દીધો.

“જેરી તમારી મરજી! મેં તમને એ બીનાની બબ્બર આપી મારી ફરજ બજાવી-”

“અગાઉ તે મારા પર એવા અનેક ઉપકારો કરી અને અનેક અદ્ભૂત અધરોનો રસ રસાદ ચખાડ્યો હતો તે માટે હું તારો આભારી છું. પણ હવે હું મુઘ્ધ મેહિનીએથી દૂર નાસુ છું. પોર્લ ન સાથે મારો પરિચય ગઠ થતો જાય છે. લોડ માર્યમોટને ત્યાં અમે સાથે નૃત્ય કર્યું હતું. પોલીસની અતુલમ રૂપરૂપથી નૃત્યભવનની શોભા આર વધી ગઇ હતી. તે મારા હૃદયની રાણી થઇ ચૂકી છે. હવે તેનો વિશ્વાસઘાત કરે તો મારા જેવો અધમ કોણુ? લોડ ફ્લોરેમલે હૃદયના ભાવ વ્યક્ત કર્યા.

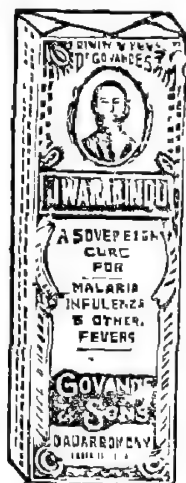
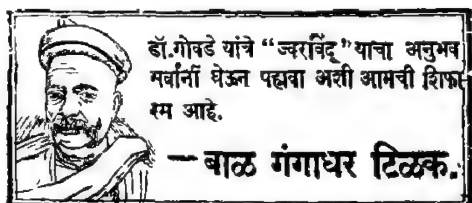

ત્રણ ચાર મીનીટ પછી તે પાણીમાંથી બહાર નીકળી.

(પા. ૧૦૫૬)

∴

तावना दही ओने ऐक वरदान.

लोकमान्य तीलक तथा भीम नाभांकिन गुरुस्थोत्रे

भक्तभारु करेली तावपर ऐकळ दवा

डॉ. गोवंडेनुं ज्वरभींदू

डॉ. गोवंडे ऐन्ड सन्स,

भैरव रोड, दादर, मुंबई.

DR. GOVINDA'S

JWARA BINDOO.

BEST FOR ALL FEVERS.

એસે અત્યંત ચાતુર્યથી અંગ મરડ્યું. તેના પીન પયોધર કંઈકે સ્પષ્ટ થયાં. તે મુરકેરાતી બોલી: “હું તમારી પોલીસને હજો દેવાનું ક્યાં કહું છું? હું તો એટલુંજ કહું છું કે એ નવી પરી આજે રાતે અહિં આવનાર છે. એવી મનહર, રૂપવતી, સોળ વર્ષની કમળનયની, ચંપકવરણી રંગણી તમે કદિ જોઈ નહિ હોય. તમને સોળ વર્ષની ઉમ્મર પર અત્યંત મોહ છે. એની આંખો કાનિલ અને મોહ ભરી છે, બાલ રેશમ જેવા નરમ અને સુવર્ણ જેવા ચમકીલા છે.

“એ વાત જવાદે. મારે વધુ સાંભળવું નથી.” લોર્ડ ફ્લોરેમલ્સનું મન અશાંત થવાથી તે ગભરાઈને બોલ્યો.

“સાંભળો ફ્લોરેમલ્સ!” આંખોનો કટાક્ષ કરતી દલાલા બોલી: “તમે પોલીસ પર મોહી તેને વફાદાર રહેવાની પ્રતિજ્ઞા લઈ બેઠા છો પણ એવી પ્રતિજ્ઞા તમારાથી પળાવાની છે? તમે જો ચાર મહિના સુધી તો પરણી શકવાના નથી. લોકાચારને લીધે પણ તમારે થોડીકવાર ચોખવું પડશે. પછી તમારે પોલીસના પિતાની મંજૂરી લેવી પડશે. તે આડો થવાનો નથી પણ તમારા જેવા અમીર સાથે પોલીસના અચાનક લગ્ન થઈ જાય તે લૈકિક નજરે વિચિત્ર ગણાયે એટલે તમે ત્રણ ચાર મહિના સુધી બેઠલા થવાના નથી તે ચોક્કસ. ત્યાંસુધી તમે સાધુ થઈ રહેવાનો છો? હું માનતી નથી. હમણા તમે સ્વતંત્ર છો. પોલીસની સત્તા હમણાં તમારા પર ચાલવાની નથી. લગ્ન થયા પછી તે તમારા વર્તનનો હિમાય માગવાને મુખ્યાર્થશે. ત્યાં સુધી સ્વતંત્રતાનો દલાલો લઈ લો.”

“અસ કર એસ! જસ કર. મને ના લલચાવ. હું તને ચરજ કર છું કે મારા કદમાણને ખાતર મને આવા પ્રસંગની વાત ન કર.” એસના મુલાપમ હાથ પકડી લોર્ડ ફ્લોરેમલ્સ બોલ્યો.

“વર જવા દો.” ફ્લોરેમલ્સો હાથ દાખી તે બોલી: “પણ એક વાત કહું? તમે જાણો છો કે તમે મને મળ્યા ત્યાંથી હું મારો પ્રાણ તમારા પર ન્યોછાવર કરું છું. સાચું બોલવામાં કદરમ શાની?...પણ નહિ નહિ. તમે મારી મસ્કરી કરશો,” કહી તે બદમાસ ખસા રેવા લાગી.

“આ શું ? તું રહે છે શા માટે ? બોલ, શું છે ?” બહાલથી એસના ગળામાં હાથ નાખી યુવાન અમીર બોલ્યો.

“નહિ.” તમે મારી મસ્કરી કરશો.” કહી એ માયાવી સ્ત્રીએ લોડ ફ્લોરેમલને એવી રીતે નજીક ખેંચ્યો કે એસના માલ સાથે ફ્લોરેમલનો માલ સ્પર્શી ગયો.

“હું તારી મસ્કરી કરું ? કદિ નહિ. બોલ, શું છે ?”

“હું તમને દીલ હમ બેઠી છું.” અતિ મૃદુ સ્વરે એસ બોલી.

“જો એમ હોય તો તે દુઃખની વાત છે. તું જાણે છે કે મારું દીલ પોલીન જીતી ગઈ છે.” ખિન્ન સ્વરે ફ્લોરેમલે કહ્યું.

“ફ્લોરેમલ ! બહાલા ! ઉમ્મરમાં હું તમારાથી મોટી છું. એટલે તમારો પ્રેમ મેળવવાની આશા રાખવી તે મૂર્ખતા છે— દીવાનાપણું છે. પણ તમે કેટલીવાર મારી સાથે અટક્યાજા કર્યા હશે—કદિ યુવનથી કદિ આલિંગનથી તમે મારું મન લોભાવ્યું હશે—પછી મારા દીલમાં પ્રેમાગ્નિ સળગે તેમાં નવાઈ છે ? તમે કેવા સુદર યુવાન છો. તમે નારાજ થાઓ તે કદિ મારાથી સહન થતું નથી.” કહી એસે ફ્લોરેમલના ગળામાં હાથ નાખી તેના ઓઠ સાથે પોનાના ઓઠ મીલાવી દીધા.

ફ્લોરેમલની દશા અસહ્ય થઈ ગઈ. તેની પ્રતિજ્ઞા તુટવાની પણ આવી. એ જોડુગરી એમના જોડુની જાળમાં ફસી ગયો હતો. આવી સ્થિતિમાં કોણ સ્થિર રહી શકે ? ફ્લોરેમલ ચળિત થયો. તેની પ્રતિજ્ઞા હવામાં ઉડી જવાની પણ આવી. પણ કોઈ જેથી શકિત તેને બચાવવા ચાહતી હતી. એજ પળે આરણ્ય ખખડયા. આરણ્ય ખખડતાં ફ્લોરેમલ એસના આલિંગનથી મુક્ત થઈ ખુરશી પર જઈ બેઠો અને એસ વસ્ત્રો સમારી બોલી : “કોણ છે ? અંદર આવો.”

ખીજ પળે હેરીઅટ એક ચીડી લઈ અંદર આવી. ફ્લોરેમલને બચવાની ખારી મળી. તેણે ચિન્ત શાંત કરી એસને કહ્યું :

“હાલો ! હું જઈ છું. તને પણ કામ છે, તારા કામમાં હું વિશ્ન નાખવા માગતો નથી.” તરત તે જવાને તૈયાર થયો. એસના કાલિશ કટાણેની તેણે દરકાર ન કરી. પોતાની આશા ધુળમાં મળવાથી એસ મુઝાઈ. તે દાસી પર ગુસ્સે થવા જતી હતી એવામાં કંઈ વિચાર આવવાથી તે બોલી: “કાની ચીઠી છે ?”

“કોઈ વિધવા જેવી બાઈ છે. હું તમને ખસલ ન કરત પણ એ બાઈ કહે છે કે બહુજ જરૂરી કામ છે”

“સાવ જોઈ ! એ બાઈ હજુ ઉભી છે ?”

“હા. આગલો દરવાજો ખોલતાં તે તરત અંદર ધુસી આવી અને જલદીથી દરવાજો બંધ કરી ગભરાયેલી જેવી ધરમાં આવી.”

“ઠીક છે.” કહી એસ ચીઠી જોવા લાગી. તેને શક ગયો કે કદાચ એ પત્ર તેના સ્વામી મેગ્સમેનનો હશે એસ એ પત્ર વાંચવા લાગી. મેડમ સાહેબા,

આ સમયે તમને કોઈ મળવા આવે તો તમે ચોકખી ના પાડી દો, તે હું જાણું છું તેથી આ પત્ર મોકલી હું તમારા ધરમાંજ ઉભી છું. વોરન સંત્રધી હું અગત્યની વાત કરવા માગું છું. તે બારી આકતમાં છે ને મારાથી તેને બચાવી શકાય તેમ નથી. તમારે તેને ગમે તે રીતે બચાવવોજ પડશે. આ માટે હું તમને મળવા માગું છું. જો તમે મને નહિ મળો તો હું મારી મરજી પડશે તેમ ક્રીશ પછી પાછળથી ગને ઠપકો ન દેતા.

લી૦ તમારી,

એલીઝાબેથ માક.

આ પત્ર વાંચતાં વાંચતાં એસના ચહેરા પરના આ બાવ બદલાઈ ગયા. તે ગમરાવા લાગી. સારે નસિયે લોઈ ફોરેમલ આ વખતે ચાલ્યો ગયો હતો.

“એને અંદર બોલાવ.” એસે હુકમ કર્યો. પોતે ડેસ્ક પાસે ખુરશી પર બેઠી પેલી ચીઠીવાળીની શહ જોવા લાગી.

ઘોડીવારમાં હેરીઅટ કાળા વસ્ત્રોમાં સજ્જ થયેલી એક સ્ત્રી સચનગરમાં મૂકી ચાલી ગઈ, તે ગેલેઝ વીડો-મેક્સમેનની માથુક હતી.

“મેમ. તું કોણ છે ? શું કામ છે ?”

“મેમ સાહેબ ! પહેલી વાર એ છે કે વોરન હમણાં જેલમાં છે. અમે બંને આશક માથુક છીએ-” તેણે જરા પણ સરમાયા વિના જવાબ આપ્યો.

“વાર.”

“તમારે એક કામ કરવું પડશે. શું તે પ્રસંગ આવ્યો કહીશ. તમે તેમ કરશો તો વોરન સહેબાઈની જેલમાંથી નાસી જઈ શકશે; નહિ તો તેને ફાંસીએ બટકવું પડશે.”

એસ કંપી . ગઈ. તેના ઘણી ફાંસીએ જાય તેની તેને દરકાર નહોતી. પણ મેક્સમેન જેવા જદમાસની તે પરણેતર છે એ વિચારથી તેણે આખું શરીર કંપી ઉઠ્યું.

“મેમ સાહેબ ! તમારા સ્વામી કુતરાને મોતે માર્યા જાય તેથી તમને દુઃખ નહિ થાય ?” ગેલેઝ વીડોએ કાતિલ આજુ માર્યું.

“આઠી તેડી વાત જવા દે. તું બધું જાણતી લાગે છે” એસ ખીજવાઈ.

“વોરન મારાથી કંઈ છુપાવતો નથી. ગયા સ્વીકારે તે તમને અહિં મળવા આવ્યો ત્યારે પરદા પાછળ પ્રિન્સ છુપાયલા હતા.”

“ચુપ-” એક પર આંમળી મુકી એસ બોલી. “એના પર શાનો આરોપ છે ?”

“આરોપ ? અરે ! એણે કયો ગુન્હો કર્યો નથી ? ખુન, ચોરી, બદમાસી-બધી વાતે અમે પૂરા છીએ. તમારાથી કોઈ વાત છુપી નથી. જો એ જેલમાંથી નાસી નહી શકે તો જરૂર ફાંસીને લાકડે બંધે. મને પણ પોલીસ જુએ તો તરત ગીરફતાર કરશે. મારાં

વસ્ત્રો પશુ સડાં નથી કે નોથી આપરદાર સ્ત્રીમાં ખપી ભઈ !
ખોલીસના કરથી નવાં વસ્ત્રો ખરીદવા જવાની મારી હિમ્મત ચાલતી
નથી.” ગેલોઝ વીડો બોલી.

“હું તને વસ્ત્રો આપીશ એક વ્રત યાદ રાખજો કે આ
જાખતમાં પ્રિન્સની મદદ મળશે એમ જો તું ધારતી હોય તો તે
તારી જીવ છે.” એસ બોલી.

“હું એવી મુર્ખા નથી કે એવું માની બેસું. ગમે તેમ થાય
પશુ તમારે વોરનને માટે કંઈ યુક્તિ કરવીજ પડશે. એણે લોકોને
રંજીતવામાં કંઈ કયાસ રાખી નથી. પોલીસ અને પ્રજા બન્ને દાંત
કચકચાવીને તેને ફાંસીને લાકડે ચઢાવવાને તલપી રહ્યાં છે. આજેજ
ઓલ્ડમેરીની કોર્ટમાં તેને હુમો કરવામાં આવશે. માલ્સ્ટ્રેટ તેને
સેશન્સ કમીટ કર્યા વિના રહેવાનો નથી એટલે આજે રાતે તમારો
સ્વામી ને મારો આશક ન્યુગેટ જલમાં મુશે. ત્યાંથી તેને છોડવવાનું
કામ તમારું છે. સેશન્સમાં કેસ ચાલે તો પહેલાં એ કામ થવું
સંદેશો મોકલવાને આવુર છું. માટે તમારો શો વિચાર છે તે
જલદી કહો.” ગેલોઝ વીડો હુકમ કરતી હોય તેમ બોલી ગઇ.

તું એમ કહેવા માગે છે કે હું તેને ન્યુગેટ જલમાંથી
નસાડવામાં મદદ કરું ? ”

“હા.”

“શી રીતે ? ”

“તે પછી કહીશ. પશુ પ્રથમ તમે એ કામ કરવાને રાજી છો
કે નહિ તે કહો.”

“બસી મર.” એસ ખીજવાઇને બોલી.

ગેલોઝ વીડોએ ધીમે સ્વરે તેને કંઈ કહ્યું તેણે એસના કંભમાં
કેવો બચકર મંત્ર ડુક્યો તે ખત્યારે અમે કહેતા માગતો નથી
વાંચનારને આ વારતા સીલ સીલાબંધ આગળ વધતાં તે આપો
આપ માણુમ પડી જશે. એસ ગુરસે થઇ-તેણે ગેલોઝ વીડોને

ધમકી આપી-વૈસા આપી તેને પોતાનો પીચ્છો છોડવાની અરજ કરી. પણ ગેલોઝ વીડો એકની બે ન થયો. તે મેગ્સમેનની વફાદાર માથું હેાય છે. અદમાસેના દીલમાં પણ એકાદ જથ્થો મારે વફાદારની લાગણી હેાય છે. ગેલોઝવીડો ગમે તે ભોગે પોતાના દુષ્ટ આશકને પાછો મેળવવા માગતી હતી. જોસે લાચારીએ તેના કહેવા પ્રમાણે કરવાનું કયુલ કયું અને ગેલોઝ નવા વસ્ત્રો પહેરી મલકાતી મલકાતી એસનું મકાન છોડી ગયો.

થુ મેગ્સમેન કાયદાને લાલ મારી, ન્યુગેટ જોલના લોખંડી દરવાજાઓ તોડી, ફાંસીને લાકડે લટકતો બચી જશે ? આ બચકર સવાલનો જવાબ હવે પછીના પ્રકરણો આપશે.

પ્રકરણ ૪૯ મું.

પાપનો ઘડો !

જે વખતે ઐસના શયનગૃહમાં ધુસી જઇને ગેલોઝ વીડો તેને મેગ્સમેનને કેદમાંથી નક્કાડી મૂકવા માટે સતાવી રહી હતી તે સમયે ઓનરેબલ આર્થર ઇટન પણ આશ્વતો ફાર સ્ટ્રીટ તરફ જતો હતો.

વાંચનારને યાદ હશે કે આર્થરે ફરનાન્ડા એમરને દગો દઈ તેને ગર્ભવતી હાલતમાં તજી દીધી હતી. એ ફરનાન્ડા ઝેરી નાગણ્ય હતી. તેણે આર્થરને ફાર સ્ટ્રીટમાંની પેલી બદમાસ દાયા લીડલી પાસેથી લઈ કાતિલ ઝેર અપાવ્યું હતું. કર્મ સંજોગે આર્થર રોગી થઈ, મોતના ઘાકથી પરતાઈ ફરનાન્ડા સાથે લગ્ન કરી તેને કલંકમાંથી ઉગારવા તૈયાર થયો. તે કાઉન્ટેસ ઓફ ડેસબરે સાથે ફરનાન્ડાને મળવાને લીડલીને ત્યાં ગયો અને ત્યાં તેને ઝેરનો ઉતાર મળી ગયો. ઝેરના ઉતારથી તે તદ્દન સાજો થઈ ગયો. હવે પણ આલીને લાંબી મજલ કાપતાં તે ચાકી જતો નહોતો. તેના ગાલપર લાલી આવવા લાગી હતી અને પ્રભાતની ઠંડી હવા તેને રફૂતિ આપી રહી હતી.

ફાર સ્ટ્રીટમાં જતાં આર્થરને લીડલીનું મકાન ખોળતાં તકલીફ પડી નહિ. તે કાઉન્ટેસ સાથે આવ્યો હતો તેજ વખતે તેણે આ મકાનને લક્ષપૂર્વક જોઈ લીધું હતું મકાનના દરવાગળ પાસે જઈ તેણે દાર ખખડાવ્યા. યુકી દાયા લીડલી દાર ખોલવા આવી અને આર્થરને જોઈ ચોંકી. અચાનક આતંકથી તે એક બે ડગલાં પાછી હઠી ગઈ પણ પછી સાત્ત્વ થઈ આર્થરનું સ્વાગત કરવા લાગી.

તેણે આર્થરને એક ચોરડીમાં લઈ જઈ એસવાને પુરશી આપી અને પોતે પોતાની બીલાડી સાથે પ્યાર કરવા લાગી. જાણે આર્થર ત્યાં હોયજ નહિ તેમ પુરશી પરથી વાંકી વળી બીલાડીને રમાડતી તે મ્યાંઉ મ્યાંઉ કરવા લાગી.

“હું મિસ એમરને મળવા માગું છું.” ઘોડીકવાર પછી આર્થરે વાત શરૂ કરી,

“મારા લોડ ! એ તો કાલે અહિંથી ચાલી ગઇ.” દાયાએ જવાબ આપ્યો.

“ચાલી ગઇ ? ક્યારે ?” અજબ થઇ આર્થર બોલ્યો.

“કાલે સાંજે પાંચ વાગે.”

“એના કાકા કાકીને એ વાતની ખબર નથી. કાલે રાતે નવ વાગે હું અહીં એક ડેસબરોને મળ્યો હતો.”

“તે જે હોય તે ! એ અહિં નથી એ વાત ચોક્કસ છે,”

“અજબ જેવી વાત છે. એ ક્યાં ગઇ હશે ?”

“તેની મને ખબર નથી.”

“સાચું બોલો.” આર્થરે જરા દમ આપ્યો.

“તમારે જોઇએ તો ઘર શોધી લો.”

“અચાનક એ શા માટે ચાલી ગઇ ?”

“એને અહિં ગમતું નહોતું ને શરીરમાં જરા શક્તિ આવી ગઇ હતી.”

“હજી તો એના પ્રસવને પૂરા મહિનો પણ થયો નથી. કંઈ સમજ પડતી નથી. દાળમાં કંઈ કાળું જણાય છે. એ અહિંથી નીકળી પોતાના કાકા કાકી પાસે શા માટે ન ગઇ ! મેં ફરનાન્ડાને મળવા જવાની ગઇ રાતે તેમને વાત કરી હતી અને હું ફરનાન્ડાને શા માટે મળવા માથું છું તે પગ મેં અર્જને કહ્યું હતું.” આર્થર બોલ્યો,

“તમે શા માટે તેને મળવા માગો છો ?”

“તેનું તમરે શું કામ છે ? હું અહિં બે કામ માટે આવ્યો છું. ફરનાન્ડાને મળવા અને ખીચું તમારી સાથે ખાસ ખાતગી વાત કરવા.”

“મારી સાથે ?” હવે લીડલી ગબરાઇ, તેના દીકરામાં અનેક કુશંકાઓ પેદા થઇ અને તેથી તેને બચ પણ લાગ્યો.

“હા. તમારી સાથે.” કહી આર્થર તેના તરફ કરડી નજરે જોઇ રહ્યો.

“ધીમે બોલો. દીવાલોને પણ કાન હોય છે.” લય અને અન્યબીથી સ્તબ્ધ થઇ દાસા બોલી.

“મોટથી તો તું બોલે છે. મને યરાડ પાડવાની ટેવ નથી. સાંભળ, તારા ગુન્હાની મને ખબર પડી ગઈ છે. તારું પાપ ટુટી ગયું છે તોપણ તારે ડરવાની જરૂર નથી. હું તને સજા કરાવવા આવ્યો નથી પણ તારા દીલમાં પસ્તાવાની લાગણી ઉત્પન્ન કરવા આવ્યો છું. હજુ ફરનાન્ડાને આડે રસ્તે દોરી ગયો હતો તેથી હું તને માફ કરે છું. મારાથી ડરવાનું કારણ નથી પણ હું જે પૂછું તેના સીધા જવાબ આપ. જે જૂઠું બોલશે તો નાહક મરી જશે.” આર્થર સત્તામર્યા અવાજે બોલ્યો. લીંડલીના હોંસકોંસ ઉડી ગયા. તેનું મોઢું સૂકાઈ ગયું અને આયું શરીર ઢુલવા લાગ્યું.

“તમે શું કહો છો ? હું કંઈ સમજતી નથી. તમે કોઈ ગુન્હાની વાત કરો છો કે મારા સાંભળવામાં જૂલ થઈ છે.?” તે કપિત અવાજે બોલી.

“નહિ. જૂલ થઈ નથી. હું તારા ગુન્હાની—તારા પાપની વાત કરું છું.”

“ગુન્હો ?”

“હા. સાંભળ. આજથી પંદર દિવસ પહેલાં હું અહિં આવ્યો હતો. સારે પેલા કપાટમાંથી મને બે દવાના “પ્રીસ્ક્રીપ્શન” મળ્યા હતા. એક કાનિલ એર હતું અને બીજામા ઝેરનો ઉતાર હતો. એજ એર મને દેવામાં આવ્યું હતું અને એજ ઉતારથી હું સાગ્ને થયો છું. હવે તારું પાપ તને સમજાય છે ?”

તરત ખુદ્દી આર્થરને પગે પડી અને રડતી રડતી બોલી; “ઓ મારા લોડ ! મને ફાંસીએ મોકલશો ?”

“નહિ. જે સાચું બોલશે તો તને જવા દઈશ.”

“તમે દવાના સાગર છો. હું કંઈ છૂપાવીશ નહિ. પણ મને બચાવો—” લીંડલી કંઈક સ્વરે બોલી.

“હું પૂછું તેના જવાબ આપ. મને ઝેર આપવા માટે મારા નોકર ડડલીને તે તૈયાર કર્યો હતો?” આર્યે પૂછ્યું.

“વિલિયમ ડડલી મારો સંબંધી છે. જ્યારે મિસ એમરને ખબર પડી કે તમે તેની સાથે લગ્ન કરવા માગતા નથી ત્યારે તે નિરાશ થઈ તમારા પર વેર લેવાને તૈયાર થઈ હતી. તે વખતે તમે ડરખીશાયરમાં “માર્ચમોંટ કૅસલ” માં રહેતા હતા. અને ફરનાન્ડા પોતાના કાકાને ઘેર ડરખીશાયરમાંજ હતી. તેણે તમને ઝેર દેવા માટે ડડલીને દ્રવ્યની લાંચ આપી તૈયાર કર્યો. અને ડડલીને મારી પાસે મોકલ્યો. પછી ફરનાન્ડાએ પોતાની ગર્ભવતી દક્ષાની ડેસાઈના અર્લ અને કાઉન્ટેસને વાત કરી. આ પરથી અર્લે વર્તમાન પત્રોમાં કોઈ મોટા ધરતી કન્યા માટે અત્યંત નિર્જન અને એકાંત જગ્યાની જરૂર છે એવી જાહેર ખબર છપાવી. મેં જાહેર ખબરનો જવાબ આપ્યો અને મિસ ફરનાન્ડા એમરને મારે ત્યાં રાખવાની ગોઠવણુ થઈ તમને ઝેર દેવાના કારસ્થાનની અર્લને કે કાઉન્ટેસને ખીલકુત્ર ખબર નહોતી. પછી સમય થતાં ફરનાન્ડા મારે ત્યાં આવી. અહિં આવતાં તેની ઇચ્છા પૂરી થઈ. તેની પાસે ખૂબ પૈસા છે મને મોટી રકમ આપી તેણે મને લલચાવી. મેં તેને પેલા ઝેરની વાત કરી. પછી ડડલીને બોલાવવા માટે મેં એક પત્ર લખ્યો અને ડડલી રજા લઈ લાંડન આવ્યો.”

“હા. એ મને યાદ છે. પછી?”

“લાંડનમાં તે મને મળ્યો. બધી વાત નક્કી થઈ. ડડલી ઝેરની શીશી લઈ ડરખીશાયર ગયો અને પછી તમે ખીમાર થયા.”

“હા. બરાબર છે.”

“હું જુઠું બોલતી નથી. મને બચાવી લેજો.”

“હું જુઠું ન બોલે તેમાંજ તારું કલ્યાણ છે. વાર, હમણાં કોઈને એ ઝેર આપાય છે ખરૂં?”

“નહિ. હું કસમ ખાઈને કહું છું કે કોઈના પર પણ વિષ પ્રયોગ થતો નથી.”

“કીક, એ બે દવાની બનાવટના કાગળો લાવ”

તરત ડોશીએ બે કાગળો કાઢી આપ્યા.

“તને તો મ્હોડે યાદ હશે. આ લયંકર કાગળો તારી પાસે રાખવાની જરૂર નથી.” કહી આર્થરે બન્ને કાગળો બળતી સગડીમાં નાખી દીધા અને દાયા તેની રાખ થતી જોઈ રહી

“જો, આ વખતે હું તને માફ કરું છું. પણ હવેથી જુનું તારા પર બારીક નજર રાખતો રહીશ. જો ફરી આવી દુષ્ટતા બતાવે તો હું તને ફાંસીને લાકડે મોકલીશ” આર્થરે ધમકી આપી.

“નહિ. નહિ સાહેબ! હવેથી આવો. ધંધો મારે હરામ છે. તમે પરમ કૃપાળુ છો. મારા પર દયા કરજો.”

“તું સીધી રહેશે તો મારાથી ડરવાનું તારે કંઈ કારણ નથી. આ બે દવાની બનાવટો તને ક્યાંથી મળી?”

“લાઇટકુટ નામના એક વૃદ્ધ રસાયણી પાસેથી. હમણાંજ તે મરી ગયો છે એવી ખબર મળી છે.” દાયાએ જવાબ આપ્યો.

“વાર. હવે હું જાઉં છું. મારી ચેતવણી હ મેશ ધ્યાનમાં રાખજો. હવે પછી જો કોઈને ઝેર આપશે તો તું જીવતી રહેવાની નથી.”

દાયાએ તેને પગે પડી તેની માથી માગી અને આર્થર એ બદમાશ દાયાનું ઘર છોડી ગયો.

મહેરબાન ગ્રહસ્થો જોગ એક મહેર અપીલ.

અને
તીજેરીઓના ભાવમાં મોટો ઘટાડો.
કેટલોગ મંગાવો.

અહીં ચારેએ તિફાણુ ઓળશેથી આખી રાત મહેનત કરવા છતાં તેઓ નાસી પાસ થયા છે.

ભયકર આગમાંથી સલામત નીકળી ફતેમંદી મેળવી છે.

અમારી બનાવટની તીજેરીઓ ક્યાં ક્યાં વપરાય છે તેના થોડા નામો જાણુ માટે મુક્યા છે

૧. નામદાર હીઝ હાઈનેસ સર આગાખાન જી. સી. એસઆઇ.
૨. ધી પંજબ એન્ડ કેશમીર બેન્ક લીમીટેડ (રાવલપીન્ડી બેરા અને જેલમની સાખાઓ)
૩. ધી સેન્ટ્રલ કોઓપરેટીવ બેન્ક લી. વીજપુર
૪. ધી નામદેવ બેન્ક લીમીટેડ, પુના.
૫. ધી ડીંગ એડવર્ડ મેમોરીયમ હોસપીટલ, પુના.
૬. ધી પીપલ્સ બેન્ક એફ નોર્થન ઇન્ડયા લીમીટેડ, લાહોર.
૭. મેસર્સ લાલજી ઠાકરશીની કું. મુબઈ

તે ઉપરાંત ઝવેરીઓ મરચાંદો વીગેરે કેકાણે વપરાય છે.

ભાવ માટે લખો.

એચ વલ્લભરામ એન્ડ કું.

કારખાનું ફેકલાંડ રોડ મુબઈ.

શોરૂમ અબદુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ મુબઈ નં ૩.

આંત્ય: નં ૩૫૬ બુધવાર પેક, પુના.

એજન્સી બેંગલોર સીટી.

બાવન (૫૨)

વર્ષના
જુના

અનુભવી

પેન્ટર

ગુણનાથ

જે. કે. સી.

સાતરી. રૂપેરી તેમજ બીજા રંગના
હરેક જાતના રંગના પાટીયા લખનાર
નારકના પડદાઓ, તથા ચીત્રો ફેરો
અને રખરના સ્ટાંપો, લાખ ઉપર
મારવાની સીલો, ખલોકો, સીપાઇના
પટ્ટાઓ. પીત્તળના બોર્ડો વગેરે
બનાવનાર.

કેટલોગ મફત-માટે લખો

ઠ. કાલબાહેવી રોડ-મુંબઈ.

ડા. એન. વી. કુલકરજી કૃત.

ચ્યવન પ્રાશ.

શક્તિ અને જીવન આપનારી અણુમાલ દવા.

ચ્યવન પ્રાશ વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિએ બનાવેલી આયુર્વેદીક શક્તિની દવા છે. તેમાં અશ્વક, કમ્બુરી, કેસર, સુવર્ણરોગ અંગ રસસીદ્ધ, પ્રવાળ ચુક્ર સન્ધ, વશોચન, અનારબના આમળા નાસ્ત્રવ વિગેરે કિમ્તી રસાયનો અને વનસ્પતિનું મીઠાણ આવે છે. હઝારો વર્ષ પૂર્વે આપણા પ્રખ્યાત ડૉ. ચ્યવન આગવે તે અનાવ્યુ હતુ તેથી તે એમને નામે પ્રસિદ્ધ છે.

ચ્યવન પ્રાશ ધાતુ સ્ત્રાવ, ચ્યવન દોષ, જાન તત્ત્વની નબળાઈ, નાભદંડ અને સઘળી જાતની અશક્તિને નાશ કરે છે.

ચ્યવન પ્રાશ આતરણના

દર્દો પીડના દુખાવા કળતર અને શરીરના નાધા માટે એક જ ખેતમુન દવા છે.

ચ્યવન પ્રાશ મગજને શાદત આપે છે થાકેલા મગજને પ્રબુદ્ધ બનાવે છે, અનાજ પચાવે છે અને તદુરસ્તી જાળવી રાખે છે.

ચ્યવન પ્રાશ લોહી સુધારે છે અને સુત્રાશયના દરેક રોગને જરૂરમુજથી સાજા કરે છે.

અમારા ચ્યવન પ્રાશની જોડોજ નથી.

ટાક મોટા માણસને ૦ થી ૧ તોસો દુધ સાથે.

„ બાળકોને ૧/૮ થી ૦ તોસો.

પરેક-ભાગી પદ્ધતિ અને તબીબી સીમે બનાવેલી મનાઈ છે.

કીમત ૧ રૂપિયા એરડાઈટ ડબ્બાના ૩. ૫

બી. ૧. ૨-૮.

પેકીંગ અને ટપાલ ખર્ચ જુદું.

આયુર્વેદીક મેડીકલ વકસ.

મુબઈ નં. ૧૨.

સાખા ગીરગામ એકરોડ, પ્રાર્થના સમાજ પાસે.

